

BUTLLETÍ OFICIAL del PARLAMENT de les ILLES BALEARS

D.L.M.558-1983Fq.Con.núm. 33/28

27 de novembre del 2001

V legislatura

Núm. 119

SUMARI

1. PLE DEL PARLAMENT

1.2. TEXTOS DEBATUTS

1.2.2. RESPOSTES A PREGUNTES FORMULADES EN EL PLE

A) RGE núm. 3951/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent al Govern balear de l'any 2000. 2859

B) RGE núm. 3952/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent a l'illa d'Eivissa. 2859

C) RGE núm. 3953/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent a l'illa de Formentera. 2859

D) RGE núm. 3948/01, de l'Hble. Sra. Diputada Francina Armengol i Socias, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a formació de policies locals. 2859

E) RGE núm. 4204/01, de l'Hble. Sr. Diputat Guillem Camps i Coll, del Grup Parlamentari Popular, relativa a expedient sancionador contra l'empresa Sondymark. 2859

F) RGE núm. 4205/01, de l'Hble. Sra. Diputada Aina M. Castillo i Ferrer, del Grup Parlamentari Popular, relativa a destitució del Sr. Carretero. 2859

G) RGE núm. 4208/01, de l'Hble. Sr. Diputat Josep Juan i Cardona, del Grup Parlamentari Popular, relativa a disminució dels aqüífers a la zona nord d'Eivissa. 2860

H) RGE núm. 4209/01, de l'Hble. Sra. Diputada Maria Neus Marí i Marí, del Grup Parlamentari Popular, relativa a projecte de llei de protecció de ses Salines d'Eivissa i Formentera. 2860

I) RGE núm. 4212/01, de l'Hble. Sr. Diputat Salvador Cànoves i Rotger, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a crisi del sector aeri. 2860

J) RGE núm. 4213/01, de l'Hble. Sra. Diputada Sofia Hernanz i Costa, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a Institut Balear de Seguretat Pública. 2860

K) RGE núm. 4214/01, de l'Hble. Sra. Diputada Sofia Hernanz i Costa, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a oferta pública d'ocupació. 2860

L) RGE núm. 4215/01, de l'Hble. Sr. Diputat Miquel Gascón i Mir, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a centre de salut mental de Ciutadella. 2860

M) RGE núm. 4210/01, de l'Hble. Sr. Diputat Josep Simó Gornés i Hachero, del Grup Parlamentari Popular, relativa a transferències en matèria esportiva als consells insulars. 2860

N) RGE núm. 4211/01, de l'Hble. Sra. Diputada Maria Cerezo i Mir, del Grup Parlamentari Popular, relativa a capacitat del nou psicogeriàtric. 2861

1.3. TEXTOS REBUTJATS

1.3.1. ESMENES

A) RGE núm. 3893/01, del Grup Parlamentari Popular al Projecte de llei de cultura popular i tradicional, RGE núm 3284/01 2861

1.4. INFORMACIÓ

A) Retirada de les preguntes amb sol·licitud de resposta oral davant ple RGE núm. 4206/01 i 4207/01. 2861

B) Dictamen de conclusions de la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears. 2861

C) Rebuig del vot particular presentat pel Grup Parlamentari Popular, com a conclusions a la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears. 2873

4. INFORMACIONS

A) Llista definitiva dels aspirants admesos i data del segon exercici de la convocatòria per cobrir la plaça d'administrador de l'entorn ofimàtic, com a contractat laboral del Parlament de les Illes Balears. 2906

1. PLE DEL PARLAMENT

1.2. TEXTOS DEBATUTS

1.2.2. RESPOSTES A PREGUNTES FORMULADES EN EL PLE

Ordre de Publicació

A)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 3951/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent al Govern balear de l'any 2000. (BOPIB 115 de 26 d'octubre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Educació i Cultura.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

B)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 3952/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent a l'illa d'Eivissa. (BOPIB 115 de 26 d'octubre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Educació i Cultura.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

C)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 3953/01, de l'Hble. Sr. Diputat Joan Marí i Tur, del Grup Parlamentari Popular, relativa a inversió de l'1% cultural corresponent a l'illa de Formentera. (BOPIB 115 de 26 d'octubre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Educació i Cultura.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

D)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 3948/01, de l'Hble. Sra. Diputada Francina Armengol i Socias, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a formació de policies locals. (BOPIB 115 de 26 d'octubre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Interior.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

E)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4204/01, de l'Hble. Sr. Diputat Guillem Camps i Coll, del Grup Parlamentari Popular, relativa a expedients sancionador contra l'empresa Sondymark. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller de Treball i Formació.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

F)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4205/01, de l'Hble. Sra. Diputada Aina M. Castillo i Ferrer, del Grup Parlamentari Popular, relativa a destitució del Sr. Carretero. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Sanitat i Consum.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

G)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4208/01, de l'Hble. Sr. Diputat Josep Juan i Cardona, del Grup Parlamentari Popular, relativa a disminució dels aqüífers a la zona nord d'Eivissa. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Medi Ambient.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

H)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4209/01, de l'Hble. Sra. Diputada Maria Neus Marí i Marí, del Grup Parlamentari Popular, relativa a projecte de llei de protecció de ses Salines d'Eivissa i Formentera. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Medi Ambient.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

I)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4212/01, de l'Hble. Sr. Diputat Salvador Cànoves i Rotger, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a crisi del sector aeri. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Obres Públiques, Habitatge i Transports.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

J)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4213/01, de l'Hble. Sra. Diputada Sofia Hernanz i Costa, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a Institut Balear de Seguretat Pública. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Interior.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

K)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4214/01, de l'Hble. Sra. Diputada Sofia Hernanz i Costa, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a oferta pública d'ocupació. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, pel representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sr. Conseller d'Interior.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

L)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4215/01, de l'Hble. Sr. Diputat Miquel Gascón i Mir, del Grup Parlamentari Socialista, relativa a centre de salut mental de Ciutadella. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Sanitat i Consum.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

M)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4210/01, de l'Hble. Sr. Diputat Josep Simó Gornés i Hachero, del Grup Parlamentari Popular, relativa a transferències en matèria esportiva als consells insulars. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Benestar Social.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

N)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, debaté la Pregunta RGE núm. 4211/01, de l'Hble. Sra. Diputada Maria Cerezo i Mir, del Grup Parlamentari Popular, relativa a capacitat del nou psicogeriàtric. (BOPIB 116 de 9 de novembre del 2001).

Fou contestada a la mateixa sessió, per la representant del Govern de les Illes Balears, Hble. Sra. Consellera de Sanitat i Consum.

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

Ordre de Publicació

B)

Dictamen de conclusions de la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears.

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, aprovà per 26 vots a favor, 25 en contra i cap abstenció, el dictamen de conclusions de referència, que es reproduïx a continuació.

“ Preàmbul

La Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears fou creada a la sessió plenària ordinària del Parlament de les Illes Balears de dia 30 de novembre del 1999, a proposta del Grup Parlamentari Mixt, mitjançant l'escrit RGE núm. 3333/99.

La seva constitució va ser aprovada per unanimitat de tots els grups, s'ibé el Grup Parlamentari Popular ja va plantejar que el seu vot afirmatiu era amb objeccions i que, al dia següent, presentarien un escrit a la Mesa perquè aclarís quin era l'objecte de la investigació. La presentació d'aquest escrit va donar peu a un informe dels Serveis Jurídics del Parlament sobre l'objecte de la investigació i el seu àmbit competencial, sobre els possibles compareixents i la delimitació del procediment, tota vegada que l'assumpte ha estat denunciat davant els Tribunals.

Una vegada elaborat l'informe jurídic i adoptades les resolucions corresponents per part de la Mesa de la Cambra, la comissió no permanent d'investigació fou constituïda dia 22 de març del 2000, amb un total de nou diputats: quatre del Grup Parlamentari Popular, el Sr. Manuel Jaén i Palacios, la Sra. Margalida Cabrer i González, el Sr. Josep Juan i Cardona i el Sr. Gaspar Oliver i Mut; dos del Grup Parlamentari Socialista, la Sra. Sofia Hernanz i Costa i el Sr. Antoni Diéguez i Seguí; un del Grup Parlamentari PSM-Entesa Nacionalista, el Sr. Joan Bosco Gomila i Barber; un del Grup Parlamentari Esquerra Unida i Ecologista, el Sr. Miquel Ramon i Juan, i un del Grup Parlamentari Mixt, el Sr. Santiago Ferrer i Costa. D'entre aquests nou membres, en resultà elegida la Mesa de la comissió integrada per la Sra. Sofia Hernanz i Costa, com a presidenta; pel Sr. Gaspar Oliver i Mut, com a vicepresident, i pel Sr. Joan Bosco Gomila i Barber, com a secretari. Cal destacar que al llarg de les sessions de la comissió també assistiren, per part del Grup Parlamentari Popular –en qualitat de substituïts o d'oients– els Srs. Pere Rotger i Llabrés, Antoni Pastor i Cabrer i Margalida Cabrer i González.

La comissió, a la sessió de dia 11 d'abril del 2000, acordà el pla de treball, segons la proposta presentada conjuntament pel Grup Parlamentari Socialista i el Grup Parlamentari Mixt, mitjançant escrit RGE núm. 1673/00. En aquest escrit, quedava de manifest que era un pla de treball obert i que es podrien donar altres tipus de compareixences i sol·licituds de documentació, en funció del desenvolupament de les tasques de

1.3. TEXTOS REBUTJATS**1.3.1. ESMENES****Ordre de Publicació**

A)

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, rebutjà l'Esmena a la totalitat de devolució RGE núm. 3893/01, del Grup Parlamentari Popular al Projecte de llei de cultura popular i tradicional, RGE núm. 3284/01 (BOPIB núm. 106 de 17 de setembre del 2001).

La votació obtingué el resultat següent:

Total vots emesos	51
Vots a favor	25
Vots en contra	26
Abstencions	0

*I això es publica per a coneixement general.
Palma, a 21 de novembre del 2001.
El president del Parlament:
Maximilià Morales i Gómez.*

1.4. INFORMACIÓ**Ordre de Publicació**

A)

Retirada de les preguntes amb sol·licitud de resposta oral davant ple RGE núm. 4206/01 i 4207/01.

En el Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, foren retirades les preguntes de referència per l'Hble. Sr. Diputat Joan Huguet i Rotger, del Grup Parlamentari Popular, relatives a actes de protesta de la consellera de Medi Ambient en contra de la cimera de Formentor, i a mesures internes per tal que els fets succeïts a Formentor no es tornin a produir, respectivament, ambdues publicades al BOPIB núm. 116, de 9 de novembre d'enguany.

la comissió. En la mateixa sessió es va rebutjar íntegrament el pla de treball proposat pel Grup Parlamentari Popular.

La comissió va adoptar, a la reunió esmentada, el criteri que el seu àmbit d'actuació s'havia de referir a la inscripció electoral, entesa d'una manera àmplia i va decidir centrar-se, d'una banda, en la inscripció en el CERA de les Illes Balears, molt especialment pel que fa a la circumscripció de Formentera, i estudiar totes les possibles actuacions tendents a augmentar artificialment aquestes inscripcions o a condicionar el sentit del vot dels inscrits. Per altra part, es va decidir analitzar la possibilitat d'un augment artificial de l'electorat del municipi mallorquí d'Escorca, ja que s'havien produït diverses denúncies en aquest sentit. Es va rebutjar, per excessiva, la possibilitat d'analitzar el conjunt de municipis de les Illes Balears en els quals s'hagués produït algun tipus de denúncia.

Posteriorment, dia 27 de març del 2001, la comissió acordà acceptar l'ampliació de les compareixences, davant una sol·licitud presentada pel Grup Parlamentari d'Esquerra Unida i Ecologista, mitjançant escrit RGE núm. 1473/01

Per últim, en la sessió de dia 3 d'abril del 2001, la comissió va acceptar la proposta de noves compareixences i sol·licituds de documentació proposades conjuntament pels grups parlamentaris Socialista, PSM-Entesa Nacionalista, Esquerra Unida i Ecologista i Mixt, mitjançant escrit RGE núm. 1515/01.

Davant la comissió han comparegut les persones següents, els dies que es relacionen a continuació:

Dia 06-03-00: Sr. Manuel Alonso Fernández Revuelta i Sr. Josep Vicens Colom.

Dia 20-03-00: Sr. Cándido Valladolid.

Dia 24-04-01: Sr. Joan Robert Masdeu Mayans, Sr. Antonio Gómez Pérez, Sr. Joan Arbona Colom, Sr. Vicente Celda Martínez, Sr. Rafael Llompart Morro, Sr. Guillermo Reus Mora i Sra. Blanca Iglesias de la Iglesia.

Dia 02-05-01: Sr. Jaime Payeras Alcina, Sr. Gabriel Pérez Alcina i Sr. Juan Pujol Ferragut.

Dia 08-05-01: Sra. Pilar Baeza Ruiz, Sr. Bartolomé Mora Martí i Sr. Salvador Fortuny Salas.

Dia 15-05-01: Hble. Sr. Pere Rotger Llabrés.

Dia 22-05-01: Sra. Maria de la Pau Segura Socías.

Dia 29-05-01: Sr. Juan Mercant Sapriza, Sr. Miquel Segura Aguiló, Sr. Javier Mato Veiga, Hble. Sr. Josep Juan Cardona, Hble. Sra. Catalina Palau i Costa.

Dia 05-06-01: Exma. Sra. Rosa Estaràs Ferragut i Exm. Sr. Jaume Matas Palou.

Dia 12-06-01: Sr. Antonio Mas Olivares.

Com a conseqüència de l'anàlisi de la documentació i de la informació rebuda a les compareixences abans assenyalades, la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears, a la sessió d'avui, ha aprovat el dictamen de propostes de conclusions, que consta de dos apartats: el que fa referència a les inscripcions en el CERA -especialment de Formentera- i el referit al municipi d'Escorca, així com unes conclusions generals, que s'indiquen a continuació; que es tramet al Ple del Parlament de les Illes Balears per a la seva discussió, juntament amb els vots particulars que, si n'és el cas, s'hi puguin presentar:

Dictamen en relació amb les inscripcions en el CERA de Formentera i del conjunt de les Illes Balears per a les eleccions autonòmiques del 1999

1. La situació política en relació amb les eleccions autonòmiques del 1999 per la circumscripció de Formentera.

Poc abans de les eleccions autonòmiques del 1999 es va tenir coneixement que apareixien en el CERA (Cens de Residents Absents) de la circumscripció de Formentera, un total de 74 persones de la província argentina de Santa Fe, de les quals no es tenia coneixement que poguessin tenir algun tipus de vinculació amb aquella illa.

Segons s'exposà a la comissió, tant el secretari del Partit Popular de les Pitiüses, Manuel Alonso Fernández-Revuelta, com el president de la Junta Insular de Formentera del mateix partit, Cándido Valladolid, tengueren coneixement previ del llistat d'aquestes 74 persones -que circulava per les dependències del Grup Parlamentari Popular al Parlament de les Illes Balears- i posaren els fets en coneixement dels dirigents regionals del partit.

Diversos mitjans de comunicació aconseguiren entrevistar a alguna de les persones inscrites al CERA de Formentera que manifestaren coses tant sorprenents com: *"Es la primera vez que votaré en España. Me han preparado todos los papeles en la Casa de Baleares de aquí, de Santa Fe, porque yo no entiendo nada de estas cosas. Han sido ellos los que me han dicho a quién tengo que votar, porque yo no sé nada (...) No tengo nada que ver con Formentera. Nunca he estado allá"* (José Cifre Vives, natural de Pollença). *"No conozco a ningún político de Baleares, pero en el Centro Balear de Santa Fe me han dicho a quién tengo que votar y me han preparado el voto (...) He votado al partido PP"* (José Escandell Escandell, natural de Sant Miquel, Eivissa). *"No tengo conocimiento de la política de Formentera, isla en la que nunca he estado (...) A mí me hicieron ciudadano de Formentera, no sé por qué motivo, no sabría explicarlo"*, (José Roberto Tur Schmidhalter, descendent d'eivissencs).

Els resultats de les eleccions autonòmiques anteriors (les del 1995) foren molt ajustats. El candidat de la dreta, Joan Robert Masdeu (GIF i PP) va obtenir 1.192 vots, tant sols 19 més que la suma de vots de les candidatures d'esquerra (1.065 del PSOE i 108 d'EU).

Des de bastants de mesos abans de les eleccions del 1999 se sabia que s'estaven negociant candidatures unitàries d'esquerra tant per a la circumscripció de Formentera com per a la d'Eivissa. Aquest fet feia previsible que els resultats electorals fossin molt ajustats i que el Partit Popular tengués molt difícil poder repetir la majoria absoluta al Parlament. D'altra banda, si no obtenia aquesta majoria absoluta, difícilment podria formar govern, donada l'experiència del Consell Insular de Mallorca allà on, a pesar que el PP fou el partit més votat, governava una coalició de forces d'esquerra i nacionalistes.

Per aquest motiu, es considerava que l'únic diputat que s'elegeix per la circumscripció de Formentera podria ser decisiu per obtenir majoria al Parlament de les Illes Balears.

La situació política de Formentera es caracteritzava per un greu enfrontament entre les forces polítiques de la dreta (PP i GIF), així com per una divisió interna molt important dins el

Partit Popular, la Junta Insular del qual es trobava enfrontada a la direcció regional que, en canvi, tenia molt bones relacions amb el GIF. La divisió del PP de Formentera va donar com a resultat, poc després de les eleccions del 1999, la dimissió de tota la Junta Directiva Insular, la pèrdua de l'únic regidor del partit i la baixa de nombrosos militants.

Dins aquest clima de crisi del Partit Popular, el govern de Jaume Matas (amb la intenció evident de contrarestar-la) va dur una activitat frenètica a l'illa de Formentera, amb visites contínues del president i de diversos consellers, amb la compra de Can Marroig per 305 milions de pessetes (mai abans no havia comprat el Govern ni una sola propietat a l'illa), amb la promulgació d'un decret de mesures especials i transitòries o amb la celebració de festes multitudinàries, a les quals es convidava tot el poble de Formentera. Així mateix, es va veure que els mesos anteriors a les eleccions hi havia de manera permanent a Formentera una funcionària de la comunitat -adscripita provisionalment als serveis de protocol- que, segons declararen els que, en aquells moments, eren dirigents del PP, compaginava la seva funció d'organitzar actes oficials amb activitats en favor del candidat de l'AIPF.

Paral·lelament, el Govern de les Illes Balears augmentava la col·laboració -i les subvencions- amb les cases balears d'Amèrica llatina, s'organitzava el viatge oficial del president Matas de l'any 1998, així com nombrosos viatges d'altres membres del Govern (que, en algun cas, comptaven amb la presència de representants del Consell Insular d'Eivissa i Formentera, que viatjaren a l'Argentina) i les visites a les Illes, pagades pel Govern, d'emigrants -o dels seus descendents- de les Illes a Amèrica llatina.

La campanya electoral autonòmica del 1999 a Formentera va estar centrada, en bona mesura, en l'escàndol dels "vots argentins". Davant aquests fets, la Coalició d'Organitzacions Progressistes va reaccionar tractant d'impugnar la presència de les 74 persones, sense vinculació amb l'illa, en el cens electoral i, quan va constatar la impossibilitat de rectificar en aquells moments el cens, presentà una denúncia davant els jutjats per possible delictes electoral. Per la seva part, el Partit Popular en bloc (responsables insulars, autonòmics o el mateix ministre Matutes), va defensar en tot moment la inclusió d'aquestes persones en el CERA i va negar que s'hagués produït cap tipus d'irregularitat.

Els resultats de les eleccions autonòmiques del 1999 a Formentera, entre les persones residents, foren els següents: COP (Coalició d'Organitzacions Progressistes) 1.529 vots (58,11% dels vots vàlids emesos a candidatures), AIPF (Agrupació Independent i Popular de Formentera) 1.102 vots (41,89% dels vots vàlids emesos a candidatures).

No obstant això, pel que fa al Cens de Residents Absents (CERA), els resultats foren ben diferents. De les 148 persones inscrites en votaren 90 (69 de Santa Fe), 81 vots anaren a parar a l'AIPF (92,05% dels vots vàlids emesos a candidatures) i 7 vots a la COP (7,95% dels vots vàlids emesos a candidatures).

Hi ha algunes circumstàncies que són altament significatives i reveladores de l'existència de la manipulació del sufragi.

Primerament, el fet que a la circumscripció de Formentera el Partit Popular no es presentés amb les seves sigles, sinó amb les sigles AIPF, cosa que obliga els possibles votants del Partit Popular a tenir uns determinats coneixements de la situació

política de Formentera per votar el Partit Popular mitjançant la dita agrupació.

És a dir, no es pot considerar que un votant resident a l'Argentina, i que desitgi donar el seu vot al Partit Popular, conegui l'existència de l'AIPF sense que ningú no li ho expliqui i sense que aquesta sigui popularitzada d'una o altra manera.

Al respecte, la comissió ha pogut comprovar, per les declaracions dels que intervingueren en l'operació, incloent-hi les del Sr. Matas i Palou, sobretot la del Sr. Robert Masdeu, que no es coneix que es fes ni la més insignificant publicitat o es donàs cap explicació sobre la candidatura de l'AIPF a Formentera.

El mateix candidat, el Sr. Joan Robert Masdeu, que és la persona més interessada a aconseguir sufragis per a la seva candidatura, va reconèixer que ni es va desplaçar a Amèrica, ni va efectuar cap campanya electoral, tramesa de propaganda, ni res que servís per donar a conèixer el significat i contingut de l'AIPF en aquell territori.

Així mateix, va reconèixer el Sr. Masdeu que no tenia el menor coneixement personal, ni directe ni indirecte, de les 74 persones inscrites al CERA de la seva circumscripció i que quasi unànimement el varen votar.

No hi ha res que, en el món de la lògica i del que pugui ser coherent, pugui donar una resposta satisfactòria al immillorable resultat que obté un candidat que no fa campanya electoral i que manifesta no tenir contacte ni vincles amb els seus votants.

Per tant, l'explicació de tal fenomen ha de buscar-se no en els camins normals de formació de voluntats electorals, sinó en un procés ordenat i coordinat des del poder polític que, amb la finalitat d'assegurar la victòria electoral, va interferir en el vot i en el seu lliure exercici, el que s'ha anomenat pels seus mateixos autors: **Operació MAPAU**.

2. El viatge del president Matas a Amèrica llatina.

El mes d'abril de l'any 1998, el president Jaume Matas va fer un viatge oficial a Amèrica llatina. Per preparar aquest viatge, n'hi va haver un d'anterior, el mes de febrer del mateix any, d'un grup de funcionaris de la comunitat autònoma. Aquests funcionaris varen viatjar acompanyats -per indicació de Javier Mato, cap de Relacions Informatives de la Presidència del Govern, i amb el vistiplau de la consellera de Presidència, Rosa Estaràs- per Miquel i Maria de la Pau Segura.

Miquel Segura era, aleshores, cap de Comunicació de la consellera de Presidència, Rosa Estaràs, i havia fet funcions semblants en aquesta conselleria, de manera ininterrompuda, des de l'any 1987, època en què el seu titular era Francesc Gilet. No obstant això, no fou fins a principis de l'any 1999 que se li va adjudicar l'assistència tècnica per concurs.

Miquel Segura tenia entre les seves funcions preparar els discursos de la consellera de Presidència, així com assessorar-la en les qüestions referides al món de l'emigració balear a Amèrica llatina, ja que es considerava un expert en aquesta matèria, sobre la qual diu que havia escrit diversos llibres. Maria de la Pau, filla de l'anterior, havia col·laborat (segons va declarar) en nombroses ocasions en els llibres que escrivia el seu pare.

La presència dels Segura (una autèntica expedició paral·lela, tal com va declarar una funcionària) dins la comitiva oficial que preparava el viatge del president, va ser rebuda amb sorpresa i malestar per part dels funcionaris, que no comprenien l'objecte de la seva presència en aquell viatge (de Miquel Segura sabien que havia d'escriure discursos per al president, de Maria de la Pau ningú no sabia quines eren les seves funcions). El malestar va anar en augment quan comprovaren que després d'haver-se reunit amb la directiva d'alguna casa balear, per preparar la visita del president, els Segura continuaven units amb aquestes directives -o amb part d'elles- per tractar d'assumptes que ells desconeixien.

El mateix Miquel Segura, en els informes que va elaborar posteriorment, va deixar constància d'aquest malestar quan va escriure: *"La jornada finaliza con una visita al Sheraton Córdoba, donde se alojará el presidente. Allí Pilar, girada por no haber podido acceder a nuestra conversación, despliega su gran capacidad de intriga ante Biel (...) hasta que Rosa [Estaràs] le explique a Pilar [Baeza] el verdadero motivo de mi presencia y la de Mari Pau en el viaje, su ansiedad y rabietas son, en cierto modo, comprensibles"* (informe a Javier Mato).

El vertader motiu, doncs, de la presència dels Segura -tal com ells mateixos expliquen en els informes que varen fer per a Rosa Estaràs i Javier Mato- era sondejar les possibilitats electorals del PP i preparar una xarxa de corresponsals que, amb finançament públic, treballassin a favor de les candidatures d'aquest partit.

Posteriorment, Maria de la Pau Segura formà part de la comitiva (quan encara no tenia cap mena de contracte amb la comunitat autònoma) que va acompanyar al president Jaume Matas en el seu viatge oficial a Amèrica. Després va fer dos viatges més, quan ja estava contractada com a "tècnic traductor" amb coneixements de rus.

L'autenticitat dels informes del Sr. Miquel Segura i de la Sra. Maria de la Pau Segura

El punt de partida de la investigació no pot ser altre que establir l'autenticitat dels informes remesos per Miquel i Maria de la Pau Segura tant a la Sra. Rosa Estaràs com al Sr. Jaume Matas.

a. La posició dels autors

Aquests informes, notoris per la seva publicació a la premsa local (*Diario de Mallorca*, *Diario de Ibiza*, 18 de març del 2001), no han estat essencialment negats en la seva autoria pels Srs. Segura, que s'han limitat a plantejar-hi algunes objeccions, fonamentalment de caràcter formal:

1a.- El Sr. Miquel Segura sosté que es tractava d'impressions del seu viatge, amb el propòsit que servissin de base a una futura política d'emigració, i que no les va elevar a ningú.

Aquesta teoria no es correspon amb el contingut racionalment estructurat del document, que detalla, casa per casa, la problemàtica general, les contrapartides inecessàries, les possibilitats electorals i la valoració personal, que inclou l'autor, el qual, per altra part, arriba a referir-se al mateix document de forma expressa com "informe".

"En segundo lugar, este INFORME pretende arrojar un poco de luz en el tema de las posibilidades electorales que ofrece la colectividad de emigrantes o descendientes de emigrantes en Argentina y Uruguay ..."

I més endavant:

"Mas y Escandell enviaron una carta al Presidente Matas en la que, en un lenguaje mucho más suave y diplomático que el que utilizaron conmigo, apuntaban ya algunas de las cuestiones que figuran en este INFORME".

Delatats per la seva estructura i contingut, i identificats pel seu propi autor el document com informe, és completament versemblant, i d'acord amb la seva naturalesa, que fos remès a la Sra. Estaràs i al Sr. Mato per raó de la seva immediata ascendència política i per la col·laboració activa dels dos a la trama. El que resultaria inversemblant a la tornada d'un viatge de treball, és que no se n'avalués el resultat.

2a.- La Sra. Maria de la Pau Segura sosté que el seu redactat era un mitjà per fer mèrits en el Partit Popular i que tampoc no el va entregar a ningú.

Resulta completament paradoxal que es justifiqui el document en qüestió com un element meritori i, al mateix temps, s'assumeixi que el seu contingut és totalment rebutjable, atès que la mateixa Sra. Segura afirmava que, d'haver-hi fet arribar als seus destinataris, els hi haurien tirat al cap.

Certament, pocs dubtes hi pot haver sobre el caràcter d'"informe" del document redactat per la Sra. Segura i sobre a qui anava dirigit, significatiu en tal sentit és el paràgraf en el qual, referint-se a la Sra. Estaràs, a qui va dirigit l'informe, es diu:

"...Su actitud ante las elecciones es de apoyo total a Matas y a usted, ya que en vuestra visita os ganasteis el aprecio de todos. El problema por el momento es que allí hay pocos votos ..."

I pel que respecta a l'informe dirigit al Sr. Mato, s'hi contenen referències tan expressives al seu destí, així com a la participació activa del dit Sr. Mato a la trama, com les següents:

"La familia Bordoy se enfrentó a la familia Moragues que están ahora en la Comisión Directiva, y que fueron elegidos por ti para llevar a cabo las gestiones electorales..."

Per altra part, crida l'atenció que tant el Sr. Miquel Segura com la seva filla Maria de la Pau Segura, de forma espontània i sense finalitat immediata, es dediquessin a escriure als seus respectius ordinadors informes de com procedir a la captació de vots per a la candidatura del Sr. Matas Palou, i, sense que aquests fossin entregats a ningú, tal com afirmen, es duguessin a efecte les seves recomanacions, com es tractarà més endavant.

Finalment, també resulta sorprenent i pugna amb la pretensió del caràcter d'escrits íntims i personals que han al·legat els dos autors, el fet que malgrat reconèixer que la seva llengua vehicular és el català, els escriguessin en llengua castellana.

3a.- Tant el Sr. Miquel Segura com la Sra. Maria de la Pau Segura sostenen que dits documents varen ser sostrets dels seus respectius ordinadors.

Aquesta afirmació resulta, si més no, quimèrica. Cap del dos no va adonar-se de la menor irregularitat ni del maneig de tercers dels seus respectius ordinadors portàtils en cap moment.

El Sr. Miquel Segura arriba a afirmar (*Ultima Hora*, 20 de març del 2001) la seva sospita directament:

“Alguien que formaba parte de la expedición y que presuntamente sospechaba de mi irrupción en su coto “privado” representaba una amenaza que era preciso conjurar”.

Ditats i resulta completament absurda per “rocambolesca”. És necessari extreure documentació dels dos ordinadors que, pel fet de ser portàtils, estan més vigilats pel seu propietari, i poden estar perfectament protegits per claus d'accés.

És més, si segons la teoria del Sr. Miquel Segura, dits documents li foren presos, se suposa que abans de les eleccions del 1999, per algú que volia “acusar Matas de muntar una trama”, tendria poc sentit, seguint dita lògica, que aquests documents no vessin la llum pública en el període electoral, en ple debat de l'aleshores “Cas Formentera”, moment en què sí podrien haver causat un greu mal polític al candidat del Partit Popular, Sr. Matas Palou, en descobrir-se els detalls de l'organització.

L'aparició en els mitjans de comunicació de dits informes juntament amb altres textos manuscrits tant pel llavors president, Sr. Matas Palou, com per la Sra. Maria de la Pau Segura, referits a l'organització de la trama i coincidents per tant en la temàtica, du a concloure com a hipòtesi més lògica que tant els informes com els documents manuscrits arribaren al periòdic *Diario de Mallorca* en un mateix “paquet” documental.

b. Les coincidències amb la realitat

Els dos informes presenten tantes coincidències amb la realitat que resulta impossible sostenir que hagin estat fabulats, partint del reconeixement de la seva autoria, amb les objeccions plantejades pels seus autors i que han estat ja exposades, des dels itineraris dels viatges, les reunions relatades, les intervencions i mencions a circumstàncies i fets que afecten funcionaris públics que varen estar presents en el viatge, quant es refereix a determinats noms dels membres de les cases de Balears, etc.

c. La finalitat dels informes

Aquests informes, de Miquel Segura i de la seva filla Maria de la Pau, aparegueren publicats a dos diaris de les Illes, el mes de març del 2001, quan la comissió d'investigació ja estava treballant i s'havien produït diverses compareixences. Extraordinàriament aclaridors de la trama muntada per tal d'aconseguir el vot de l'emigració sud-americana en favor del PP, serviren per ampliar l'abast de les feines de la comissió i perquè es produïssin compareixences que, inicialment, no estaven previstes.

Els informes elaborats per a la “Operación Mapau”, com la va denominar el seu propi creador, ens donen una informació molt completa dels objectius dels viatges dels seus autors, així com dels encàrrecs concrets que tenien i de les persones a les que havien de retre comptes, és a dir, de Rosa Estaràs i de Javier

Mato, que els havien encomanat. Així, dels escrits de Miquel Segura, podem destacar:

Después de recorrer miles de kilómetros y de muchas horas de conversación, veo totalmente viable la cuestión del voto emigrante. Creo, sin embargo, que para ello hace falta desplegar una acción muy coordinada y ambiciosa. A mi modo de ver, es preciso establecer claramente nuestros objetivos, desbrozando las dificultades, que en estos momentos son palpables y evidentes.

Urge coordinar las nuevas tareas de Mari Pau con el día a día de las relaciones Govern-casas, y ello exigirá equilibrio y colaboración. No disponemos de mucho tiempo para ello, ya que todo está por hacer y las dificultades que se presentarán en cada caso son muy grandes. Pero la bolsa de votos emigrantes no es una utopía, ni mucho menos, aunque una estrategia equivocada y descoordinada no sólo puede dar al traste con los objetivos marcados, sino que puede facilitar gran parte de estos votos en bandeja de plata a nuestros adversarios. (Conclusions resumen de l'informe de Miquel Segura a Rosa Estaràs).

Es fa un repàs exhaustiu de les possibilitats electorals en favor del PP a les diverses cases balears de l'Argentina i Uruguai:

Sus exigencias, planteadas sin ningún recato, me permitió entrar sin tapujos en el tema electoral, que al parecer están considerando desde hace mucho tiempo. Antoni Mas asegura tener 1.200 votantes localizados. De hecho, me enseñó un listado con nombres, apellidos y direcciones de unos 800 descendientes con derecho a voto. El resto, según él, deberían ser obtenidos a través de las oportunas gestiones. Sin embargo, Mas asegura que un 48% de los descendientes de Baleares que votaron en las últimas elecciones lo hicieron por el PSOE, atribuyendo este porcentaje a la tradición izquierdista del emigrante. Pese a ello, asegura que a través de una acción política adecuada –naturalmente, él sería la persona ideal para llevarla a cabo– podría romperse este virtual empate, inclinando la balanza a favor del PP, sobre todo, si se saben capitalizar los beneficios de la visita del Presidente. (Buenos Aires, informe a Rosa Estaràs).

Resultó muy difícil averiguar la viabilidad de una operación de captación de voto emigrante en Uruguay y a través de la casa balear. (Montevideo, informe a Rosa Estaràs).

Si, por lo que se refiere al tema de los votos que ya se emiten, el planteamiento de Mas es correcto, una acción política del Govern que no tendiera a romper este equilibrio podría ser incluso perjudicial para los intereses del PP. (Buenos Aires, informe a Javier Mato).

Yo me siento al lado de Ferrando, quien me solicita el derecho a voto en España. Aprovecho para entrar a matar y hablo claro. Me dice que se ofrece a ayudarme en el tema... (Mendoza, informe a Javier Mato).

Sobre la definició de l'“Operació Mapau” i de les funcions que haurà de desenvolupar en el futur M. Pau, es diu el següent:

...yo aprovecho para sentarme al lado de Sastre y exponerle sin ambages lo que he venido denominando para mis adentros “Operación Mapau”, que tan nerviosa tiene a Pilar [Baeza]”

(..). Finalmente insiste en que la “Operación Mapau” es perfectamente viable. (Córdoba, informe a Javier Mato).

Aunque no está la presidenta, Paulina, aprovecho para celebrar una reunión con algunos miembros de la junta. Entramos rápidamente en el tema de la “Operación Mapau” (...) De camino hacia el almuerzo informo a Paulina de la operación Mapau semuestra atenta e interesada, aunque algo recelosa (Santa Fe, informe a Javier Mato).

Posibilidades electorales. Son muchas, ya que el propio Ferrando –hombre de modales y comportamiento caciquil, pero de una gran humanidad y muy influyente en la zona– me pidió que les asesoráramos. (...) Ante este estado de cosas me expresé con franqueza y claridad y él nos ofreció todo su apoyo, y no sólo por lo que se refiere a sus afiliados, incluso se ofreció a acompañar a Mari Pau a los diferentes pueblos donde, según él, hay miles de descendientes (Mendoza, informe a Rosa Estaràs).

A mi modo de ver, hay que seguir fomentando las relaciones humanas y culturales, pero sin que se perciban que buscamos el voto. Pese a todo, Mari Pau podría encargarse de buscar la veta conservadora entre los descendientes de la población, no relacionados directamente con las actividades de la Junta Directiva. (San Pedro, informe a Rosa Estaràs).

Ami lado está Gabriela Palau, una preciosa chica oriunda de Ibiza, periodista, que participó en el II Encuentro de Jóvenes. Paulina dice que podría ser el enlace de Mari Pau. (Santa Fe, informe a Javier Mato).

Es fan contactes per establir una xarxa de col·laboradors i es valoren la seva idoneïtat, les característiques personals i, fins i tot, les pretensions econòmiques:

Antoni Mas fue aún más determinante al afirmar que “si estas contrapartidas no llegan, las buscaremos a través de otros partidos”, llegando incluso a mencionar a Unió Mallorquina, pese a ser, personalmente, militante del PP. (...) En mi opinión, Antoni Mas es un intrigante pletórico de ambiciones personales y políticas, que aspira a controlar la mayor parte de casas y centros existentes en Argentina. (Buenos Aires, informe a Rosa Estaràs).

Mercant tiene dos hijos y uno de ellos se dedicó a la política en el Partido Blanco (similar al PP) en el que también milita su padre. El muchacho es un abogado de gran preparación, que podría convertirse en nuestro enlace... (Montevideo, informe a Rosa Estaràs).

Juan Manuel Mercant. Hijo mayor de Mercant. Abogado. Estuvo en política pero se decepcionó... En una breve conversación reclamó información directa del Govern, “sin pasar por la junta de mayores”, por razones de operatividad. Al mismo tiempo, dijo que “si existiera una persona que fuera una especie de interlocutor permanente sería muy bueno”. Entonces le dije que seguramente Mari Pau ejercería este trabajo y se mostró encantado. Quizá fuera él la persona ideal para ser nuestro contacto político en Montevideo... (Montevideo, informe a Javier Mato).

Els informes de Maria de la Pau Segura, lògicament, ja concreten molt més els resultats de les seves gestions. Comença informant Rosa Estaràs que “El resultado de mis gestiones de cara a conseguir la captación del voto emigrante ha sido

diverso, pero, en general, positivo...” i detalla la situació de cadascuna de les cases:

Buenos Aires. Aquí cuento con una lista de 1.312 censados con derecho a voto. Tengo sus nombres, pero no sus direcciones...

Mar del Plata. ...Su actitud ante las elecciones es de apoyo total a Matas y a usted, ya que en vuestra visita os ganasteis el aprecio de todos...

Mendoza. ...La alternativa pasaría por una acción muy concreta e individualizada sobre todos y cada uno de los descendientes esparcidos por la ciudad y pueblos de los alrededores, de cuya lista dispongo. Javier Mato me sugirió el envío de una carta personal a todos ellos, invitándoles a censarse en el Consulado para poder acceder a todas las ayudas oficiales que podamos otorgar.

Santa Fe. Las posibilidades electorales de Santa Fe son realmente óptimas. La buena organización de la Casa Balear, presidida por Paulina, propicia unas actuaciones perfectamente encaminadas a conseguir votos (...) el vicecónsul colabora también con presteza, para inscribir a la gente en el CERA. El reparto de fotos de la visita presidencial fue la fórmula ideal para atraer a los descendientes, recabar sus datos, rellenar sus impresos, y trasladarlos al viceconsulado. Todo ello se está llevando a cabo desde el día de mi llegada. El voto a favor del PP está absolutamente garantizado.

San Pedro. Aquí se ha producido un cambio en la comisión directiva, hasta ahora controlada por la familia Bordoy, afín al PSM y muy vinculada a Sebastià Serra. El nuevo presidente, Jorge Sagrera tiene otro talante y está abierto a la colaboración con el Govern. (...) Por lo que se refiere al tema votos, la familia Moragues, perteneciente a la comisión directiva, está dispuesta a recabar todos los votos posibles de los mallorquines de la zona, llevándoles ellos mismos los impresos y ayudándoles. Lo harán sin que se entere el resto de la Comisión Directiva “por si acaso”.

A l'informe que Maria de la Pau Segura prepara per a Javier Mato, hi figura una “nota prèvia” molt il·lustrativa: En este informe figuran sólo los datos referidos a la cuestión electoral, dejando aparte los contenidos de índole comercial y cultural.

Li dóna una descripció detallada del que està passant a la Casa de San Pedro, on el mateix Javier Mato havia tengut una actuació personal: La familia Bordoy se enfrentó a la familia Moragues, que están ahora en la Comisión Directiva, y que fueron elegidos por ti para llevar a cabo las gestiones electorales. Este enfrentamiento nos favorece, ya que los Moragues buscarán votos para nosotros por despecho a los Bordoy. Y todo ello sin que la Comisión Directiva se entere. Podemos decir pues que contamos con el apoyo de una base de socios que actuará privadamente, al margen del “aparato” de la entidad, propiciando el voto por correo para el PP.

La descripció que fa Maria de la Pau Segura de la persona i les actituds d'Antoni Mas són, també, molt clares. Així, en l'informe per a Rosa Estaràs, afirma:

Antonio Mas cuando habla de 1.300 votos se arroga unos que no son suyos. Y ello conecta con su reiterado deseo de controlar las casas y centros de Baleares. La problemática

electoral de Buenos Aires y provincia se enmarca, lamentablemente, dentro de la propia y personal de Antoni Mas, quien actualmente ha perdido su trabajo en la compañía de cosméticos, habiéndose aferrado como una lapa al tema de la Casa Balear como único medio de supervivencia (...) La disyuntiva que se nos plantea es la de confiar en la gestión de Mas, exponiéndonos a un fiasco, o buscar otra alternativa. Particularmente, me inclino por la primera, ya que el tiempo y las circunstancias apremian. En cualquier caso, tendríamos que concretar muy bien el papel de Mas, que espera contar con el sueldo de 1.500 pesos que ha solicitado reiteradamente, y que, por cierto, Salvador Fortuny me asegura que no sabe cómo pagar."

3. La reunió per planificar l'estratègia Mapau.

En una data indeterminada, segurament del mes de maig del 1998 -en qualsevol cas, abans del tercer viatge de M. Pau Segura a Amèrica llatina- es va produir una reunió al Consolat de la Mar entre el president del Govern, Jaume Matas, la consellera de Presidència (responsable de les relacions amb l'emigració), el conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria (responsable de l'IBDI, organisme que s'havia d'encarregar de les contractacions dels agents electorals), Josep Juan Cardona, i Maria de la Pau Segura que, segons es proposava en els informes del seu pare, havia de ser la coordinadora de la campanya de captació de vots.

D'aquella reunió ens han arribat dos manuscrits. Un d'ells, fet sobre una pissarra amb impressora, de Jaume Matas. S'hi donaven les instruccions pertinents per crear la infraestructura necessària per aconseguir la captació de vots. En l'altre, de Maria de la Pau Segura, s'apuntaven les seves funcions específiques. Curiosament, Jaume Matas només va reconèixer l'autoria del seu manuscrit una setmana després de la seva publicació, quan ja un perit grafòleg havia assegurat que corresponia "indubtablement" a la seva lletra.

La reunió és determinant per establir les responsabilitats polítiques de l'anomenada Operació MAPAU. I convé tenir en compte qui eren els assistents a l'esmentada reunió.

Resulta clar i indubtable que hi varen ser presents el Sr. Jaume Matas, la Sra. Rosa Estaràs i la Sra. Maria de la Pau Segura perquè ells mateixos ho reconegueren. Quant a la presència del Sr. Josep Juan Cardona, no es pot afirmar, ja que a la seva compareixença a la comissió no ho va reconèixer amb claredat.

En qualsevol cas, resulta curiós que per a un nombre tan reduït de persones a les quals es dirigia el Sr. Matas (dos o com a molt tres), fos necessària la utilització d'una pissarra.

Per altra part, resulta igualment sorprenent que no fossin presents a l'esmentada reunió ni el Sr. Miquel Segura, autoproclamat com el major expert en el tema que es tractava, ni el Sr. Mato al qual es dirigien ambdós informes de possibilitats electorals per part dels Srs. Segura.

Per tot això és més que prudent mantenir una reserva sobre el nombre d'assistents a la reunió.

En qualsevol cas, la utilització de la pissarra i el text manuscrit (reconeguts pel propi Sr. Matas) ens permeten treure les següents conclusions:

1. La reunió fou convocada pel mateix Sr. Matas, no només a nivell formal per la seva posició política superior, sinó també perquè era ell mateix el que havia de transmetre determinades qüestions, de les quals deixa reflex escrit a la ja esmentada pissarra. Si la iniciativa hagués estat d'un altre, seria aquest el que hauria escrit a la pissarra.

2. La finalitat essencial de la reunió era establir les bases de l'anomenada Operació Mapau. De fet, qui prengué anotacions de la reunió en text manuscrit per ella mateixa, que reflectia i ampliava l'explicació del Sr. Matas, fou la mateixa Sra. Maria de la Pau Segura.

3. Les tres persones que s'han reconegut presents a la reunió (Sra. Estaràs, Sra. Segura i Sr. Juan Cardona), havien de tenir papers importants a l'operació.

4. El Sr. Matas prengué la direcció de l'Operació Mapau, n'organitzà i en dirigí les grans línies, i distribuï les principals responsabilitats; és inacceptable la tesi que fou un conjunt d'actuacions d'òrgans políticament i administrativament inferiors que actuaren pel seu compte.

Del contingut dels dos documents manuscrits, l'autògraf del Sr. Matas i el confeccionat per la Sra. Segura, s'extreuen importants conclusions, especialment si els comparem, ja que el del Sr. Matas té forma esquemàtica, mentre que el de la Sra. Segura està més desenvolupat i permet examinar millor com es varen seguir les instruccions del Sr. Matas.

El text redactat per la Sra. Segura reflecteix que la reunió començà situant l'IBDI com un departament sense personalitat jurídica, encapçalat per la mateixa Sra. Segura i integrat per diverses persones, se suposa que més de dues, donat que es va escriure la paraula "organigrama", totalment innecessària per a dues persones.

També es reflecteix que la Sra. Segura estava poc familiaritzada amb l'IBDI, on teòricament desenvolupava la seva activitat, donat que havia d'afegir a les sigles de l'anagrama "Int. Balear desenvol. Industrial", cosa que no havia de fer el Sr. Matas.

L'observació que el "departament" no tenia personalitat jurídica és afegida a instància del Sr. Matas sens dubte, que era qui dirigia les explicacions; i la seva existència serveix per demostrar que els reunits eren conscients del caràcter clandestí de la trama, ja que no tendria reflex jurídic ni hi hauria constància formal de la seva existència.

A continuació, es passa a tractar quins seran els objectius d'aquest departament que estaria dirigit per la Sra. Segura, com ho reflectien les seves paraules "Objectius depart."

Aquest objectiu està clartant al manuscrit del Sr. Matas com al de la Sra. Segura: la diferència de vots "exters" de les eleccions del 1995 a la prevista per al 1999. Gràficament s'exposa la manera de restar dels vots exters que s'aconseguien el 1999 als del 1995; és a dir que la diferència de vots era l'objectiu a aconseguir pel "departament".

Posteriorment, s'establí la necessitat de comptar amb una organització administrativa d'aspecte comercial a l'exterior, amb el suport de les cases balears, així com una xarxa de corresponsals que permetés actuacions sobre el cens, essent necessari que les persones esmentades fossin dels països en qüestió; s'assenyalava la gran importància del CERA, davant els dubtes que manifesta l'escrit de la Sra. Segura, que escrigué en primer lloc "Elaboració Cens. Actualitzat", per col·locar entre

parèntesis (Elaboració Cens) i tatxar “ActualitzaC”, deixant finalment al seu escrit la paraula CERA.

Això demostra que es començà a explicar pel Sr. Matas la necessitat que els corresponsals inscrivessin al cens i que, posteriorment li fou explicat a la Sra. Segura què era el CERA; si fos d'una altra manera, la Sra. Segura hagués escrit com a primeres paraules de l'apartat “3” les mateixes que el Sr. Matas (“CERA”), i aquest no hauria tingut necessitat de marcar la paraula amb un cercle, prova de la insistència en el terme.

Finalitzà la reunió tractant la necessitat de la presència física com a coadjuvant per obtenir els resultats desitjats del “departament”, així complantejant qualque interrogant sobre on s'havia d'exercir el dret al vot, si en el consolat o mitjançant el servei de correus.

És obvi que, en finalitzar la reunió, la persona a la qual anava especialment dirigida aquesta, se'n dugué el paper de la pissarra a la qual escrivia el Sr. Matas, i el guardà juntament a les notes que ella mateixa havia pres de la reunió. D'una altra manera no té sentit que la Sra. Segura prengués notes de la reunió i les deixés al despatx de Presidència. Aleshores, la lògica ens obliga a concloure que la Sra. Segura se'n dugué els dos documents.

En darrer terme, resulta insostenible l'argument que l'objectiu d'aquella reunió només era potenciar el vot institucional, no només perquè els esdeveniments demostren el contrari, sinó també pels motius següents:

1. Perquè la funció de fomentar el vot institucional és competència de la Conselleria de Presidència, i els responsables d'aquesta poden disposar dels funcionaris i dels mitjans adequats per a aquest objectiu.

2. Perquè entre les funcions de l'IBDI no s'hi troba en cap cas la de foment del vot institucional ni res que s'hi relacioni.

3. Perquè no és necessari ni admissible generar un organigrama clandestí (“sense personalitat jurídica”) per a una funció tan noble com és el foment del vot institucional.

4. Perquè els informes de la mateixa Sra. Maria de la Pau Segura i del seu pare, no feien cap menció al vot institucional sinó al destinat específicament a la candidatura del Sr. Matas.

4. La contractació de Maria de la Pau Segura. Els seus viatges i les seves funcions.

Maria de la Pau Segura va viatjar dues vegades a Amèrica llatina, el mes de febrer de l'any 1998 (viatge preparatori) i el mes d'abril del 1998 (viatge oficial del president Matas) abans que hagués estat contractada per part de la comunitat (o amb “contracte menor”, verbal, segons diu ella), per indicació de Javier Mato i amb una recomanació expressa de Jaume Matas, sense sou, amb viatges pagats i amb allotjament *full credit* a tots els hotels.

Posteriorment, se li va fer un contracte professional de prestació de serveis per part del IBDI, com a “tècnic traductor”, que abastava el període que va del 22 de maig del 1998 (just un dia abans d'iniciar el seu tercer viatge) al 30 de juny del mateix any. No obstant això, va continuar treballant i cobrant els seus honoraris fins el mes d'agost del 1999, mercè al concurs que va guanyar -tot i no ser-hi present- el 1998.

Sorprenentment, l'entrevista personal en la qual s'havia de comprovar la seva idoneïtat per ocupar el càrrec, s'havia de

celebrar dia 29 de maig del 1998, és a dir, set dies després de l'inici de la seva relació laboral amb l'IBDI. Aquesta entrevista mai no es va celebrar, a pesar que hi ha una acta (signada per Rosa Grijalba Fonca, directora general de Promoció Industrial; Joan Fortuny Siquier, secretari del Consell de Direcció de l'Institut Balear de Disseny i Àngel Gallego Fernández, cap de l'Àrea de Disseny) que certifica el contrari, ja que en aquells moments, Maria de la Pau ja era a l'Argentina en el que va ser el seu tercer viatge (maig i juny del 1998). Posteriorment va fer un quart viatge, el mes d'agost del 1998.

La certificació de la falsa entrevista amb Maria de la Pau no és l'única irregularitat de la seva contractació. Així, l'anunci en premsa de la convocatòria del lloc de feina surt publicat el mateix dia (28 d'abril del 1998) en què el Consell de Direcció de l'IBDI acordà la creació de la plaça. No obstant això, una setmana abans (el 21 d'abril) ja s'havia rebut a l'IBDI el currículum de Maria de la Pau Segura, remès per Mabel Cabrer (segons va declarar Rosa Estaràs), des del fax de la Presidència del Govern. Aquest currículum va servir per dissenyar un concurs a mida. La condició més extravagant del concurs era el fet que es valorarien coneixements de rus. La manca de coneixements d'aquesta llengua (que, de totes maneres, M. Pau mai no va acreditar) fou l'excusa per eliminar a les altres 5 persones que s'havien presentat al concurs.

5. Conseqüències dels informes Mapau.

La primera conseqüència dels informes de Miquel Segura fou la contractació (irregular) de la seva filla, Maria de la Pau, per desenvolupar les tasques que el seu pare havia iniciat i les que se li encomanaren per part del president Matas en la reunió celebrada al Consolat de la Mar, amb presència de Rosa Estaràs i de Josep Juan Cardona (aquestes funcions quedaren disfressades en el seu contracte amb l'IBDI que, oficialment, eren de “tècnic traductor”).

La segona, la contractació, a través de l'IBDI, d'Antoni Mas, la persona que havia de ser el corresponsal a Buenos Aires que, segons els informes de Maria de la Pau Segura ja citats, “*se arroga 1.300 votos (...) que, actualmente ha perdido su trabajo en la compañía de cosméticos, habiéndose aferrado como una lapa al tema de la Casa Balear como único medio de supervivencia (...) que espera contar con un sueldo de 1.500 pesos (...) que, por cierto, Salvador Fortunyme asegura que no sabe cómo pagar*”. Algú degué ser capaç de resoldre aquest problema, ja que el senyor Mas fou contractat i, a més, per una quantitat molt semblant a la que reclamava.

La tercera, la contractació de la Sra. Inés Sapriza de Mercant, mare del Sr. José Manuel Mercant, que havia estat proposat per Miquel Segura com a contacte a Montevideo en els informes a Rosa Estaràs i a Javier Mato. S'ha de dir que, encara que el contracte es fes amb la seva mare (tenia un currículum millor), tota la relació amb el Govern la va tenir el Sr. José Manuel Mercant, tal com ell mateix va explicar davant la comissió d'investigació.

Ha estat completament impossible per a la comissió d'investigació determinar quin responsable polític va prendre la decisió de fer aquestes tres contractacions. Les tres persones contractades només sabien qui havia signat els seus contractes, però no coneixien el nom de la persona que havia pres la decisió. El Sr. Mas recordava contactes amb persones indeterminades del Govern amb les quals havia parlat del tema diverses vegades. El Sr. Mercant només recordava que en una

reunió, algú del Govern (ni tant sols va saber dir si era home o dona) li va oferir un lloc de feina, després ja va rebre el contracte de treball. Ni el titular de la conselleria, ni el gerent de l'IBDI, ni el president del Govern es feren responsables d'aquestes contractacions.

Les funcions de les persones contractades eren, suposadament, les d'afavorir les exportacions de productes de les Illes a Amèrica del Sud, però la qual cosa havien d'explorar les possibilitats de penetració en aquells mercats, així com assessorar en relació amb els problemes jurídics de les exportacions. No obstant això, als arxius de l'IBDI només hi ha constància d'informes de caràcter comercial del Sr. Mas. De les altres dues persones, a pesar que manifesten que elaboraren algun informe (i el Grup Parlamentari Popular diu que disposa d'ells), no se'n sap res. En qualsevol cas, s'ha de destacar que els resultats pràctics en relació amb l'exportació de productes de Balears són inexistents.

La Sra. Segura va acabar treballant, després dels viatges a Amèrica, a la Conselleria de Presidència, amb la missió de tramitar partides de naixement (desplaçant a la persona que abans s'ocupava d'aquestes feines) a instàncies de les cases balears de persones que volien obtenir la nacionalitat espanyola i, per tant, el dret a votar. D'aquesta manera, es trobava en una situació privilegiada per vincular l'agilitat dels tràmits de nacionalitat amb l'afavoriment del vot cap a una opció política determinada.

La contractació i les funcions desenvolupades per la Sra. Segura responien clarament a una designació política que anava més enllà d'un simple tràmit administratiu per facilitar partides de naixement als emigrants de Balears o als seus descendents, donat que si la tasca encomanada fos tan limitada, no resultaria necessari en absolut el rocambolesc mecanisme emprat per a la seva contractació i posterior destí tan irregular, també s'ha de tenir en compte que en aquells moments (i amb posterioritat al seu cessament) ja havia una funcionària, la Sra. Pilar Baeza, encarregada d'aquesta tasca i que l'efectuava i l'efectuava satisfacció.

Al marge de les contradiccions descrites (la de la Sra. Segura, la del Sr. Mas i la del Sr. Mercant a través de la seva mare), es desenvolupà un segon nivell de col·laboradors de desigual importància, amb diferents interessos.

Entre aquests col·laboradors, destaca la Sra. Paulina Riera Künte, membre de la Casa Balear de Santa Fe, especialment activa i col·laboradora a la trama.

Així mateix, podem concloure, de les còpies dels correus electrònics intercanviats per la Sra. Segura amb les cases de Balears publicades pel *Diario de Mallorca* (13 i 14 d'abril del 2001), que havia altres col·laboradors de la Sra. Segura que no s'han pogut determinar, donat que només figuren els noms "Mercedes" i "Gabi", de moment no consta a qui corresponen, el que sí pareix cert és que no són funcionaris de carrera de la Conselleria de Presidència.

6. La relació amb les cases balears passa a dependre de la Direcció General de Joventut i Família.

Un altre fet que demostra que l'estructura que es desenvolupà per l'Operació MAPAU és una organització irregular és la introducció del director general de Joventut, Sr.

Pastor, en un àmbit de competència de la Direcció General de Relacions Institucionals.

Cap al mes d'octubre del 1998 es constata que l'operació de captació de vots no dóna tots els resultats esperats i es decideix que Antoni Pastor, que aleshores era director general de Joventut i Esports, assumeixi les competències en relació amb les cases balears a l'exterior, que eren a la Direcció General de Relacions Institucionals. No obstant això, el seu nomenament oficial no es va produir fins el mes de març del 1999.

Antoni Pastor va realitzar una activitat molt intensa en relació amb les cases, i va viatjar contínuament a l'Argentina. En poc temps, abans de les eleccions del 1999, va fer tres viatges. Sorprenentment, el que era director general de Relacions Exteriors, en dos anys, només va fer un viatge a l'Argentina (per cert, acompanyant a Antoni Pastor). En aquestes visites oficials entre d'altres activitats per obtenir vots per al PP, es distribuïa propaganda electoral d'aquest partit. Això ha quedat demostrat, almenys, en la visita a la població argentina de Bahía Blanca, del mes de maig del 1999, a la qual Antoni Pastor va viatjar acompanyat d'Antoni Mas.

Antoni Pastor, en la seva condició de màxim responsable sobre el terreny, va decidir -d'acord amb els seus superiors-, davant la incertesa d'obtenir tots els resultats esperats, concentrar el màxim de vots a la circumscripció de Formentera on l'elecció d'un diputat es decidia d'una manera molt ajustada. Per a aquest objectiu va utilitzar la Casa de Santa Fe que, tal com havia dit Maria de la Pau Segura (*La buena organización de la Casa Balear, presidida por Paulina, propicia unas actuaciones perfectamente encaminadas a conseguir votos*), era la més favorable al PP. En vista que les seves gestions anaven per bon camí, va decidir-se a enviar un missatge tranquil·litzador des d'Amèrica per a Jaume Matas, en el qual l'informava que, en relació amb el vot de Formentera, tot anava bé.

Aquests fets ja foren denunciats, poc abans de les eleccions, per part d'un emigrant mallorquí de Santa Fe en una carta que, entre d'altres coses, deia: "*Denuncio las maniobras clientelistas del PP de Baleares realizadas por sus máximos dirigentes: Matas, la Estaràs y Toni Pastor en forma personal, con el avieso fin de aportar votos en la última elección..*".

Un altre fet demostratiu que l'estructura que es desenvolupà per l'Operació MAPAU és una organització irregular, és la introducció del director general de Joventut, Sr. Pastor, en un àmbit que pertany a la Direcció General de Relacions Institucionals.

7. Activitats relacionades amb la captació de vots.

Peraconseguir captar vots dels emigrants, els representants del govern del PP afavoriren econòmicament les cases que tingueren una predisposició favorable, en detriment de les que no col·laboraren, que propiciaren la divisió interna de les directives (donant suport a alguns directius en contra d'altres) i que comptaren amb la col·laboració de persones vinculades al consolat espanyol. Alguns dels fets que ha pogut conèixer la comissió d'investigació han estat:

* La cal·ligrafia de les sol·licituds d'inscripció de les 74 persones censades a Formentera corresponien, com a màxim, a dues persones diferents. Al Consolat General d'Espanya a Rosario (capital administrativa de la província de Santa Fe)

s'acceptaren inscripcions trameses per fax. El president Matas va intercedir davant el que aleshores era el responsable màxim del cens electoral, Cristóbal Montoro, per tal d'agilitar les inscripcions. Alguna casa, evidentment amb fons que nosortiren de les quotes dels seus associats, arribà a contractar personal extern per afavorir les inscripcions. Obtingueren la col·laboració del servei consular de l'Estat, hi ha constància d'un correu electrònic enviat per Rodolfo Pascual des del Consolat de Rosario, adreçat als "senyors del Govern Balear" en el qual "*siguiendo las directivas del señor Presidente de la Comunidad Autónoma en su reciente viaje a Argentina*", demanava instruccions sobre les actuacions a desenvolupar.

* La comunitat autònoma fou especialment generosa amb el Centre Balear de Santa Fe, com així ho demostra la subvenció de trenta milions de pessetes (concedida el 3 de desembre del 1998), molt superior al que era habitual i que s'ha de sumar a les altres que es produïren aquell mateix any. Resulta sorprenent comprovar que els justificants (poc rigorosos) per al cobrament de bona part d'aquesta subvenció es presentaren davant la comunitat en el termini que va de la celebració de les eleccions al moment de la constitució del nou govern. Tal era el grau de sintonia entre el Govern i el centre de Santa Fe que, el mes de novembre del 1998, Jaume Matas va imposar la medalla corresponent al premi Ramon Llull al pare de la seva presidenta, la Sra. Paulina Riera de Kunte.

* Les declaracions d'exdirectius de cases balears, com el Sr. Sergio Storti, del centre de Santa Fe, que parla de les dimissions que es produïren en aquest centre a causa de l'actitud partidista -en favor del PP- de la seva presidenta que, no obstant això, donaren lloc a importants contrapartides econòmiques, o les de Juan Pellicer, del centre de San Pedro, que es va sentir discriminat pel fet que no era simpatitzant del PP (*soy demasiado viejo para no adivinar la "flaire pesquera"*, havia dit Miquel Segura).

8. Desenvolupament dels treball de la comissió d'investigació.

La comissió d'investigació s'ha trobat amb serioses dificultats per desenvolupar la seva feina, ja que no ha estat possible establir els mecanismes perquè les persones inscrites al CERA de Formentera (és a dir, ciutadans de les Illes Balears amb plenitud dels seus drets cívics) compareguessin davant la comissió.

Tampoc no ha estat possible (en aquest cas, per negativa expressa a comparèixer davant la comissió) conèixer l'opinió de l'ambaixador d'Argentina a Espanya, del cònsol general d'aquest país a Barcelona ni del cònsol general d'Espanya a Rosario. Les explicacions d'aquestes persones haurien pogut ser decisives per establir els mecanismes utilitzats per tramitar els expedients de nacionalitat, les inscripcions en el CERA, el vot dels emigrants o l'actuació de persones que compaginaven la seva feina al Consolat de Rosario amb activitats relacionades amb el vot dels emigrants que es feien a les cases balears d'Argentina.

Especialment greu ha estat la negativa a comparèixer davant la comissió de la presidenta de la Casa Balear de Santa Fe, Paulina Riera de Kunte, i de Gabriela Palau, citada en els informes Mapau com a possible enllaç per a la captació de vots.

D'altra banda, la tardança o, en alguns casos, la negativa d'algunes administracions a remetre la documentació

sol·licitada va provocar que, durant alguns mesos, la comissió no pogués tenir activitat i, d'aquesta manera, s'hagi vist obligada a perllongar les sessions més enllà del temps que s'havia previst inicialment.

La comissió ha viscut la sortida dels representants del Grup Parlamentari Popular que, encara que votaren a favor de la seva constitució, sempre han tengut una actitud obstruccionista cap al seu funcionament. Posteriorment, els representants del Grup Popular, davant la publicació dels informes Mapau, decidiren reincorporar-se a la comissió. Aquesta reincorporació va suposar que els diputats que havien de comparèixer davant la comissió, per la seva relació amb els fets investigats, poguessin assistir a les declaracions secretes dels altres compareixents.

La comissió ha rebutjat diverses sol·licituds de compareixences formulades pel Grup Parlamentari Popular (encara que moltes altres han estat acceptades) per entendre que, únicament, anaven dirigides a perllongar d'una manera indefinida les feines de la comissió i perquè, de vegades, no tenien relació amb els fets que s'estaven investigant. A títol d'exemple es pot esmentar: el padró municipal d'habitants de tots i cadascun dels municipis de les Illes Balears, les actes d'escrutini de les meses electorals o la compareixença de la batllessa de Calvià i de diversos regidors d'aquest municipi.

A pesar de totes aquestes dificultats, la comissió d'investigació -que a l'últim període de sessions va dur un ritme de treball molt important- ha pogut arribar a unes conclusions. És d'esperar que els diversos jutjats que instrueixen causes relacionades amb els fets investigats per la comissió puguin aclarir les parts que encara romanen confuses i arribin a determinar les responsabilitats penals, en el cas que n'hi hagi. El Parlament de les Illes Balears haurà de posar a disposició dels jutjats totes aquelles qüestions que puguin ser rellevants per a les causes.

9. Altres explicacions dels fets.

El Partit Popular de les Illes Balears ha negat qualsevol irregularitat, fins i tot les més evidents, i ha contraatacat amb una sèrie d'argumentacions falses (en algun moment tant el seu president, Jaume Matas, com el seu coordinador general, Josep Juan Cardona, han reconegut que es feia necessària una investigació, però aquesta investigació mai no s'ha produït).

Resulten insostenibles les argumentacions següents:

* L'augment de les inscripcions en el CERA es produeixen a causa de les reformes promogudes a partir de l'any 1995 pel govern socialista, que conclouen amb la inscripció d'ofici, que comença a aplicar-se per a les eleccions generals de l'any 1996.

S'oblida que estam parlant d'unes inscripcions que no es fan l'any 1996, sinó que es tracta d'inscripcions, que no es tramiten d'ofici i que es fan en el període de reclamacions previ a les eleccions del 1999.

* L'augment d'inscrits en el CERA de les Illes Balears és semblant al d'altres comunitats autònomes.

El que s'ha de valorar no és l'augment del CERA en el conjunt de les Illes Balears, sinó el que es va produir específicament a l'illa de Formentera. En aquest sentit, s'ha d'assenyalar que, mentre que al conjunt de les Illes l'augment va ser d'un 89%, a Formentera fou del 400%.

Especialment aclaridora és la comparació entre els inscrits en el CERA en període de reclamacions. Així ens trobam que a Formentera se'n produïren 74 casos, mentre que al conjunt de les altres Illes Balears foren 175. Formentera supera en nombre d'inscripcions la gran majoria de les províncies espanyoles (per exemple, Àvila en tengué 10, Huelva 9, Girona 54, Lleida 33) i només es veu superada per tres províncies gallegues i per Madrid (758), Barcelona (242), Biscaia (159), València (116), Astúries (94) i Guipúscoa (86).

* Hi ha una tendència natural entre els emigrants a votar, a les eleccions autonòmiques, a favor del partit que està governant, ja que és el que més coneixen.

S'ha de tenir en compte que el candidat que es presentava per la circumscripció de Formentera (i que va obtenir la gran majoria dels vots de l'emigració), Joan Robert Masdeu, no era membre del Govern ni del PP i, a més -segons ell va declarar- mai no havia viatjat a l'Argentina ni coneixia cap de les 74 persones de Santa Fe inscrites a Formentera, i que l'agrupació d'electors que es presentava, formada just abans de les eleccions, a la qual el PP donava suport, era absolutament desconeguda, tant a l'Argentina com a la resta de països d'Amèrica llatina. D'altra banda, cal recordar que l'any 1995, amb el mateix candidat i amb el mateix partit al front del Govern de les Illes Balears, la seva candidatura obtingué tres vots del CERA enfront dels 81 de l'any 1999.

* No es pot establir el percentatge de vots procedents de Santa Fe que va anar a parar a l'AIPF, ja que dels 148 votants, només 81 foren per a aquesta agrupació.

Es confonen intencionadament les coses, ja que els votants foren 90 i no 148, que era el nombre de les persones inscrites. Si tenim en compte que els vots de l'AIPF varen ser 81 i els de la COP, 7, en el supòsit -molt poc probable- que tots els vots de la COP procedissin de Santa Fe, dels 69 que arribaren d'aquella província argentina, encara hi hauria un percentatge del 89,85% de vots en favor de l'AIPF.

* La inscripció de ciutadans argentins de Santa Fe, amb nacionalitat espanyola, al CERA de Formentera, es va produir perquè la casa balear d'aquesta localitat tenia la intenció de construir un "Hogar del Emigrante Santafesino", en règim de multipropietat, a l'illa de Formentera per tal que els emigrants poguessin passar allí els seus períodes de vacances.

És cert que en el "Consejo de Comunidades" de l'any 1992 es va parlar de la possibilitat de construir un "Hogar del Emigrante", i així consta a l'acta, però s'ha de tenir en compte que aquesta proposta era indefinida (no era per a una casa balear en concret ni estava prevista la seva ubicació a Formentera). També és cert que en reunions posteriors no consta que s'hagués tornat a parlar del tema, ni s'ha pogut comprovar que hi hagués prevista cap partida ni als pressuposts de les cases ni als de la comunitat, ni tampoc que s'hagués fet cap gestió encaminada a la compra d'un immoble a Formentera. De les persones que han comparegut davant la comissió d'investigació relacionades amb el món de l'emigració, cap d'elles no tenia coneixement de la voluntat de construir aquest "Hogar" a Formentera, encara que algunes (M. Pau Segura) tenien coneixement d'aquesta voluntat genèrica, i d'altres (Miquel Segura, Antoni Mas) ni tant sols això.

A més, s'ha de tenir en compte que diverses persones de les que aparegueren inscrites i que tenien algun tipus de vinculació amb les Pitiüses (amb Eivissa, mai amb Formentera) havien visitat

o tornat a aquestes illes per primera vegada el mateix any 1999 dins l'anomenada "Operació Enyorança", completament subvencionada pel Govern de les Illes Balears. Costa creure que unes persones que mai abans no havien tengut la voluntat o les possibilitats econòmiques necessàries per poder viatjar a les Pitiüses, de sobte decidissin que volien passar les vacances de forma habitual a Formentera i adquirir una part de la multipropietat.

Pel que fa al contingut dels informes Mapau, la posició del PP ha anat canviant amb el temps. En un primer moment, amb la sorpresa inicial, Josep Juan Cardona, coordinador general del PP de les Illes Balears i responsable, al seu moment, de la conselleria que havia d'executar bona part de les recomanacions d'aquests informes, declarava a la premsa: *"...No dudo de la existencia del informe o informes, pero no se realizaron por encargo del PP. Además, su redacción no significa que hayamos seguido sus recomendaciones"*. Posteriorment, davant l'evidència que sí que s'havien seguit les recomanacions dels informes, va haver d'admetre que *"...podía habersido utilizado por terceros"*, i afegia *"lo triste es que no sé que es peor, si pasar por malo o por tonto"*, admetent que *"...La estrategia descrita por Segura cuadra totalmente con mis actuaciones posteriores en materia de promoción comercial, así que solo tengo mi palabra para demostrar que no estoy involucrado en ningún intento de fraude electoral"*.

La publicació dels informes Mapau va fer que es produís un moviment intern en demanda de l'aclariment dels fets. En aquest moviment hi va participar, fins i tot, l'anterior president del PP de les Illes, Joan Verger, que va sol·licitar l'obertura d'una investigació interna. No obstant això, l'actual direcció del partit va decidir que era millor defensar la postura d'"aquí no passares" i de "tancar files" entorn als dirigents actuals, i arriba a l'extrem de defensar l'estrafolària versió que els informes Mapau eren reflexions personals que ningú no havia encarregat, que maino s'enviaren als seus destinataris i que s'havien sostret de dos ordinadors personals diferents. Aquests ordinadors personals, per cert -segons aquesta versió- han estat venuts, juntament amb tota la informació que contenien i no ha quedat en poder dels seus autors.

Conclusions

1. El Parlament de les Illes Balears constata que:

A. Al llarg de l'any 1998 i del primer semestre del 1999, des del Govern de les Illes Balears es va projectar, organitzar i finançar amb recursos públics una operació destinada a aconseguir augmentar els vots de l'emigració a les candidatures del PP com la manera més eficaç de suplementar els vots necessaris -previsiblement insuficients entre residents a les Illes- per assegurar la majoria absoluta del Partit Popular.

B. La responsabilitat política de l'operació correspon al Sr. Jaume Matas Palou, aleshores president de la comunitat autònoma de les Illes Balears, i no pel simple fet de ser el màxim responsable jeràrquic de les persones que formaven la trama, sinó per la seva intervenció personal i la seva activitat a la trama, que dissenyà des del seu principi, activitats a les quals se sumà de forma conscient, bé mitjançant la "presència" a aquell hemisferi, així com ho va deixar reflectit al seu manuscrit, o bé fent gestions per evitar dificultats davant el ministeri corresponent, o bé rebent els comunicats de situació ("Formentera tot bé"), entre altres qüestions.

C. Compartien aquesta responsabilitat:

* L'aleshores consellera de Presidència Sra. Rosa Estaràs, que participà a la reunió organitzativa i a la qual anaven destinats els informes dels Srs. Segura, això és molt rellevant donat el seu pes decisiu.

* El Sr. Javier Mato, cap de Relacions Informatives de la Presidència del Govern, a qui també es dirigí una còpia dels informes dels Srs. Segura, que també reflectien la seva activitat respecte de la trama, aconsellant mètodes, recomanant candidatures,...

* El Sr. Josep Juan Cardona, aleshores conseller d'Agricultura, Comerç i Indústria, departament que serví d'empara a les contractacions de l'"organigrama" de l'Operació MAPAU.

* El Sr. Antoni Pastor, director general de Joventut i Família, que assumí una col·laboració especialment activa a les tasques de la trama, especialment a la darrera fase.

* El Sr. Miquel Segura, persona de l'absoluta confiança de la consellera de Presidència Sra. Estaràs, i que fou qui promogué i inicià l'operació, a més de convèncer a la resta de col·laboradors de la seva viabilitat.

* La Sra. Maria de la Pau Segura, qui resultà ser amb posterioritat la persona clau a l'operació en disposar del control executiu d'aquesta, atès que fou contractada de forma especial per a aquest objectiu.

* El Sr. Pere Rotger Llabrés, gerent de l'IBDI, organisme del qual dugué a terme les contractacions.

2. El Parlament de les Illes Balears condemna de la manera més enèrgica aquesta operació de captació de vots pels següents motius:

* Representa un atac al sistema democràtic ja que tractava de suplantar la voluntat dels ciutadans, mitjançant la fórmula d'incorporar massivament i selectivament electors afins al partit, o condicionats pels ajuts oficials, a una circumscripció determinada, a pesar de no tenir-hi cap mena de vinculació.

* Suposa una utilització perversa de recursos públics, que es desvien del seu objectiu legal per tal d'afavorir els interessos electorals del partit que en aquell moment governava.

* Es vincula la concessió d'ajuts o el reconeixement de drets de ciutadania al vot a un determinat partit. Així mateix s'utilitza, des d'instàncies oficials i per afavorir interessos partidistes, el sentiment d'enyorança envers el seu lloc d'origen dels emigrants o dels seus descendents.

3. El Parlament de les Illes Balears acorda remetre aquest dictamen i aquestes conclusions al jutjat competent per tal que es depurin les possibles responsabilitats penals en què puguin haver incorregut les persones que participaren en aquesta operació de captació de vots.

Dictamen en relació amb el municipi d'Escorca

La comissió d'investigació també ha analitzat la situació creada en el municipi mallorquí d'Escorca, en el qual hi havia formulada una denúncia per delictes electorals davant el Jutjat d'Inca, que ha donat lloc a un sumari que avui encara és obert.

Davant la comissió comparegueren l'autor de la denúncia, el batlle d'Escorca, l'administrador del Santuari de Lluc i diverses persones censades al municipi. Escollides les

declaracions d'aquestes persones i analitzada la documentació presentada, la comissió ha arribat a les conclusions següents:

* En el cens electoral del municipi d'Escorca, hi apareix un nombre indeterminat, però percentualment molt rellevant, de persones que no tenen la seva residència habitual en aquell municipi.

* El cens electoral va incrementar en el període que va de les eleccions del 1991 a les del 1995 en un percentatge d'un 50%, sense relació amb cap increment real de la població.

* Les persones residents al municipi d'Escorca gaudeixen d'uns beneficis que no té cap altre municipi de Mallorca.

No obstant això, la comissió no ha pogut comprovar si s'han donat des d'alguna instància instruccions polítiques per tal d'augmentar artificialment el cens electoral amb la inscripció d'aquestes persones, i considera que, en tot cas, correspon als tribunals determinar si hi ha hagut mala fe o actuacions contràries a l'ordenament jurídic encaminades a modificar els resultats electorals.

Sens dubte resultà molt curiosa una qüestió a la declaració del Sr. Antoni Gómez, batlle, que és que demostrà un coneixement tan exhaustiu de la tendència política de tots i cadascun dels censats, la qual cosa exposà davant la comissió, això dóna una idea d'un control difícilment conciliable amb les característiques d'un estat democràtic, al mateix temps que reforça la sospita sobre la possible selecció política dels censats.

És per tot això que la comissió acorda efectuar la següent:

Recomanació:

Que l'Ajuntament d'Escorca revisi el padró municipal d'habitants, de tal manera que es donin de baixa les persones que no tenen fixada la seva residència habitual en aquest municipi.

Que aquesta revisió es traslladi al cens electoral del municipi.

Conclusions generals

El Parlament de les Illes Balears es reafirma que l'exercici lliure, igual i no condicionat de tots els electors del seu dret al vot, és una condició imprescindible per al correcte funcionament del sistema democràtic.

En aquest sentit, el Parlament de les Illes Balears condemna de la manera més enèrgica qualsevol manipulació de la voluntat de l'electorat, així com les alteracions intencionades del cos electoral en determinades circumscripcions. Molt més encara, si les manipulacions o alteracions es produeixen des d'una administració pública que, en tot moment, té l'obligació de vetllar per la netedat dels resultats electorals.

El Parlament de les Illes Balears insta el Govern de les Illes Balears que, en relació amb la política a desenvolupar en el món de l'emigració respectant escrupolosament els drets dels emigrants i renunciï a qualsevol intent d'instrumentalització en favor d'interessos partidistes.

El Parlament de les Illes Balears insta el Govern de l'Estat a utilitzar el seu servei exterior (ambaixades i consolats) per tal

de facilitar el dret al vot de tots els emigrants sense cap discriminació ni favoritismes. Així mateix, que les inscripcions de ciutadans espanyols residents al'estrangeres facin respectant escrupolosament les prescripcions legals.

El Parlament de les Illes Balears insta les institucions competents a elaborar amb rigor el cens electoral, de tal manera que es correspongui exactament amb la població real dels municipis.”

Palma, a 13 de novembre del 2001.

El secretari primer:

Joan Buades i Beltran.

El president del Parlament:

Maximilià Morales i Gómez.

Ordre de Publicació

C)

Rebuig del vot particular presentat pel Grup Parlamentari Popular, com a conclusions a la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears.

El Ple del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 13 de novembre del 2001, rebutjà, per 25 vots a favor, 26 en contra i cap abstenció, el vot particular de referència.

Per acord de la Mesa del Parlament de les Illes Balears, en sessió de dia 21 de novembre del 2001, a la vista de l'escrit 4438/01, presentat pel Grup Parlamentari Popular, i en base a l'article 51.6 del Reglament de la Cambra, el vot particular de referència en publica a continuació.

Palma, a 21 de novembre del 2001.

El president del Parlament:

Maximilià Morales i Gómez.

Conclusions del Grup Parlamentari Popular en relació a la Comissió no permanent d'investigació sobre possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears

0. Introducció

La Constitució espanyola, a l'article 9.2, insta els poders públics a "...promoure les condicions per tal que la llibertat i la igualtat de l'individu i dels grups en els quals s'integra siguin reals i efectives (...) i facilitar la participació de tots els ciutadans en la vida política, econòmica, cultural i social." Així mateix, a l'article 23.1, estableix que els ciutadans tenen el dret a la participació en els assumptes públics, ja sigui directament, ja indirectament a través dels seus representants lliurement elegits en eleccions periòdiques mitjançant sufragi universal.

El dret al vot dels espanyols residents a l'estranger ve garantit a la Carta Magna en els termes següents: "La llei reconeixerà l'exercici del dret de sufragi als espanyols que es trobin fora del territori d'Espanya" (article 68.5).

Fins el 1985 no es desenvolupa el precepte constitucional, subjecte a reserva de llei (Llei Orgànica 5/1985, de 19 de juny, del règim electoral general). No obstant això, aquesta regulació es limità a reproduir el procediment electoral recollit en normes i reglaments preconstitucionals, exceptuant-ne la modalitat del

vot per poder i l'omissió de tota referència a la participació dels serveis exteriors en el procés electoral (ambaixades i oficines consulars).

Les demandes del Consell General de l'Emigració (CGE) i, en particular, un informe de la Junta Electoral Central (1992)¹ proposaven dues modificacions en matèria electoral: per una banda, la inscripció d'ofici en el Cens d'Espanyols Residents Absents (CERA); per una altra, l'exercici del dret de sufragi mitjançant vot personal i directe en mesos electorals constituïdes i emplaçades en els consolats i seccions consulars de les ambaixades.

Aquesta darrera petició ha estat reiterada en diverses sessions plenàries del Consell General de l'Emigració i ha estat motiu de debat a les Corts Generals. Diverses iniciatives parlamentàries han instat el Govern a la modificació de la LOREG, en concret del sistema de vot per correu². Aquestes propostes, presentades com a proposicions no de llei s'han rebutjat, entre d'altres raons, pels motius següents:

a) L'article 75 de la LOREG del 1985 fou modificat per la Llei Orgànica 3/95, de 23 de març, amb la finalitat de "facilitar a los electores el ejercicio de su derecho al voto"³, un mandat constitucional. De cap manera es facilità aquest dret amb el procediment de votació directa.

L'acte de votació es dificultaria enormement si obligava l'elector a lliurar la seva papereta de vot a l'ambaixada o al consolat de la seva demarcació: en molts casos és necessari recórrer distàncies de diversos milers de quilòmetres.

És més còmode per a l'elector utilitzar el servei de correus més proper al seu domicili que desplaçar-se a les seues diplomàtiques. Les dades estadístiques confirmen l'anterior: no arriben al 10% els electors que lliuren el vot als consolats⁴.

b) S'incrementarien les despeses de natura electoral amb la constitució de mesos electorals en els consolats i ambaixades, si pertoca.

c) Disminuiria la ja de per si escassa participació electoral.

d) El vot per correu, encara que en menor proporció, continuaria existint perquè no sempre és possible la personació de l'elector per emetre el sufragi. Aquesta modalitat de votació té per finalitat facilitar la participació de l'electoral quan les

¹ Aquest informe, adreçat al Congrés dels Diputats, deia: "instrumentar los medios necesarios para que el número de inscritos en el Censo de Residentes Ausentes se adecue a la población real de españoles en el extranjero y sobre la necesidad de una participación activa de las Embajadas y Consulados en todo el proceso electoral desde el exterior".

² Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Congreso*, de 15 de juny del 2001.

³ Vegeu l'exposició de motius de la Llei Orgànica 3/1995, de 23 de març.

⁴ A les eleccions generals del 2000, aquest percentatge fou del 7,17%.

circumstàncies físiques impedeixen l'exercici d'aquest dret fonamental⁵.

Sobre l'efectivitat del sufragi dels electors (vots computats en relació amb els vots emesos), s'han formulat algunes crítiques. La consellera del CRE per Buenos Aires, Sra. María Teresa Michelón, subscriu en una ponència que: "*Si bien el tema nunca funcionó, ..., en las últimas Elecciones Generales ..., fue altísima la cantidad de cartas ... que no llegaron o lo hicieron fuera de término. Se habla, sin poder confirmarse, de más de un 40% de ciudadanos censados, perjudicados*". Aquesta consellera sosté sobre aquesta qüestió que: "*Las últimas elecciones, fue una experiencia penosa ... Ya es tiempo de reformar la Ley Electoral, debemos urgentemente solucionar este tema, pues los que vivimos en el exterior, también queremos a España, y deseamos poder expresar nuestra opinión, no sólo en las Generales, sino también en las Autonómicas*"⁶.

Una altra opinió en termes semblants es recull en un editorial de la publicació *España Exterior: El voto del emigrante* no llega a tiempo. S'hi diu, entre d'altres coses, que: "*Es imposible que un sobre certificado el sábado día 12 en Caracas, por ejemplo, llegue a correos España antes del miércoles 16 de junio*"⁷.

Però juntament a aquestes demandes expressades pel CGE, els partits de l'esquerra, allà on no tenien responsabilitat de govern, iniciaren una campanya no només per qüestionar el CERA, sinó també per acusar que se'n feia un ús fraudulent i que les inscripcions de difunts no eren errors involuntaris, sinó accions doloses. Aquesta campanya s'inicià a Galícia fa ja quatre anys, s'estengué a d'altres comunitats autònomes governades pel Partit Popular i s'ha reiniciat novament a Galícia a la precampanya electoral per a les eleccions al Parlament gallec del proper octubre.

Des de fa més de dos anys, una campanya de desprestigi contra el Partit Popular de Balears i els seus més notables dirigents ha estat present no només en els mitjans de comunicació, sinó també a l'àmbit judicial. S'han fet afirmacions escandaloses, sense cap consistència, s'han imputat delictes que eren perseguibles d'ofici i s'ha negat la presumpció d'innocència.

Mai, en tan poc temps, no hi hagué tantes iniciatives a les Corts Generals sobre el CERA. Mai no hi hagués tantes crítiques sobre els errors censals a la inscripció de difunts, que sol ser una constant a totes les consultes electorals i en tots els temps. Amb la proximitat de les eleccions al Parlament gallec aquestes crítiques han pujat de to, però és estrany que això no hagi succeït a les passades eleccions basques ni tampoc a les passades eleccions al Parlament andalús.

Des de l'esquerra es pretén ara la modificació de la LOREG "*...con el fin de que los emigrantes puedan ejercer directamente el voto en mesas electorales instaladas en los*

consulados, en embajadas y en los establecimientos habilitados para tal efecto"⁸.

Aquesta pretensió sense precedents no afavoriria l'exercici del vot, com ja hem indicat. No obstant això, per què s'hi insisteix i els socialistes pogueren modificarla Llei electoral en aquest sentit i no ho feren? La resposta cal cercar-la en els resultats electorals, com més endavant explicam.

1. CONCLUSIONS

1.1. Introducció

Sobre l'anomenat genèricament "cas del vot emigrant", anomenat també "cas Mapau" (abans "cas Formentera"), l'opinió pública ha de conèixer la veritat. És un *desideratum*, sobretot quan tanta controvèrsia s'ha produït durant tant de temps i tanta inquietud social s'ha creat de forma interessada. També, i especialment, perquè s'ha qüestionat que el vot de l'emigrant i dels seus descendents no s'ha emès de forma lliure, directa i secreta.

Les acusacions, entre d'altres, de "pucherazo", de clientelisme, de compra de vots, de frau de llei i de malversació de fons públics, han estat una constant en aquesta campanya que hem denunciat.

En la recerca d'aquesta veritat, ha de respondre la Cambra, que representa els ciutadans d'aquestes illes: els que viuen aquí i aquells altres que, malgrat resideixin fora, també hi són representats. I ha de fer-ho amb rigor i seriositat, exigències que no hem observat en les feines de la comissió ni en les conclusions presentades pels grups polítics de la majoria parlamentària en aquesta comissió.

Ara bé, aquesta veritat –la veritat objectiva– no correspon, en aquest cas, al parer preconcebut per la majoria dels membres de la comissió. Només ha interessat la "veritat oficial", prèviament filtrada a la premsa per a la seva publicació, i no l'aclariment d'uns fets.

Aquesta "veritat oficial" a la qual al·ludíem, subjecta al joc de les majories i minories parlamentàries, no és correspon amb la veritat objectiva. L'única preocupació de la majoria parlamentària de la comissió, de la qual no formava part Unió Mallorquina (UM), ha estat de quina manera confirmar les actituds preconcebudes, de quina manera justificar les denúncies davant la premsa, sense importar la seva instrumentalització en un evident "procés paral·lel" als denunciats. El seu únic interès també ha estat la recerca de rèdits polítics a qualsevol preu. No han importat els mitjans emprats, sinó la finalitat perseguida: l'empai al Partit Popular, la creació d'una imatge perversa i antidemocràtica dels seus dirigents més significat; en definitiva, el desgast polític del primer partit de les Illes Balears.

El mateix govern no ha estat aliè a aquesta campanya. Com a òrgan col·legiat o individualment, molts dels seus membres han mantingut una actitud bel·ligerant, han desacreditat els informes que la comissió d'investigació havia d'estudiar i han realitzat declaracions extemporànies.

No és normal que un executiu, que hauria de romandre al marge de la qüestió, usi les rodes de premsa, no per informar

⁵ Vegeu ARNALDO ALCUBILLA, E.: *Consideraciones sobre la reforma de la ley electoral en materia de voto por correo. Reflexiones sobre el Régimen Electoral* (IV Jornadas de Derecho Parlamentario), Congreso de los Diputados, Madrid, 1997.

⁶ Vegeu l'acta del CGE, maig del 2000.

⁷ Vegeu *España Exterior*, de 22 de juny del 1999.

⁸ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Congreso de los Diputados*, de data 19 de juny del 2001.

dels acords adoptats pel Consell de Govern, sinó per desqualificar l'adversari polític i els treballs realitzats per terceres persones. Així es manifesta que el Govern, que era darrere de la comissió d'investigació, com intuïem al principi, després s'hagi situat al seu front per continuar amb la seva política de persecució contra el PP. És una manera, com n'hi ha d'altres, d'intentar desviar l'atenció de la seva incapacitat per governar i projectar sobre l'oposició les pròpies culpes, aprofitant qualsevol excusa o circumstància. Aquest mecanisme de defensa, tan bé estudiat per la psicologia, és practicat pel Govern amb bastant assiduïtat. La seva inoperància, que té l'origen en la mateixa composició de l'executiu, s'intenta difuminar acusant l'oposició de tots els mals possibles, passats i presents, i fins i tot futurs, que puguin succeir.

En aquesta comissió no ha interessat la veritat. Aquestes s'ha confós amb el desig ja expressat per la majoria, que, abans de l'inici dels treballs de la comissió, ja havia acusat el PP sense que hi hagués cap prova i molt menys indicis de comportaments irregulars que es poguessin atribuir a aquesta formació política o als seus dirigents. No deixa de sorprendre que abans de l'inici dels treballs de la comissió d'investigació, abans de la seva constitució –també durant el seu funcionament i abans de concloure els treballs– s'hagin reclamat assumptió de responsabilitats polítiques i dimissions. Fins i tot s'han realitzat rodes de premsa per informar d'una querella davant el Tribunal Suprem, sense esperar, ni tan sols per cortesia, les conclusions de la comissió o la decisió d'altres instàncies jurisdiccionals.

No ha interessat esbrinar quins foren els fets i qui els seus responsables, sinó hi havia, sinó condemnar per endavant sense haver escoltat els testimonis o sense haver examinat la documentació que aportaven els compareixents. Aquesta conducta política, a més de sectària, és improcedent en qualsevol procés d'investigació.

Persones honorables s'han enfrontat a una espècie de "judici paral·lel" sense possibilitat de defensa, acusades d'haver comès accions perseguibles pels tribunals de justícia. Se les ha condemnat sense remissió en una campanya mediàtica de la qual no hi ha precedents a les hemeroteques d'aquesta comunitat autònoma.

Les conclusions presentades per la majoria no són res nou. Són mers judicis valoratius que resumeixen part del que s'ha publicat. No expressen la veritat real, sinó la veritat oficial.

Aquestes opinions estan contaminades per les acusacions i els judicis de valor previs, fets sense cap fonament durant més de dos anys. Sobre això s'ha sustentat la majoria parlamentària de la comissió i el mateix govern per exigir responsabilitats polítiques, al nostre judici inexistents.

En el cas que ens ha ocupat, la "veritat oficial" o, si es vol, la "veritat parlamentària" es resumirà a les conclusions que reculli l'informe de la comissió. Aquestes, sisón com les que ja ha avançat la majoria de la comissió⁹, no són conseqüència de la recopilació de les informacions obtingudes a través de les compareixences. Tampoc no sorgeixen de la informació documental sol·licitada, que ha estat més aviat escassa per la poca col·laboració del Govern, entre d'altres motius.

Com afirma López Aguilar: "*La mayoría domina la creación, la definición del objeto, el curso de los trabajos y el*

informe final..."¹⁰. O, en paraules del senador Bayona Aznar, portaveu del Grupo Parlamentario Socialista en el Senat a la V Legislatura: "*Una Comisión de investigación parlamentaria es positiva si se llega a un gran acuerdo entre los grupos parlamentarios, a un gran acuerdo sobre las conclusiones. Ahora bien, si se pretende hacer una simple trasposición de mayorías coyunturales (...), si se pretende que se sabe de antemano lo que se dice que se quiere investigar, entonces el resultado es el fracaso y sólo conduce al descrédito del Parlamento*"¹¹. El mateix *Diario de Ibiza* publicava en dies passats un avanç de les conclusions, i deia: "*Según fuentes parlamentarias próximas a la comisión, los representantes del Pacto en dicho órgano que son mayoría y por tanto tienen asegurada la votación del Dictamen presentarán unas conclusiones...*"¹².

Aquestes frases serveixen per resumir quin ha estat el funcionament de la comissió i el perquè de les seves conclusions. I això és quelcom mai vist en altres assemblees legislatives i, a més, és sorprenent en la història de les comissions d'investigació creades en el Parlament de les Illes Balears.

És quelcom inaudit i sense antecedents que, tot aprofitant la majoria parlamentària, es creï una comissió d'investigació sobre fets ocorreguts en el passat per imputar responsabilitats polítiques a un govern que ja no ho és. Els errors d'un executiu –o d'algun dels seus membres– en els actes de govern i direcció de l'administració, fossin els que fossin i quan ja no tenen aquesta condició, només són imputables i reparables davant dels tribunals de justícia i no davant les institucions parlamentàries. En aquests casos, la responsabilitat només és exigible davant els jutjats i no davant el Parlament.

Tot això, que és un principi democràtic elemental, s'ha oblidat de forma intencionada. Convé recordar, com expressa Torres Bonet, que les comissions d'investigació tenen com a àmbit material de feina "*...la inspección de los indicios de actuación anómala o de funcionamiento defectuoso de las instituciones y los servicios públicos dependientes del Ejecutivo. Ello entrañará alguna irregularidad o posible ilegalidad. En consecuencia... el propio objeto estará relacionado con la exigencia de responsabilidad política a los titulares de alguna función relevante en aquellas instituciones y servicios. (...) habrán de responder de las irregularidades producidas en el ámbito de sus competencias ante la instancia depositaria de la soberanía popular*"¹³. I més endavant, a les conclusions del seu llibre, resumeix: "*La investigación se efectuará a partir de indicios fundamentados de actuación irregular o funcionamiento defectuoso de las instituciones y servicios públicos... El ámbito susceptible de ser afectado por una investigación parlamentaria es pues el del Gobierno y la Administración*"¹⁴. I afegeix: "*Son creadas ante la existencia de indicios fundamentados de conductas o actuaciones irregulares en el ámbito de la responsabilidad del Poder Ejecutivo, y*

¹⁰ López Aguilar, J.F.: *Minoría y oposición en el parlamentarismo*. Centro de Estudios Constitucionales, Madrid, 1988, pàg. 282.

¹¹ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*, de data 18 d'octubre del 1995. El subratllat és nostre.

¹² Vegeu *Diario de Ibiza*, de data 10 de setembre del 2001.

¹³ Torres Bonet, M.: *Las comisiones de investigación, instrumento de control parlamentario del gobierno*. Congreso de los Diputados, Madrid, 1999, pàg. 111.

¹⁴ *Ibidem*, pàg. 396.

⁹ Vegeu *Diario de Ibiza*, de data 10 de setembre del 2001.

*constituyen un instrumento de fiscalización política del Gobierno...*¹⁵.

La veritat és que ens hem trobat amb una comissió d'investigació atípica. Tant és així que el Govern, per primer cop, no hi ha comparegut.

De què respondran i davant qui, aquells a qui s'acusa de responsabilitats polítiques? El Parlament no s'ha concebut per acusar l'oposició ni els exdiputats. Aquesta no és una de les seves comeses.

La funció de control parlamentari, que s'exercita a través de diversos instruments i iniciatives de l'oposició, es dirigeix a la inspecció de l'acció governamental i té per finalitat la limitació del poder. Les comissions d'investigació, el mitjà menys freqüent de control parlamentari, però el més incisiu, es justifiquen fonamentalment—encara que no exclusivament—sies conceben coma instrument per a l'exigència de responsabilitats polítiques de l'executiu sobre les quals aquest ha de respondre davant el Parlament.

Amb aquesta postura s'han invertit les “regles del joc parlamentari” pel que fa a les comissions d'investigació, l'instrument de control parlamentari més mordaç per a un executiu. Aquesta actitud no té antecedents parlamentaris. És un mal precedent i diu molt del tarannà de la majoria parlamentària que ha guiat els treballs de la comissió. Per això volem deixar patent la nostra reprovació a una conducta parlamentària que, si més no, hem de qualificar d'impròpia per l'ús inadequat i injust, a posta, de les comissions d'investigació.

Pel que fa a la durada dels treballs de la comissió, també hem de formular una queixa. La comissió ha perllongat la seva activitat per espai de quasidous anys, encara que amb períodes inexplicables d'inactivitat i de silenci, només romput per les filtracions periodístiques a un mitjà de comunicació. Així, per exemple, la comissió només es reuní en dues ocasions durant tot l'any 2000, i en una d'aquestes es constituí. Això és un rècord més en la llarga llista de despropòsits que s'han succeït en aquest temps.

Les comissions especials tenen una durada limitada en el temps i s'extingeixen un cop han realitzat la seva feina. Sembla, no obstant això, que en aquesta ocasió el temps transcorregut ha estat més que suficient, per no dir excessiu. D'aquí cal inferir que ha existit un clar interès de mantenir oberta la investigació mitjançant dilacions injustificades, perquè així interessava a aquells que en proposaren la creació. No trobam cap altra raó que expliqui el retard tan considerable en l'elaboració del dictamen, que havia d'haver conclòs fa temps i que, tot i això, s'ha demorat amb pròrrogues i ampliacions de terminis sense cap motiu.

No es pot dir que la comissió hagi obrat amb diligència i molt menys amb promptitud en el quefer que tenia encomanat. Deixar per a setembre el que es podia haver acabat el mes de juny és una demora que exigeix una explicació.

Calressenyar, per altra banda, la parcialitat de la Presidència de la comissió. És inadmissible, des de qualsevol posició, que qui ha mantengut i manté estretes relacions amb la representació de l'acció popular davant dels tribunals, també hagi presidit la comissió. Però no només això, sinó que a més hagi exercit el seu

paper, no com un àrbitre, sinó arbitràriament, de forma parcial i interessada, i hagi interpretat el Reglament en benefici de la majoria. Sobre això queda constància a les actes de la comissió, que reflecteixen les queixes i les protestes formulades pel Grup Parlamentari Popular.

Per últim, de què serviran les conclusions si ja s'ha anunciat a la premsa que: “*El PSOE de Baleares ultima una querrela judicial contra el ministro de Medio Ambiente,..., y otros exdirigentes del Gobierno autonómico balear...*”. Així ho ha declarat a una agència de notícies el secretari d'organització d'aquesta formació política¹⁶. Tot això confirma la hipòtesis que la comissió d'investigació no fou creada per saber com es produí la inscripció de 74 persones en el CERA de Formentera. La seva finalitat era una altra: la persecució política al PP i als seus dirigents més notoris, que han estat sotmesos a un judici paral·lel i als quals se'ls ha acusat d'haver comès conductes penalment punibles sense que hi hagi fets provats. Així ho hem sostengut i així ho hem explicat als compareixents a la comissió, quan hem dit que no era una comissió d'investigació sinó de persecució, una espècie de “nova Inquisició” que obeïa a aquesta nova forma de fer política, basada en la revenja i l'aniquilació de l'adversari.

En resum: la majoria parlamentària ha dirigit l'acció d'investigació cap a l'oposició. L'acció fiscalitzadora s'ha personalitzat sobre aquells que ja no tenen cap responsabilitat davant del Parlament i, per tant, ja no hi han de respondre de res.

Les conclusions que s'incorporin al dictamen de la comissió han de ser una recopilació de la informació obtinguda, no uns judicis de valor que, com a tals, manquen de l'objectivitat i de la imparcialitat necessàries per sustentar una petició de responsabilitats polítiques.

La imatge de la comissió ha quedat desacreditada, perquè: “*...las comisiones de investigación, como todos los mecanismos parlamentarios, se acreditan y consolidan cuando sirven al bien común, y se desacreditan y fracasan cuando ceden a la tentación de la demagogia*”¹⁷. En aquest cas ha succeït el segon supòsit en detriment del primer.

La comissió ha demorat molt les seves tasques. Ho ha fet sense causa justificada i amb l'única i pretesa finalitat de mantenir les sospites i les acusacions contra el Partit Popular i els seus dirigents més significats. L'interès de la majoria parlamentària de perllongar la durada de la comissió ha estat més que evident.

La Presidència de la comissió ha dirigit els debats de forma parcial, arbitrària i interessada.

1.2. Conclusions

1.2.1 Primera: Rebutjam les conjectures de l'argumentació xenòfoba que subjau a la crítica sobre el vot dels residents absents durant la campanya electoral del 1999. S'ha arribat a dir que l'Estatut d'Autonomia els prohibia exercir el dret al vot a les eleccions autonòmiques.

1.2.1.1. Introducció

¹⁶ Vegeu *El Mundo/El Día de Baleares*, de data 26 de juny del 2001, pàg. 33.

¹⁷ *Ibidem*, pàg. 5359.

¹⁵ *Ibidem*, pàg. 406.

La nostra constitució, a l'article 23.1, consagra com un dret fonamental "la participació en els afers públics, directament o per mitjà de representants lliurement elegits en eleccions periòdiques per sufragi universal". En altres preceptes constitucionals es reitera l'elecció per "sufragi universal, lliure, igual, directe i secret" dels diputats (article 68.1), senadors (article 69.2) i regidors (article 140). En el cas dels parlamentaris autonòmics (article 152.1) "per sufragi universal, d'acord amb un sistema de representació proporcional".

Ara bé, per a l'exercici del sufragi són necessaris uns requisits. Aquestes exigències són contemplades a la legislació electoral i són les següents:

- a) Nacionalitat.
- b) Majoria d'edat.
- c) Inclusió en el cens electoral.

Des de l'esquerra, no obstant això, s'ha qüestionat que els ciutadans residents al l'estranger poguessin inscriure's en el cens electoral per poder votar a les eleccions autonòmiques. Això s'ha repetit en innombrables ocasions i, fins i tot, s'ha denunciat.

Es feia referència a un altre requisit específic, a més dels de nacionalitat i majoria d'edat: la necessitat que tenguessin la condició política de ciutadà de la comunitat autònoma, conformement amb l'article 6.1 de l'Estatut d'Autonomia i amb l'article 2 de la Llei 8/1986, de 26 de novembre, electoral de la comunitat autònoma de les Illes Balears.

El motiu per a aquesta pretesa exclusió es resumia en el fet que aquests electors no tenien veïnatge administratiu a cap dels municipis de Balears. Basta recordar que el cens electoral es configura amb els veïns i domiciliats inscrits en el padró municipal, i que existeix un padró municipal específic per als residents absents.

Òbviament, no hem sentit aquesta crítica ni a Andalusia ni a Extremadura on, segons sembla, el terme en qüestió –veïnatge administratiu– s'interpreta d'una altra manera. En aquestes comunitats autònomes, els residents al l'estranger sí poden votar. Per quina raó l'Estatut d'Autonomia d'Andalusia o el d'Extremadura han d'interpretar-se de forma diferent al nostre estatut? Ningú no ho ha explicat. De totes maneres, no creim que els socialistes andalusos o extremenys incorrin en una imprudència política tan gran, a tenor dels resultats electorals que obtenen en el còmput dels vots dels residents absents.

Per últim, indicar que aquesta postura no sembla coincidir amb l'expressada per la Sra. Rumí, secretària de polítiques socials i migratòries del PSOE: "...la voluntad política de la nueva dirección del Partido Socialista derivada de la profunda renovación que ha supuesto el último Congreso Federal, entre ellas un nuevo impulso a la acción política sin distinciones ni exclusiones (...) que se concretará... en lograr la plena equiparación en el ejercicio de los derechos de los que son portadores todos los ciudadanos españoles con independencia de su lugar de residencia". I conclou: "...es necesario garantizar con plenitud la equiparación de derechos... sin restricciones de ningún tipo... una exigencia de la sociedad española"¹⁸.

En resum: Res no impedeix, als espanyols residents a l'exterior d'origen balear i als seus descendents, l'exercici del seu dret al vot a les eleccions autonòmiques. Si així fos, l'Oficina del Cens Electoral no els hagués inclòs en el CERA.

1.2.2. Segona: El Parlament de les Illes Balears manifesta el seu suport a qualsevol reforma de la Llei Orgànica del règim electoral general que afavoreixi el vot dels espanyols residents a l'exterior i redueixi els alts índex d'abstenció electoral dels espanyols residents absents.

1.2.2.1. Introducció

Fins a la V Legislatura (1993-1996) no s'aborden les qüestions que reiteradament se suscitaven en els debats dels plens del CGE. La Llei Orgànica 3/1995, de 23 de març, estableix el procediment d'inscripció d'ofici en el cens electoral i introdueix la novetat de votar tot dipositant el sobre a l'oficina o secció consolar.

Transcorreguts quatre anys des de la reforma i realitzades diverses consultes electorals, l'experiència pot considerar-se positiva. No obstant això, encara s'han de millorar determinats aspectes, entre d'altres l'ampliació del termini actualment previst per dur a terme l'escrutini general i la bestreta en la tramesa dels sobres electorals. Així, es podria garantir millor l'efectivitat del vot per correu, que en moltes ocasions no es computa perquè arriba fora de termini.

1.2.2.2. Millores per facilitar el vot dels residents absents

Per part del Govern de la nació s'adopten mesures al respecte, entre les quals destaquen les següents¹⁹:

- a) El vot dels espanyols que es trobin temporalment a l'estranger durant un procés electoral a Espanya, quedarà facilitat després de l'aprovació del Reial Decret 3425/2000, de 15 de desembre, sobre inscripció dels espanyols en els registres de matrícula de les oficines consolars (RMC) a l'estranger.

Des d'ara, els espanyols que es trobin fora d'Espanya i vulguin participar amb el seu vot, podran fer-ho sempre que s'inscriguin en el Registre de Matrícula Consolar com a residents i simultàniament en el CERA, dins dels terminis legals establerts.

Les oficines consolars, aconsellaran als nacionals que, tot i que es trobin temporalment a la circumscripció consolar, vulguin participaren eleccions que previsiblement se celebraran en un futur proper, d'inscriure's com a residents en el Registre de Matrícula i en el CERA. La inscripció s'haurà de cursar dins del termini màxim legal per poder inscriure's en el cens, que és el darrer dia de l'exposició de llistes electorals a les oficines consolars (article 39.2 de la Llei Orgànica 5/1985, de règim electoral general).

La inclusió en el CERA es farà per la via de les reclamacions que s'avancen per faxi que estan contemplades a l'article 39.3 de l'esmentada llei orgànica. En tornar a Espanya

¹⁹ Vegeu Acta del Pleno del Consejo General de la Emigración, de 13 de novembre del 2000, pàg. 13 i següents. La Sra. Muñoz, secretària executiva d'Assumptes Socials del PP, informa dels treballs del Govern per a la reforma de la LOREG, per tal de modificar determinats articles perquè el vot per correu es realitzi de la millor manera possible.

¹⁸ Vegeu Acta del VI Pleno del III Mandato del Consejo General de la Emigración, de data 13 de novembre del 2000.

o a una altra circumscripció consolar, en acabar la seva estada temporal a l'estranger, s'hauran de donar d'alta en el padró municipal o en el registre de matrícula consolar corresponent.

b) S'ha proposat estendre el termini, en cinc dies, per a la tramesa de la documentació electoral a l'electorat resident a l'estranger (article 45 de la LOREG).

c) Es proposa també que l'escrutini comencis dies més tard, per tal que hi hagi més marge per a la remissió del vot per correu (article 75 de la LOREG)

d) S'ampliarà el termini de depòsit del vot en els locals consolars, en tres dies (article 75 de la LOREG).

Les mesures referides a la reforma de la LOREG hauran de ser aprovades en seu parlamentària, com a modificació de llei orgànica.

1.2.2.3 Avantprojecte per a la reforma de la LOREG

La reforma de l'articulat de la LOREG que el Govern presentarà davant les Corts Generals, en cas d'aprovar-se en el sentit indicat, quedaria de la forma següent:

Article 45: Les candidatures, subscrites pels representants dels partits, de les federacions i coalicions i pels promotors de les agrupacions d'electors, es presenten davant la junta electoral competent entre el primer i el quinze dia posterior a la convocatòria.

Article 47.1: Les candidatures presentades han de ser publicades el dissetè dia posterior a la convocatòria en la forma establerta per les disposicions especials d'aquesta llei.

Article 47.4: Les juntes electorals competents realitzen la proclamació de candidats el vint-i-dosè dia posterior a la convocatòria.

Article 47.5: Les candidatures proclamades han de ser publicades el vint-i-tresè dia posterior a la convocatòria, en la forma establerta per les disposicions especials d'aquesta llei.

Article 75.2: Aquesta tramesa s'ha de realitzar per correu certificat i no més tard del vint-i-novè dia posterior a la convocatòria, en aquelles províncies on no hagués estat impugnada la proclamació de candidats, i a les restants, no més tard del trenta-setè.

Article 75.3: Aquests electors exerceixen el seu dret de vot conformement al procediment previst en el paràgraf tercer de l'article 73 i trameten en sobre adreçat a la junta electoral competent per al seu escrutini, per correu certificat i no més tard del dia anterior al de l'elecció. A les eleccions a diputats, senadors, membres de les assemblees legislatives de les comunitats autònomes i diputats al Parlament Europeu, quan en aquestes darreres s'opti per l'elecció a Espanya, aquests electors també podran exercir el seu dret no més tard del quart dia anterior a l'elecció, i lliuraran personalment els sobres a l'oficina consolar de carrera o secció consolar de la missió diplomàtica on es trobin inscrits, per a la seva remissió, a través de tramesa electoral, a l'oficina que a aquests efectes es constitueixi en el Ministeri d'Assumptes Exteriors, la qual procedirà a la tramesa urgent d'aquests sobres a les juntes electorals corresponents.

Article 75.4: Immediatament abans de finalitzar l'escrutini general, la junta electoral competent es constitueix en mesa electoral amb els interventors que a tal efecte designin les candidatures concurrents.

Article 75.5: A continuació, el president procedeix a introduir a l'urna o a les urnes els sobres de votació dels residents absents rebuts fins a aquest moment, i el secretari anota els noms dels votants a la llista corresponent. Seguidament, la junta escruta tots aquests vots i incorpora els resultats a l'escrutini general.

Article 103.1: L'escrutini general es realitza el cinquè dia següent al de la votació, per la junta electoral corresponent, segons l'establert a les disposicions especials d'aquesta llei.

Article 107.2: L'escrutini haurà de concloure no més tard del vuitè dia posterior al de les eleccions.

En resum: L'exercici del dret de sufragi actiu mitjançant el vot per correu s'afavoreix notablement en cas dels espanyols residents a l'estranger per les limitacions de caràcter geogràfic, que impedeixen a la majoria dels casos desplaçar-se fins al consolat de la seva demarcació.

La LOREG ha de modificar-se novament per tal de facilitar el vot dels espanyols residents a l'exterior.

1.2.3. Tercera: La comissió d'investigació nasqué viciada en el seu origen en concebre's com un instrument partidista de revenja política, que ha dirigit l'acció d'investigació i de control del Parlament cap a l'oposició i cap a un govern del PP a l'anterior legislatura.

1.2.3.1. Introducció

Investigar, terme procedent de la paraula llatina *investigare*, té diversos significats. Per una banda, significa "realitzar diligències per descobrir una cosa"; per una altra, l'accepció es refereix a "realitzar activitats intel·lectuals i experimentals de manera sistemàtica amb el propòsit d'augmentar els coneixements sobre una determinada matèria".

Però és sabut, com afirma Pérez Serrano, que les cambres no són el lloc de la intel·lectualitat. Tampoc no són acadèmies on el debat tregui per finalitat la recerca de la veritat i l'ànima de saber. Tampoc no són fòrums interessats en la realització d'activitats per incrementar els coneixements sobre una cosa.

L'experiència de les comissions d'investigació en el Parlament balear revela que aquestes es creen, en la majoria dels casos, per empaïtar l'executiu. S'hi acudeix amb idees preconcebudes i amb la intenció d'aconseguir finalitats espúries, quasi sempre. Quantes comissions no s'han creat amb aquesta intenció? El que importa no són els resultats, sinó els titulars de premsa. El que importa no és conèixer la veritat, sinó la utilització electoralista en una planificada estratègia de desgast. Aquí succeeix com a l'òpera, on "*prima la musica dopo la parole*".

Curiosament ara, a la V legislatura autonòmica, les comissions d'investigació es plantegen com una amenaça a l'oposició i s'utilitzen contra governs anteriors. Amb aquesta intenció se n'han creat diverses. És quelcom inaudit que, sense cap dubte, recolliran els manuals com un exemple de perversió d'aquest instrument de control parlamentari. Perquè, quina responsabilitat política pot demanar-se a qui ja no té

responsabilitat política davant el Parlament?, quin control polític pot realitzar-se a aquells que ja no són part de l'executiu?

1.2.3.2. La doctrina parlamentària sobre les comissions d'investigació

Les comissions d'investigació es contempen com un instrument de control parlamentari extraordinari del Govern: són un recurs per a la fiscalització de l'executiu, ja ho hem precisat.

El que interessa al Parlament és el control de l'actuació del govern i/o de l'administració. Aquesta és la finalitat específica de les comissions d'investigació, sense perjudici del control jurídic que exigeix el principi de legalitat, reservat a altres instàncies. En altres paraules: el control de l'executiu és la finalitat pròpia de les comissions d'investigació, *"...es la razón de su existencia, y condiciona su constitución, su objeto, los medios que le son atribuidos y, por fin, su extinción una vez cumplida la misión para la que fue creada"*. Totes les normes institucionals bàsiques es refereixen a aquest aspecte: *"La acción del control se dirige a la actividad del correspondiente Ejecutivo (...) y excluye de esa función a cualesquiera otros órganos"* (García Morillo).

Cal qüestionar la pertinença d'investigacions, ja adulterades a l'origen, que tenguin per objecte i finalitat les actuacions de governs anteriors. De la mateixa manera, també cal qüestionar les actuacions adreçades a l'oposició, ja que el control de l'oposició no sembla que sigui una de les finalitats legítimes del sistema parlamentari. No obstant això, aquest és el model implantat a la nostra comunitat autònoma pel govern actual. D'aquí, la proliferació de comissions d'investigació en el Parlament de les Illes Balears.

Durant els dos anys transcorreguts d'aquesta V legislatura, a la vista de l'experiència acumulada, cal concloure que les comissions d'investigació no s'han adequat ni en el funcionament ni en la finalitat a allò que requereix aquest instrument per fiscalitzar les actuacions de l'executiu.

En resum: Amb aquesta postura de la majoria parlamentària –investigar l'oposició– s'han trencat les "regles del joc parlamentari". Aquesta actitud inaudita només s'explica des del sectarisme, la persecució política de l'adversari i el menyspreu a la vida parlamentària.

Les comissions d'investigació, com ha denunciat algun compareixent, s'han convertit en una farsa i s'intenten justificar a l'empara del tan pregonat principi de la transparència.

1.2.3.3. Les comissions d'investigació en el dret comparat

En el dret comparat, en especial a França, les actuacions judicials limiten la creació de comissions d'investigació. Aquest fou l'argument exposat pel PSOE quan en el Senat, el 1995, es debaté sobre la creació d'una comissió d'investigació. Les paraules del portaveu socialista al respecte són molt eloqüents. Argumentava, com recull el *Diario de Sesiones*, que, segons la legislació comparada, era impossible la investigació en seu parlamentària si l'assumpte ja era conegut als tribunals de justícia.

S'ha esmentat França, on el Reglament del Senat diu a l'article 6: "No pot ser creada una investigació sobre els fets que hagin ocasionat diligències judicials, mentre aquestes

diligències estiguin en curs". I continua: "Si una comissió ja ha estat creada, la seva missió haurà d'acabar des de l'inici de la informació judicial relativa als fets sobre els quals ha estat encarregada d'investigar".

Aquesta postura de la no simultaneïtat dels procediments –model francès– està plantejada a les Corts i ha estat defensada pel PSOE en el si de les tasques de reforma del Reglament del Congrés i també en intervencions d'iniciatives que sol·licitaven la creació d'una comissió d'investigació: *"En teoría es fácil diferenciar la investigación parlamentaria y de (sic) instrucción judicial, pero ahora sabemos por experiencia que los conflictos potenciales entre ambas instancias son difíciles de evitar en tales casos y que las investigaciones parlamentarias simultáneas a los procesos penales interfieren en las diligencias judiciales y pueden lesionar derechos de los imputados"*²⁰.

No ha succeït això en aquest cas?, no s'ha intentat instrumentalitzar la justícia?, no s'han lesionat drets fonamentals, com la presumpció d'innocència, quan encara no s'ha dictat una resolució judicial per haver apreciat indicis racionals de conductes delictives de càrrecs públics? Aquí hi ha hagut, primerament, una manipulació política; això és, una intervenció de forma artera per causar un mal i obtenir un benefici; després, s'ha continuat en un assumpte judicial, sense respectar el secret del sumari i filtrant a la premsa declaracions tergiversades de testimonis i d'imputats.

També el Tractat de Maastricht, a l'article 138, exposa: "...el Parlament Europeu podrà constituir una comissió temporal d'investigació (...), a no ser que dels fets al·legats en tenguí coneixement algun òrgan jurisdiccional, fins que no conclougui el procediment jurisdiccional". I aquest precepte ve recollit també en el Reglament del Parlament Europeu. Aquesta és la postura del PSOE.

1.2.3.4. La compatibilitat de la via judicial i la via parlamentària

Com s'ha assenyalat, la qüestió a dilucidar era si un assumpte que és als tribunals havia de ser objecte d'investigació parlamentària, com succeeix en el cas que ens ocupa. Seguint el criteri dels socialistes, això no seria possible. Amb aquest argument els socialistes s'oposaren al Congrés a la creació de comissions d'investigació sobre el cas Ibercop, el cas Filesa, el cas AVE, el cas fons reservats, etc.

La primera constatació que s'ha de fer és que no hi ha unanimitat de criteri entre els diversos autors respecte de la coincidència temporal de les comissions d'investigació i els procediments incoats pels òrgans jurisdiccionals. Així ho expressa Torres: *"No sucede lo mismo con otro especialmente interesante que es el del posible desarrollo paralelo de las investigaciones parlamentarias y judiciales; es decir, que pueda ser objeto de la actividad de una comisión de este tipo unos hechos que lo son también de un procedimiento jurisdiccional. Aquí tanto las opiniones de los diversos autores como la normativa aplicable en diferentes países de nuestro entorno difieren claramente, yendo desde la admisibilidad de*

²⁰ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*, de 21 de desembre del 1995, pàg. 5359.

los dos procesos a un mismo tiempo, a su estricta prohibición"²¹.

Ja hem esmentat el model francès, també vigent a Portugal i al Regne Unit. En tots aquests països s'aplica la tradicional regla *sub iudice*, que impedeix investigar parlamentàriament aquells assumptes que estiguin en mans dels jutges. Aquest és un model que ve defensant el PSOE per als seus afectats, però que nega als altres, com hem vist.

És cert que són dos àmbits distints, amb finalitats també distintes. Per al Govern la responsabilitat política, objecte de la comissió d'investigació, s'ha d'abordar amb posterioritat. Així ho ha manifestat públicament el conseller de Funció Pública i Interior que, sense esperar la sentència del cas, ja dóna per fet l'existència de responsabilitats polítiques: "El Govern no demanarà responsabilitats polítiques fins que no es determini a través de la investigació judicial, la identitat i responsabilitat de les persones que poguessin estar implicades en aquest cas".

És sabut, així mateix, que responsabilitats penals i responsabilitats polítiques no són el mateix. Però la teoria, àmpliament exposada pel PSOE (recordem el cas Barrionuevo i altres ja esmentats), és: primer, les responsabilitats penals; després, les polítiques que deriven de les penals. A l'inrevés pot no succeir en ocasions determinades. Aquesta opinió ens l'ha recordada el conseller de Funció Pública i Interior a les seves declaracions a la premsa, ja esmentades.

De la mateixa manera, el secretari general del PSOE, com recull un despatx d'agència, ha dit que "*no exigirá responsabilidades políticas al Gobierno (...) hasta que la justicia determine la imputación...*"²². A la pràctica, no obstant això, s'ha postulat el contrari amb aquest doble llenguatge al qual ja estam acostumats. Per què? No hi ha resposta, com ja vérem en el debat davant el ple de la cambra amb motiu de la creació de la comissió d'investigació.

La compatibilitat de la via jurisdiccional i la via parlamentària és possible. Aquesta és la postura del Partit Popular i així ho defensarem en la sessió plenària de 30 de novembre del 1999. Res no ho prohibeix. La legislació espanyola no impedeix la coincidència en el temps d'ambdós procediments, però aquesta no és la posició del PSOE, com hem assenyalat.

Al nostre parer, es pot iniciar una investigació en seu parlamentària sobre un assumpte *sub iudice*. També es pot continuar quan, ja iniciada la investigació parlamentària, comença una actuació jurisdiccional. És possible la seva coincidència temporal perquè la finalitat és distinta: la via jurisdiccional depura responsabilitats penals en l'exercici delius *puniendi* de l'Estat, la via política determina responsabilitats polítiques. Això, no gens menys, planteja no pocs problemes que la prudència i el rigor parlamentaris han de sortejar per evitar

conflictes i no lesionar drets fonamentals²³. I això no s'ha observat en aquest cas.

És una incongruència manifesta dir un dia una cosa, l'endemà defensar el contrari i a la tercera ocasió proposar quelcom diferent a les dues postures anteriors. Això és el que fan algunes formacions polítiques, sempre a punt d'aplicar la coneguda "lleï de l'embut".

L'afirmació anterior és deguda que el PSOE sempre s'ha oposat a la creació de comissions d'investigació quan de l'assumpte en qüestió ja entenien els tribunals de justícia (vegeu el cas Barrionuevo, el cas Gal). En aquest supòsit, els socialistes s'han pronunciat sempre en contra²⁴.

La discrepància és notòria si comparem la posició del PP i la del PSOE. També és diàfana la contradicció, com es desprèn de la postura del PSOE, ja que no actua de la mateixa manera en casos similars. No utilitza el mateix raser per mesurar, ni tampoc fa el que predica.

1.2.3.5. L'escrit del Grup Mixt

El Grup Mixt del Parlament de les Illes Balears presentà el seu dia un escrit de sol·licitud de comissió d'investigació. La Mesa l'admeté a tràmit i s'hi pronuncià el Ple. Ja qualificarem el seu contingut d'equívoc, imprecís i d'autèntica "xapussa"²⁵. L'objecte, com es conté en el text de la proposta, n'és "l'estudi de les possibles irregularitats en l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears abans de les passades eleccions autonòmiques i locals del 13 de juny".

El Reglament de la Cambra, a l'article 51, diu que el Ple: "... podrà acordar la creació d'una comissió d'investigació sobre qualsevol assumpte d'interès públic, en l'àmbit competencial de la comunitat autònoma". Recull així el que disposa la Constitució a l'article 76.

No hi ha dubte que el tema és d'interès públic, com veurem després, i el Partit Popular ha estat el primer interessat que es conegui la veritat. Aquesta certesa, sobre aquesta matèria i en les actuals circumstàncies, només podrà ser desvetllada pels tribunals i en això confiam.

1.2.3.6. L'interès públic i l'àmbit competencial com a requisits previs de les comissions d'investigació.

La doctrina a l'ús sobre l'indeterminat concepte d'interès públic, comunament acceptada, confereix al terme el significat d'interès general o interessos generals, per tal de diferenciar-lo dels interessos particulars.

Ja hem assenyalat que es tracta d'un assumpte que s'ha exagerat per les denúncies demagògiques formulades durant els passats comicis autonòmics. El seu dia, el ministre d'Assumptes Exteriors es referí al cas de forma gràfica: "*Es una tormenta en*

²³ Vegeu Pérez-Serrano Jáuregui, N.: *Comisiones de investigación o estudio, reflexiones en torno a experiencias recientes del Congreso de los Diputados* (VI Jornadas de Derecho Parlamentario). Congreso de los Diputados, Madrid, 1997, pàg. 383 i següents.

²⁴ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*.

²⁵ Vegeu *Diari de Sessions del Ple del Parlament*, de 30 de novembre del 1999.

²¹ Torres Muro, I.: *Las comisiones parlamentarias de investigación*, Centro de Estudios Políticos y Constitucionales, Madrid, 1998, pàg. 70.

²² Vegeu *Diario de Mallorca*, de data 2 de juliol del 2001, pàg. 19.

un vaso de agua". Descartà, així mateix, qualsevol manipulació del cens electoral. Nosaltres també ho hem reiterat.

És clar també que és un assumpte d'interès públic per la rellevància que ha adquirit. I això podria justificar la creació de la comissió d'investigació. I ho és també perquè el cens electoral és la garantia de qualsevol elecció democràtica.

El primer requisit per crear comissions d'investigació és l'interès públic, qüestió que se substancia amb el criteri que expressi la majoria parlamentària. L'altra condició –pel que fa a les cambres autonòmiques– és que la matèria objecte d'estudi es trobi dins del seu marc competencial. Es tracta d'una exigència lògica que la majoria dels reglaments de les assemblees legislatives contemplen amb major o menor precisió. En el nostre cas és clar i així ho recull l'article 51.1 del Reglament.

Sobre aquesta qüestió han de recollir-se algunes línies expressades sota el criteri d'autoritat en aquesta matèria: "*...en nuestro Estado autonómico, debe resolverse asimismo la posibilidad de un conflicto entre investigaciones de diverso nivel territorial,..., porque el ejercicio de una de ellas pueda considerarse como una injerencia en el ámbito de competencia de la otra. Parece que en este ámbito la cuestión debe resolverse aplicando los criterios generales que estructuran el Estado autonómico, singularmente el de carácter competencial*"²⁶.

Que la Mesa, el seu dia, acceptàs a tràmit l'escrit no significa, de cap manera, que l'objecte d'investigació correspongui a les competències de la comunitat autònoma. És més que dubtós que el CERA correspongui a l'àmbit competencial de la comunitat autònoma.

Peraixò, és necessari diferenciar i delimitar entre assumptes que corresponguin a l'Estat d'aquells altres que no ho són. Pot argumentar-se que els fets han esdevengut al nostre territori. És qüestió indiscutible, ja que la inscripció i l'emissió del vot s'efectuaren fora del territori nacional.

És indubtable, pel que fa a l'objecte de la investigació, que aquest ha de correspondre a l'àmbit competencial de la comunitat autònoma. Amb major precisió diríem que no ha d'enquadrar-se en àmbits de competències alienes.

Exposam en aquest apartat algunes reflexions al respecte sobre els dubtes que envolten l'objecte de la investigació, objeccions que hem mantengut al llarg de tot el procés d'investigació. Això motivà un escrit del GPP a la Mesa, en data 1 de desembre del 1999, amb sol·licitud d'un informe jurídic. La pretensió no era altra que la delimitació de l'objecte de les investigacions, que precisaven d'aclariments per mor del caràcter equívoc de l'acord adoptat pel Ple.

Aquests dubtes no són una qüestió banal. Són més aviat tot el contrari, perquè han suscitat diverses controvèrsies en situacions concretes: cas "Casinos de Catalunya", cas "Palomino", cas "Expo". A aquests aspectes dubtosos ens referim a continuació:

A) En primer lloc, pel que fa a la inscripció, són les oficines consolars i les missions diplomàtiques les que tramiten la

inscripció, d'ofici, dels espanyols residents a la seva demarcació (article 31.3 de la LOREG). Sol·licitar, com ho han fet els grups parlamentaris Socialista i Mixt, "remissió de la còpia (incloent sol·licituds i documents originals) dels expedients tramitats per a la inscripció de nacionalitats espanyoles en el CERA de les Illes Balears, dels tres darrers períodes electorals (1991, 1995, 1999)", és quelcom que no correspon a les competències d'aquesta comunitat autònoma.

B) En segon lloc, pel que fa a les compareixences, també hi ha limitacions.

Fins a l'aprovació del nou Codi Penal (Llei Orgànica 10/1995, de 23 de novembre)²⁷, la penalització per les compareixences davant les comissions d'investigació quedava limitada a l'àmbit de les creades a les Corts Generals. Així ho determinava la Llei Orgànica 5/1984, de 24 de maig, de compareixença davant les comissions d'investigació del Congrés i del Senat o d'ambdues cambres.

Actualment, l'article 502.1 del Codi Penal tipifica de delictes la compareixença, tant si es tracta d'una comissió d'investigació de les Corts Generals com si ho és d'un parlament autonòmic, sempre que s'hagi requerit en forma legal i sota advertiment²⁸.

Aquest requeriment imperatiu de compareixença, no obstant això, no té eficàcia quan és formulat a compareixents que resideixen fora de la comunitat autònoma. D'aquí, la nostra postura contrària a determinades compareixences proposades pels grups parlamentaris Socialista i Mixt.

La nostra oposició també ha quedat patent respecte d'altres compareixences (ambaixador de la República Argentina a Espanya, cònsol general d'Argentina a Barcelona, cònsol general d'Espanya a Rosario) perquè suposen, a més, una ingerència en les relacions exteriors, una competència exclusiva de l'Estat. Així ho expressa en un escrit l'Excm. Sr. Ricardo E. Laferrieri, ambaixador de la República d'Argentina a Espanya, quan declina la invitació a comparèixer a la comissió: "*...se refiere a hechos y asuntos internos de España, respecto de los cuales, el Gobierno que represento, esta embajada con los consulados generales de mi jurisdicción, son completamente ajenos.*" I afegeix: "*... mi comparecencia (...) implicaría una injerencia (sic) indebida*".

Igualment, hem deixat constància de la nostra posició contrària a la compareixença d'altres ciutadans (69) residents a l'estranger, que no són obligats a comparèixer. Aquest deure constitucional, d'acord amb la LOCCI (article 1.1) només afecta aquells que resideixen a Espanya; en el nostre cas, quan resideixin a Balears. Per afegit, la compareixença es produeix si ho tenen a bé els convocats i hagués originat unes despeses excessives pel dret a reembossament d'aquestes amb ocasió de les compareixences (article 5 de la LOCCI).

²⁷ "*Los que, habiendo sido requeridos en forma legal y bajo apercibimiento, dejaren de comparecer ante una Comisión de investigación de las Cortes Generales o de una Asamblea Legislativa de Comunidad Autónoma, serán castigados como reos del delito de desobediencia. Si el reo fuera autoridad o funcionario público, se le impondrá además la pena de suspensión de empleo o cargo público por tiempo de seis meses a dos años.*" (Article 502.1 del CP).

²⁸ Vegeu LOCCI, article 4.1.

²⁶ Astarloa, I, i Cavero, M.: *Comentarios a la Constitución Española*. EDERSA, Madrid, 1998, pàg. 643.

Aquestes compareixences, amés, eren innecessàries. Des del Jutjat d'Eivissa, que instrueix les diligències corresponents, se sol·licitaren les declaracions per la via d'una comissió rogatòria.

C) En tercer lloc, cal referir-se al cens electoral i al padró municipal.

Pel que fa al primer –el cens electoral– convé fer algunes precisions. L'Oficina del Cens Electoral, les juntes electorals i, en definitiva, l'administració electoral gaudeixen d'autonomia. Els corresponen els assumptes electorals i la confecció del cens amb la col·laboració de l'INE. I s'atribueix a l'administració electoral un paper rellevant com a administració independent: “*garantizar (...) la transparencia y la objetividad del proceso electoral y el principio de igualdad*” (article 8.1 LOREG).

Correspon a l'Oficina del Cens Electoral, d'acord amb la LOREG, la formació del cens electoral. Per a això, s'ajuda de l'INE (Llei de funció estadística) i hi col·laboren els ajuntaments i els consolats. El règim local modificat conté les obligacions dels municipis al respecte (vegeu la modificació de la Llei 7/1985, de 2 d'abril). Els segons ho fan en relació amb el CERA.

És necessari assenyalar tres aspectes importants pel que fa al cens electoral, en aquest cas pel que fa al CERA. Per un costat, les llistes electorals; per altre, l'acte d'inscripció i, en tercer lloc, la gestió del vot per correu. Sobre la regularitat de l'operació censal, assumpte rellevant per a l'interès general i per a l'administració electoral, les llistes electorals s'exposen al públic i qualsevol persona pot exercir la reclamació corresponent (article 39.3 LOREG).

Quant a la inscripció, un acte merament declaratiu i de transcendència per al mateix elector i per a tercers, l'ordre judicial competent és el civil²⁹. Pel que fa al vot per correu, la LOREG preveu en els articles 72, 73 i 74 la seva gestió amb caràcter general i a l'article 75 regula el procediment dels residents absents.

Sobre cap d'aquests tres aspectes no es formulà cap denúncia ni cap reclamació que instàs el control judicial pertinent. Ha interessat més, com a estratègia política i per a la rendibilitat electoral, la denúncia davant la premsa.

Sobre cap d'aquestes qüestions: cens electoral, acte d'inscripció i vot per correu té competència aquesta comunitat autònoma. Tampoc no en té sobre la regulació del padró d'espanyols residents al·l'estranger. Aquesta responsabilitat està atribuïda a l'Administració General de l'Estat perquè el padró es confecciona amb les dades existents en el registre de matrícula de les oficines consolars o en les seccions consolars de les missions diplomàtiques (vegeu RD 2612/1996, de 20 de desembre). El mateix assenyala la Llei 4/1996, de 10 de gener: “*La Administración General del Estado, en colaboración con los Ayuntamientos y de las Comunidades Autónomas confeccionará un Padrón de españoles residentes en el extranjero ...*” (article 17.5).

En relació amb el padró i l'empadronament, terme al qual es refereix l'acord adoptat pel Ple i al qual no s'ha referit la sol·licitud de documentació dels grups parlamentaris

Socialista i Mixt, la norma bàsica del règim local determina que el padró és un registre administratiu on figuren els veïns del municipi (article 16.1 de la LRRL).

És clar, doncs, que padró municipal d'habitants i cens electoral no són el mateix. Hi ha veïns, inscrits al padró, que no poden exercir el dret al vot per raons diverses, entre d'altres la privació de l'exercici de sufragi per condemna judicial o incapacitat declarada per un tribunal; contràriament, hi ha electors que no resideixen al municipi i sí poden exercir el dret al vot.

És patent la confusió, com ja s'ha indicat, que és present a l'escrit de sol·licitud de creació de la comissió d'investigació i a l'acord adoptat que, a més, no delimitava ni concretava a quins padrons es referia. La investigació sí que ha deixat clar que només interessava el padró d'habitants d'Escorca, el batle del qual ha comparegut davant la comissió a petició pròpia, on feu una declaració que resultà ser altament aclaridora per les raons que exposà i per la documentació que aportà.

1.2.4. Quarta: Des de la Conselleria de Presidència, en concret des del servei responsable de les relacions amb les cases de Balears al·l'exterior, es remeteren certificats literals de naixement a sol·licitud dels interessats, per tal de facilitar l'adquisició de la nacionalitat espanyola. Aquesta actuació, que es continua en l'actualitat, respon a una obligació del servei esmentat. Així s'ha reconegut per part dels compareixents.

1.2.4.1. Introducció

Un dels temes que més insistentment es plantegen en els diversos fòrums de l'emigració és el relatiu a la nacionalitat. El Consell General de l'Emigració (CGE)³⁰ i les cases de Balears al·l'exterior han vengut insistint en la qüestió, assumpte sobre el qual la comissió no permanent d'investigació també s'ha interessat³¹. Aquest interès, no gens menys, s'ha suscitat amb la intenció d'acusar el Govern balear d'actuar per al seu propi profit, i per això tramitava les partides de naixement.

Un diari local publicava el 10 de juny del 1999, com si fos quelcom excepcional, que: “... *en los últimos meses los registros civiles de Balears han recibido numerosas peticiones, formuladas todas ellas por María Pau Segura, ..., de certificados de nacimiento de residentes en Argentina o sus antepasados*”³².

També a la comissió s'ha arribat a dir que la Sra. Segura “... feia certificats de naixement” o que feia feina per “... fer partides de naixement”³³. És obvi que hi ha molta diferència entre tramitar partides de naixement i fer-les. El primer és una obligació per tal d'atendre les sol·licituds de les cases de Balears; el segon, és un delictes³⁴. La claredat i la precisió del llenguatge en les expressions, molt més a les

³⁰ El CGE, segons recull l'acta de 22 de maig del 2000, acordà: “... *insta a todos los grupos parlamentarios a cumplir, con la máxima urgencia, la petición que éste viene realizando (...) sobre la elaboración de una ley de nacionalidad ...*”

³¹ Vegeu les actes de la comissió d'investigació de 24 d'abril, de 8 de maig i de 15 de maig del 2001.

³² Vegeu *Diario de Mallorca*, de la data indicada.

³³ Vegeu l'acta de la comissió de 17 de maig del 2001.

³⁴ Vegeu l'acta de la comissió de 22 de maig del 2001.

²⁹ Els articles 31 a 41 de la LOREG regulen les condicions i la modalitat d'inscripció, la formació i rectificació del cens i l'accés a les dades censals.

comissions d'investigació, són unes exigències que sempre s'han de tenir presents.

La presidenta de la Casa Balear de Santa Fe ha reconegut que: *“en nuestra institución se facilitó la obtención de la nacionalidad española, dando información y apoyo a quienes tenían dificultades para lograr hacer realidad ese anhelo y se acercaban a nuestra casa con ese objetivo (...) Hemos realizado esa tarea solidaria y la seguimos haciendo, con la ayuda del Gobierno de les Illes Balears en cuanto a la búsqueda de las partidas de nacimiento literales de nativos, con absoluta responsabilidad, manteniéndonos al margen de partidismo político, dentro de las normas legales españolas vigentes y respetando las normativas consulares...”*³⁵.

En aquesta matèria, com ha expressat públicament la Sra. Segura: *“...su trabajo se limitó a facilitar los trámites para que los ciudadanos argentinos pudieran nacionalizarse gestionando la obtención de las partidas de nacimiento, requisito previo para obtener la nacionalidad. Aseguró que ella tramitaba la obtención de partidas de nacimiento de una forma mucho más rápida que a través del consulado, que tardaba hasta seis meses...”*³⁶. I l'actual govern ho continua fent, com ha declarat davant la comissió la funcionària encarregada d'aquesta feina: *“...yo estoy ahora y he mandado unas 90 partidas de nacimiento a las casas para que la gente pueda recuperar su nacionalidad y pueda inscribirse en el CERA”*; *“...esas partidas de nacimiento servían para poder recuperar la nacionalidad española y poder estar inscritos en el CERA, de hecho, le repito que yo personalmente sigo haciendo ese trabajo”*³⁷.

El Consell General de l'Emigració (CGE), òrgan consultiu del Ministeri de Treball i Assumptes Socials i plataforma per al diàleg i la participació dels emigrants, adopta acords amb la intenció de facilitar la conservació (convenis de doble nacionalitat) o, si pertoca, la recuperació de la nacionalitat. És un assumpte de gran importància per als emigrants i els seus descendents i a tots els plens d'aquest òrgan es debat sobre la qüestió, des de fa ja anys. D'aquí l'interès del Govern i de tots els grups parlamentaris, que defensen una prompta reforma del Codi Civil³⁸, amb l'objecte de donar una resposta eficaça a tots els problemes que es plantegen actualment.

1.2.4.2. La qüestió de la nacionalitat

La Constitució espanyola, a l'article 11, determina que *“la nacionalitat espanyola s'adquireix, es conserva i es perd d'acord amb el que la llei estableix”*. Això significa, en el nostre ordenament jurídic, remetre's al Codi Civil. Aquesta norma estableix els criteris de filiació (*ius sanguini*) i de lloc de naixement (*ius soli*) a l'hora de predicar la condició d'espanyol d'una determinada persona. Així mateix, a l'apartat tercer de l'esmentat article de la Carta Magna, s'alludeix als tractats de doble nacionalitat amb els països iberoamericans o amb aquells altres amb els quals Espanya hagi mantingut una vinculació peculiar. En aquests països, tot i que no es reconegui als ciutadans el dret de reciprocitat en aquesta matèria, podran naturalitzar-se els espanyols sense perdre la seva nacionalitat

d'origen. En altres paraules, l'espanyol d'origen que es naturalitzi en aquests països només perd la nacionalitat espanyola si així ho manifesta expressament.

Cal recordar, per altra banda, que a Espanya es prima el criteri del vincle familiar (*ius sanguini*), mentre que a Argentina i en general a tots els països d'Amèrica del Sud té més importància el lloc de naixement (*ius soli*).

A la pràctica, les principals situacions que s'han produït als nascuts a Argentina –per extensió a tots els països iberoamericans– són les següents:

A) Si el pare ha mantingut la nacionalitat espanyola, els fills són espanyols.

B) Si el pare no és espanyol, però ho és la mare (matrimonis mixtos):

a) Els fills nascuts a partir del 20 d'agost del 1982 són espanyols (modificació del Codi Civil, en matèria de nacionalitat, per Llei 51/1982, de 13 de juliol). La mare també transmet la nacionalitat a partir d'aquesta data.

b) Els nascuts abans de la data indicada (20.08.82) no són espanyols. Poden ser-ho si hi opten abans de complir 23 anys; això és, quan assoleixen la majoria d'edat (21 anys a Argentina) més un termini addicional de 2 anys.

c) Els fills que hagin complir 23 anys no són espanyols i no poden arribar a ser-ho a Argentina, tampoc a Uruguai ni en altres països de Amèrica del Sud.

C) Quan a la data de naixement dels fills, ni el pare ni la mare tenien nacionalitat espanyola, però l'adquiriren amb posterioritat per recuperació, per naturalització o per opció (procediment contemplat a la disposició transitòria de la norma esmentada, que conclogué el 7 de gener del 1997):

a) Els fills que no hagin complert 21 anys poden obtenir la nacionalitat espanyola si hi opten abans de complir els 23 anys.

b) Els fills que hagin complert 23 anys no poden adquirir la nacionalitat espanyola.

D) L'adopció d'un argentí menor de 21 anys possibilita l'adquisició de la nacionalitat espanyola, si el pare o la mare són espanyols.

E) Si els pares foren espanyols, però es naturalitzaren argentins i mai no recuperaren la seva nacionalitat d'origen, els fills tenguts després de naturalitzar-se són espanyols. No obstant això, amb caràcter excepcional, entre el 1991 i el 1997 s'ha permès que aquests fills poguessin adquirir la nacionalitat espanyola. Aquesta possibilitat caducà el 7 de gener del 1997.

F) Si un nacional argentí celebra matrimoni amb una persona de nacionalitat espanyola, aquella no adquireix la nacionalitat d'aquesta, malgrat els fills siguin espanyols.

G) Els fills nascuts a Espanya de pares argentins poden ser espanyols:

a) Quan els fills no hagin adquirit la nacionalitat argentina.

b) Quan el pare o la mare siguin espanyols, a pesar que els fills siguin també argentins.

³⁵ Vegeu la pàgina 3 de l'escrit dirigit al president del Parlament. El subratllat és nostre.

³⁶ Vegeu *Última Hora*, de 23 de maig del 2001.

³⁷ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 8 de maig del 2001.

³⁸ Vegeu acta del CGE de novembre del 1997.

H) La nacionalitat espanyola també es pot adquirir per residència legal a espanya. La residència ha de ser, a més de legal, continuada o immediatament anterior a la petició (un o dos anys, segons els casos). Per al supòsit dels nacionals d'origen de països iberoamericans, únics amb els quals existeix conveni de doble nacionalitat (a més d'Andorra, Filipines, Guinea Equatorial, Portugal i sefardís) el requisit de residència és de dos anys.

I) La nacionalitat espanyola es pot perdre o haver-se perdut, a més de per renúncia expressa³⁹:

a) Per als nascuts a Argentina abans del 29 de desembre del 1960 (majors d'edat quan entrà en vigor la Constitució Espanyola) si mai no realitzaren el tràmit per exercir la nacionalitat espanyola.

b) Abans del 2 de maig del 1975, per les dones espanyoles que haguessin adquirit la nacionalitat estrangera del marit.

c) Abans del 29 de desembre del 1978 (data d'entrada en vigor de la CE), pels espanyols que s'haguessin naturalitzat argentins. A partir d'aquesta data, els espanyols poden naturalitzar-se argentins sense perdre la nacionalitat.

Entre els anys 1990 i 1995 es produïren modificacions en la legislació espanyola que afectaven la recuperació de la nacionalitat. Aquests canvis en la norma permeten que tota persona que hagi estat espanyola en algun moment de la seva vida, però hagi deixat de ser-ho per haver-se naturalitzat en un altre país, o per raó de matrimoni, en el cas de les dones, tenguin la possibilitat de recuperar la nacionalitat. Per tant, els seus fills poden ser espanyols si la recuperació es produeix durant la minoria d'edat (menys de 21 anys) i opten per la nacionalitat abans dels 23 anys⁴⁰.

Aquestes situacions descrites per al cas d'Argentina, que són aplicables als països iberoamericans en general, donen lloc que en una mateixa unitat familiar i en no pocs casos, uns fills siguin espanyols i d'altres no. D'aquí la necessitat i la petició reiterada del CGE, de les cases regionals i d'altres institucions, organismes i entitats, de procedir a la reforma de la legislació en matèria de nacionalitat.

En el Congrés dels Diputats, en alguna ocasió, s'ha defensat l'elaboració d'una llei de nacionalitat *"que ordene este tema de la manera más positiva posible. Que posibilite la recuperación de la nacionalidad a los españoles o sus descendientes que aún no lo han hecho y que permita la compatibilidad de la nacionalidad española con la de otro país si el español, por diversos motivos, se vio obligado a tomarla"*⁴¹.

En un informe elaborat per una subcomissió del Congrés dels Diputats, que ha estudiat els problemes dels residents espanyols a l'exterior, es recullen conclusions que són

d'interès per al tema que ens ocupa. D'aquestes, n'extreim les següents⁴²:

a) Necessitat d'actualitzar la legislació que regula els organismes de participació dels emigrants: consells de residents i Consell General de l'Emigració.

b) Actualització dels Cens d'Espanyols Residents Absents (CERA).

c) Elaboració d'una llei de nacionalitat.

d) Modificació de la LOREG amb la finalitat que els emigrants puguin exercir el seu dret al vot en les mateixes condicions que els residents en territori nacional.

e) Facilitar el retorn dels emigrants, en col·laboració amb les comunitat autònomes i amb l'establiment previ d'un pla coordinat.

f) Destinar més recursos a la xarxa de col·legis espanyols a l'exterior i potenciar la presència de la UNED.

g) Consolidació de les pensions no contributives.

h) Impuls d'una xarxa de centres de dia i residència de majors, especialment a Amèrica del Sud, Amèrica Central i Marroc.

i) Promoure un pla de salut per atendre els espanyols residents a països on no existeixi una sanitat pública universalitzada.

j) Suport al moviment associatiu.

En la qüestió de la nacionalitat, els aspectes fonamentals que el Partit Popular desitja modificar són els següents: *"Establecer con carácter permanente la posibilidad de optar a la nacionalidad española... acabar con la histórica discriminación que sufren las mujeres... al no poder transmitir... a sus hijos la nacionalidad española... evitar... que un español de origen pierda la nacionalidad por la adquisición de la nacionalidad del país,..., suprimir la necesidad del requisito de residencia legal para emigrantes, hijos y mujer española que hubiera perdido la nacionalidad por razón de matrimonio con anterioridad a la entrada en vigor de la Ley 14/75"*⁴³.

Cal assenyalar, per últim, la iniciativa parlamentària del Grup Parlamentari Popular en el Congrés dels Diputats, concretada en una proposició de llei de modificació del Codi Civil en matèria de nacionalitat. L'objecte és facilitar la conservació i la transmissió de la nacionalitat espanyola. Així, s'atén no només a les recomanacions de l'informe de la subcomissió del Congrés de Diputats, ja esmentat, sinó que també es dona resposta eficaç a totes les reclamacions que des de fa temps ve formulant el Consell General de l'Emigració⁴⁴.

Aquesta iniciativa legislativa només es pot qualificar de positiva. La seva aprovació afavorirà l'adquisició de la nacionalitat espanyola i acabarà amb situacions discriminatòries

³⁹ El Codi Penal vigent suprimí la pena de privació de la nacionalitat per als espanyols naturalitzats que cometessin delictes contra la seguretat exterior de l'Estat.

⁴⁰ Vegeu les lleis 18/1990, 15/1993 i 29/1995, que estableixen terminis preclusius d'opció per a l'obtenció de la nacionalitat.

⁴¹ Vegeu *Boletín Oficial de las Cortes generales (Congreso de los Diputados)*, núm. 308, de 15 de juliol del 1998, pàg. 14.

⁴² *Ibidem*, pàg. 11-15.

⁴³ Vegeu l'acta del Consell General de l'Emigració, de 13 de novembre del 2000.

⁴⁴ Vegeu *Boletín Oficial de las Cortes Generales*, núm. 122-1, de 16 de març. L'article únic dóna una nova redacció als articles 20, 22, 24, 24, 25 i 26 del Codi Civil.

que es donen en el moment present dins d'un mateix nucli familiar.

En resum: A algunes de les mesures esmentades anteriorment, han contribuït amb les seves actuacions els distints governs del PP des de les Illes Balears, especialment amb el retorn dels emigrants i el suport al moviment associatiu, a més d'altres polítiques de foment per a la joventut, la promoció comercial i la difusió de la llengua i cultura pròpies. Aquestes polítiques han estat similars a les realitzades per altres governs autònoms.

Facilitar la conservació i la transmissió de la nacionalitat espanyola, una obligació derivada de l'article 42 de la Constitució⁴⁵, s'ha criticat només per ser una iniciativa de governs del PP. No obstant això, l'actual govern continua remetent partides de naixement per obtenir la nacionalitat i du a terme una política similar⁴⁶.

1.2.5. Cinquena: Les inscripcions en el CERA es realitzaren d'acord amb la normativa continguda a la Llei Orgànica del règim electoral general (LOREG), en compliment estricta de l'indicat als articles 29.3, 31.2, 32.3, 36, 38.3 i 39.2⁴⁷. L'increment del CERA s'ha produït a causa del canvi a la modalitat d'inscripció.

1.2.5.1. Introducció

El Cens Electoral de Resident Absents (CERA) "*casi ha alcanzado ya el número de los novecientos mil censados por la inscripción de oficio y la supresión del requisito de la solicitud al que venían sometidos los españoles residentes en el extranjero para poder inscribirse en el Censo Electoral y ejercer el derecho de sufragio*"⁴⁸. En paraules del subdirector general de l'Oficina del Cens Electoral: "...en la actualidad el CERA se ha multiplicado por diez..."⁴⁹.

Aquestes són les dades objectives a les quals en referirem a continuació i, en especial, al seu increment espectacular en els darrers quatre anys⁵⁰.

Des del 1995, data de la reforma del procediment d'inscripció i fins al 1999, el nombre dels electors s'ha duplicat. Europa o Amèrica acumulen el 96% del total. A Europa, la distribució de països és la següent: el primer lloc l'ocupa França (158.706); el segon, Alemanya (86.245) i el tercer, Suïssa (67.195). A Amèrica, l'ordre segons el nombre de censats és: Argentina (177.490), Veneçuela (90.359), Mèxic (43.199), Uruguai (42.079), Brasil (40.029) i Estats Units (35.590)⁵¹.

Per províncies destaca Madrid, en primer lloc, amb 102.000 electors, seguida de A Corunya (92.809), Pontevedra (70.901), Barcelona (62.800), Ourense (51.049) i Astúries (45.700). El

percentatge, respecte del total del cens, varia i arriba a xifres rellevants en aquelles províncies que han tengut una vocació d'emigració important. Així, per exemple, a Ourense el pes relatiu del CERA és el 18%, i a Galícia el 27,67%. A Andalusia el CERA representa el 14,06%, a Madrid és el 10% i a Catalunya el 9,50%, per esmentar algunes comunitats autònomes. En altres províncies, contràriament, no arriba a l'1%, com succeeix a les Illes Balears (0,78%). És la més baixa d'entre totes les comunitats autònomes, només superada en menor valor ponderal per la Rioja, Melilla i Ceuta⁵².

Per comunitats autònomes, aquestes són algunes dades del CERA: Madrid (101.989), Navarra (10.469), Catalunya (84.598), Cantàbria (13.017), La Rioja (5.327), Múrcia (16.097), Astúries (45.700), Galícia (244.555), Canàries (36.451), País Basc (27.826), Andalusia (117.206), Castella i Lleó (73.968), Castella-La Manxa (18.269), Aragó (17.870), Extremadura (19.609), Comunitat Valenciana (44.586), Illes Balears (6.688), Ceuta (1.374), Melilla (2.258)⁵³.

El CERA de l'any 2000 també s'ha incrementat respecte del de 1999, però la variació només ha suposat unes desenes de milers més de votants⁵⁴.

S'han de ressenyar també altres incidències importants. En els darrers anys, de manera significativa a partir de les crisis del petroli (1967 i 1973), els emigrants retornen a Espanya, en una xifra de 70.000 espanyols a l'any, com a mitjana. Segons l'Oficina d'Informació Diplomàtica: "...desde 1973, dos millones de trabajadores extranjeros habían perdido su puesto de trabajo para 1976. Sólo desde Alemania habían sido <exportados> para esa fecha más de 700.000 extranjeros (unos 80.000 españoles). En Europa descendió nuestra emigración en un total de 181.948 personas..."⁵⁵.

Aquest procés de retorn continua durant les dècades vuitanta i noranta, encara que amb menor intensitat: "*En el periodo 1985-1990, regresaron 90.000 españoles (57.000 de países europeos y 27.000 de países americanos). Y en el periodo 1990-1993 lo han hecho alrededor de 110.000 (66.000 de Europa y 37.000 desde América)*"⁵⁶. I la tornada ha continuat fins al punt que entre el 1998 i el 1999 el nombre de residents a l'estranger s'ha reduït en tres-cents mil persones⁵⁷.

Aquest fenomen de retorn ha incidit en el CERA. A Europa ha anat disminuint, mentre que a Amèrica —especialment a Amèrica del Sud— ha experimentat un lleuger augment. Les causes són ben conegudes: per una banda, la presència d'empreses espanyoles a països d'Amèrica del Sud; per una altra i sobretot, pel procés d'adquisició de nacionalitat, l'increment del qual s'ha produït els darrers anys per diverses raons, d'entre les quals cal ressenyar les següents:

⁴⁵ Vegeu la proposició de llei de modificació del Codi Civil en matèria de nacionalitat.

⁴⁶ Vegeu les actes de la comissió de 8 i de 21 de maig del 2001.

⁴⁷ Vegeu la carta de l'Excm. Sr. Ministre d'Assumptes Exteriors, Josep Piqué i Camps, adreçada al president del Parlament, en data 16 de juny del 2000.

⁴⁸ Gómez-Soto, F. i Manjón, J.R.: *El voto de la España exterior*. Editorial España Exterior Publicaciones, Vigo, 1999.

⁴⁹ Vegeu l'acta del CGE, de 13 de novembre del 2000, pàg. 22.

⁵⁰ El CERA l'any 2000 contenia 973.979 votants.

⁵¹ Font: Ministeri d'Assumptes Exteriors. Dades referides al 31.12.00.

⁵² Font: *España Exterior*. Dades referides a 1 de gener del 1999, segons l'INE.

⁵³ Font: *España Exterior* (27.04.1999).

⁵⁴ El CERA s'incrementà en 5.124 nous registres en els darrers tres mesos. Vegeu *España Exterior*, de 13 de febrer del 2001.

⁵⁵ Vegeu *La pobreza en España y sus causas*, Fundación Ágape, Madrid 1984, pàg. 404.

⁵⁶ Vegeu *Situación de los españoles que viven fuera y de los emigrantes y refugiados que han llegado a España*, Congreso de los Diputados, Madrid 1999, pàg. 23.

⁵⁷ Vegeu l'acta del CGE de 26 d'abril del 1999, pàg. 8.

a) Les ajudes que l'Estat presta als emigrants (pensions no contributives i assistencials, entre l'altres, participació en els viatges de l'Imerso, etc.).

b) L'assistència sanitària.

c) L'interès per la recuperació de la nacionalitat espanyola després de la modificació del Codi Civil, que ha permès recuperar la nacionalitat espanyola a quasi quaranta mil emigrants⁵⁸.

d) El suport dels governs autonòmics a les seves cases regionals a l'exterior.

Tot això ha contribuït, juntament amb la inscripció d'ofici, a l'increment del cent per cent del CERA, que du camí d'arribar al milió de censats⁵⁹. Com afirma *El País*: “*Las ayudas (...) a los centros gallegos del exterior y los cambios de legislación contribuyeron en los últimos diez años a un aparatoso incremento del censo de emigrantes con derecho a voto*”⁶⁰. Aquesta informació, no obstant això, silencia els increments del CERA a d'altres comunitats autònomes, que també hauríem de qualificar d'“aparatosos”, com succeeix a Andalusia i a Extremadura, per exemple.

1.2.5.2. La normativa

La Llei Orgànica del règim electoral general (LOREG), a l'article 32.3, determina que: “*Las Oficinas Consulares y Secciones Consulares de las Misiones Diplomáticas tramitarán de oficio la inscripción de los españoles residentes en su demarcación en la forma que se disponga reglamentariamente*”.

Aquesta mateixa norma explica, pel que fa a rectificacions, que el cens electoral serà exposat al públic i podran formular-se reclamacions dins dels terminis que assenyalava (article 39). Es preveu, a més, el recurs davant el jutjat de primera instància contra les resolucions que dicti l'Oficina del Cens Electoral (article 40).

En desenvolupament d'aquesta norma orgànica, per un govern socialista i amb les Corts ja dissoltes, es dictà el Reial Decret 157/1996, de 2 de febrer, que disposa l'actualització mensual del cens i regula les dades necessàries per inscriure-s'hi. Així mateix, sota el mandat del govern socialista—perdudes les eleccions generals i amb un govern en funcions—es publica l'Ordre Ministerial de 24 d'abril del 1996⁶¹ en la qual es “*permite el voto de cualquier ciudadano en cualquier municipio sin garantizar el vínculo de unión de éste con la circunscripción en la cual solicita votar*”⁶².

A l'empara d'aquests reglaments, que confereixen als electors llibertat per a la l'elecció del municipi, es realitzen les inscripcions en el CERA. És el propi interessat qui facilita les seves dades, entre les quals hi ha la del municipi en què volser

inscrit a efectes electorals, que pot modificar en qualsevol moment, bé adreçant-se al consolat, bé directament a l'Oficina del Cens Electoral⁶³.

Curiosament, els mateixos que dictaren aquesta ordre (PSOE) la critiquen ara i en sol·liciten la derogació. Haurien d'explicar per què ho feren abans i ara no interessa. En paraules d'una portaveu socialista: “*Sin embargo, en las actuales circunstancias y con el sistema de voto por correo, es nuestra responsabilidad hoy instar al Gobierno a que, por una parte, facilite y asegure la participación de todos aquellos residentes que lo deseen en los próximos comicios electorales y, por otra, evite que se pueda poner en duda tanto la fiabilidad de un instrumento fundamental en cualquier proceso, como es el censo electoral, como de los medios y métodos que utilizamos los partidos políticos para trasladar nuestros programas y realizar nuestras campañas electorales*”⁶⁴.

És a dir, que el regulat pel PSOE tengué validesa abans, però ja no serveix. Abans de les eleccions generals del 1996 i també abans de les del 2000, era possible que un elector o un partit polític remetés per correu sobres de diversos electors, ja que aquests el·liuraven amb aquesta finalitat quan no depositaven el seu vot al consolat o ho feien directament per correu. I això és quelcom habitual que realitzen els partits a l'exterior, almenys aquells que tenen una presència significativa a l'estranger, com succeeix amb el PSOE. Ara això ja no és vàlid, i a més es critica obertament i, fins i tot, es parla de “*pucherazo*” a les properes eleccions gallegues. Per què? La variació en la tendència del vot del CERA podria explicar, sense cap dubte, aquest canvi de postura. Perquè aquesta crítica al vot del CERA només allà on el PSOE obté mals resultats? Per què no es critica el vot del CERA a Andalusia o a Extremadura, per exemple?

En resum: El CERA s'ha incrementat notablement, a partir del 1995, per la reforma de la LOREG amb la inscripció d'ofici. El decret i l'ordre ministerial corresponents es dictaren per un govern socialista.

1.2.6. Sisena: Nega, que el CERA hagi estat manipulat. En cap cas no s'ha emprat el CERA amb finalitats fraudulentos ni s'han comès actes il·lícits pel personal funcionari que presta els seus serveis als consolats. No s'ha observat cap indicatiu que pugui provar el contrari.

1.2.6.1. Introducció

Respecte de la presumpta manipulació del CERA de Balears, cal referir-se a la interpellació al Govern de la nació, substanciada en el Ple del Senat dia 3 de novembre del 1999. S'acusava el Govern que la qüestió suscitada a l'illa de Formentera era comuna en altres municipis de la nostra comunitat: “*En otros lugares, especialmente en Mallorca, en Deià, en Valldemossa, y coincidiendo siempre con circunscripciones donde las mayorías se deciden por pocos votos, ocurrió lo mismo*”⁶⁵.

⁵⁸ Vegeu *España exterior* de 27 d'octubre del 1998, pàg. 4.

⁵⁹ *Ibidem*. El CERA, abans de la reforma de la LOREG (1995), comptava amb 421.000 inscrits.

⁶⁰ Vegeu *El País* de 28 de maig del 2001, pàg. 18.

⁶¹ OM del Ministeri d'Economia i Hisenda per la qual es dicten normes tècniques per a l'actualització mensual del cens electoral.

⁶² Declaracions a la premsa d'Isidor Torres, senador per Eivissa-Formentera.

⁶³ Vegeu les actes del CGE de 15 de novembre del 1999, pàg. 11, i de 13 de novembre del 2000 (intervenció del representant de l'OCE), pàg. 23.

⁶⁴ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Congreso*, de 19 de juny del 2001, pàg. 4499.

⁶⁵ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado* de 3 de novembre del 1999.

Hemderessenyar que aquests exemples són poc afortunats. Com es pot generalitzar –“*coincidiendo siempre con circunscripciones donde las mayorías se deciden por pocos votos*”–, si no és amb la intenció de mentir? Quina necessitat tenia el PP a Valldemossa de preocupar-se per les inscripcions dels espanyols residents a l'estranger, sobretots a les eleccions municipals el percentatge de participació és el més baix per les dificultats que suposa l'emissió del vot dels residents a l'estranger?⁶⁶ Com es pot dir que a Dejà la majoria es decideix per pocs vots quan el seu batlle ha revalidat la majoria absoluta durant quatre mandats consecutius, en alguns dels quals sense que l'oposició hagi obtingut representació municipal?⁶⁷

No succeeix igual amb el PSOE, que sí té aquesta preocupació i això es dedica amb no pocs esforços. Des de fa anys, suggereix als seus possibles votants que s'inscriguin a municipis de Balears perquè aquí treballen en la indústria turística durant sis mesos. Quantes inscripcions en el padró ha promogut el PSOE en determinats municipis turístics de les nostres illes? Quantes actuacions han realitzat els socialistes de Calvià, d'acord amb l'*Informe Maquiavelo*, la referència del qual al projecte demogràfic aconsella que és necessari controlar, de forma permanent, el cens electoral? Quantes inscripcions de darrera hora es feren a es Migjorn Gran (Menorca) o quants de censats no residents hi ha que pogueren decidir la batlia per una trentana de vots? Segons el criteri del PSOE, no és això un “*pucherazo*” en tota regla?

1.2.6.2. El CERA de les Illes Balears

1.2.6.2.1. Introducció

Pel que fa a les Illes Balears, el cens d'emigrants s'ha multiplicat per 2,7 entre el període del 1993 i el 2000. No obstant això, en termes absoluts l'augment és insignificant si es compara amb altres províncies.

A totes les comunitats autònomes ha succeït aquest fenomen multiplicador, i en moltes d'aquestes s'ha superat l'increment assenyalat per a les Illes Balears. Aquest és el cas de Galícia que, durant el període de temps assenyalat, ha multiplicat quasi per tres el nombre de censats⁶⁸. El mateix ocorre a Andalusia: el CERA del 1993 era de 48.000 electors; l'any 2000, la xifra era de 122.000 votants.

Ja hem assenyalat quina és la causa principal d'aquest increment: la reforma de la LOREG, el 1995, que modifica el sistema d'inscripció en el CERA. A aquest particular, la revista *Espanoles en el Mundo*, publicació del PSOE vinculada a l'ONG del mateix nom, en el número de 3 d'agost del 1998, escriu: “...los socialistas estamos bastante satisfechos por el crecimiento experimentado por el CERA, un objetivo que siempre fue del PSOE: que todos los españoles en el exterior estuvieran censados y pudieran ejercer el derecho al voto”. I afegeix: “... este crecimiento del Censo tiene su causa

fundamental en que la inscripción se haga de oficio, algo que no ocurría antes y que fue una iniciativa del Gobierno socialista”.

A les Illes Balears, el 1991, el cens era de 1.385; el 1993 era de 2.797; el 1995 fou de 3.435; el 1999 arribà a la xifra de 6.902, i l'any 2000 el nombre d'electors ha estat de 7.583. Aquest increment, sens dubte, pot qualificar-se d'espectacular, però no com una *rara avis*, perquè aquest fenomen s'ha produït a totes les comunitats autònomes, com s'ha indicat.

Quant a la distribució geogràfica dels residents estrangers d'origen balear, la colònica més nombrosa és a Argentina (1.629), la major part a Buenos Aires (1.006)⁶⁹. D'altres tantes ciutats tenen representació balear (Córdoba, San Pedro, Mendoza, la Plata, Santa Fe, Bahía Blanca i Rosario).

Cal assenyalar, així mateix, que 600 emigrants d'origen balear, aproximadament, han preferit inscriure's a Madrid, ja que la inscripció és un acte declaratiu que signa el mateix interessat⁷⁰. En paraules d'un compareixent: “Madrid és la comunitat que més creix en el CERA, a pesar que hi ha pocs madrilenys. Quan un descendent d'espanyols no coneix l'origen dels seus avantpassats s'inciu a Madrid”⁷¹.

En resum: El CERA de les Illes Balears s'ha incrementat notablement. Aquest augment també s'ha produït a totes les comunitats autònomes.

1.2.7. Setena: Mentre que els socialistes han rebut el suport majoritari dels vots del CERA, no hi havia res a objectar. La crítica apareix quan el PSOE veu com minven els seus resultats electorals. Allà on els socialistes perden, sorgeixen les crítiques i apareixen les denúncies d'irregularitats. Així ha succeït a Balears.

1.2.7.1. Els resultats electorals i la participació

El vot dels residents espanyols a l'exterior no constitueix cap novetat. Històricament el vot de l'emigració ha representat un percentatge no molt significatiu en el cens electoral⁷². A més a més, la taxa percentual dins del còmput electoral (vots vàlids emesos) és molt baixa. A més, la participació electoral, que en la majoria dels casos no arriba al 25% ha anat minvant al llarg de les convocatòries electorals: disminueix el vot en valors percentuals i augmenta en valors absoluts.

Hi ha, per una altra part, una gran variabilitat territorial en el percentatge de participació. Mentre que en algunes circumscripcions s'ha superat, en alguna consulta electoral, el 40% (cas de A Corunya, Ourense, Madrid, Còrdova, Màlaga i Conca, per exemple), en d'altres, contràriament, aquesta participació no arriba al 20% (Salamanca). També hi ha diferència d'una convocatòria a l'altra, com pot observar-se en comparar la participació entre les eleccions generals del 1993, 1996 i 2000. En aquesta darrera, la participació disminuï de forma molt significativa a totes les circumscripcions electorals (22,99%).

⁶⁹ Font: *España Exterior* (09.02.1999).

⁷⁰ S'han desestimat 102 sol·licituds de participació en les eleccions municipals (16,11%).

⁷¹ Vegeu l'acta de la comissió de 12 de juny del 2001.

⁷² Les eleccions amb major participació electoral dels inscrits a l'estranger foren les eleccions generals del 1993 (36,37%).

⁶⁶ Els electors del CERA han de comunicar prèviament a la delegació provincial de l'Oficina del Cens Electoral de la seva província d'inscripció el seu desig de votar a les eleccions municipals. Només als que ho hagin sol·licitat se'ls envia la documentació corresponent (articles 2 i 176 de la LOREG).

⁶⁷ El CERA de Dejà el 1999 comptava amb 15 inscrits (4% del cens electoral), que majoritàriament no votaren el PP. El 1996, els inscrits al CERA eren 7. També en aquests tres anys s'ha duplicat el CERA.

⁶⁸ *Ibidem*.

En general, pot afirmar-se que la participació, com s'ha indicat, és escassa. Les dificultats per a l'exercici del dret al vot existeixen i són moltes, entre d'altres l'escàs termini per remetre els sobres. Aquesta participació ha d'incrementar-se per tal que els interessos de l'emigració siguin representats⁷³. Així ho recomana també el CGE i ho recollien, el 1996, tant els programes electorals del PP com els del PSOE. D'igual manera, els programes electorals de les eleccions generals del 2000 dediquen un apartat especial als espanyols residents a l'estranger⁷⁴.

Pel que fa als resultats electorals, la majoria dels electors es decanten pel PP i el PSOE. Aquest partit polític era el més votat i el que tenia més suport, que començà a minvar lleugerament després de la tornada dels emigrants europeus. No obstant això, el PSOE encara obté un suport molt significatiu.

A partir del 1989, s'observa una tendència a la baixa del vot als socialistes, cada cop més acusada. Així, s'ha evidenciat amb els resultats electorals de les eleccions generals del 2000: el PP, que per primera vegada supera el PSOE, rep el 42,29% dels vots. Això suposa un increment percentual per al PP del 14% respecte del 1996. El PSOE-Progressistes, contràriament, obté un 40,13% que representa una baixa de 15,5% respecte del 1996. La diferència entre el PP i el PSOE, en quatre anys, suposa un 29,5% a favor del primer.

Tradicionalment, el vot de l'emigració va lligar al socialisme, que ha assolit percentatges del 78% (Almeria, eleccions generals del 1996) i 74% (Extremadura, també a la mateixa consulta electoral). Aquesta és l'apreciació que es pot fer, d'acord amb l'anàlisi electoral de sèries històriques de les eleccions generals.

El PSOE superava el PP a totes les comunitats autònoma, exceptuant-ne la Rioja i Navarra, fins i tot amb diferències percentuals al seu favor de quasi 60 punts en alguna província. És a les eleccions del 2000 quan apareix la inflexió, que ja s'apuntava en convocatòries anteriors, fins al punt que el PSOE (40,13% dels vots del CERA) ocupa el segon lloc, darrera del PP (42,29%). Nogensmenys, a moltes comunitats autònomes el PSOE continua com a primera formació política en el vot dels inscrits en el CERA: tal és el cas d'Aragó, Astúries, Cantàbria, Castella-La Manxa, València, Extremadura, Andalusia, Múrcia i Catalunya.

Un exemple paradigmàtic d'aquesta tendència s'observa a Galícia. A les eleccions autonòmiques del 1993 i del 1997, el PP havia superat ja el PSOE en el nombre de vots de residents absents. No obstant això, a totes les convocatòries d'eleccions generals, inclosa la del 1996, el PP perdia enfront del PSOE. A les darreres eleccions generals, al contrari, el PP quasi duplica en vots de residents absents el PSOE.

Idèntica orientació del vot apareix a Balears: el PSOE passa d'un 39,4% (eleccions autonòmiques del 1993) a un 14,99% (eleccions autonòmiques del 1999). En aquest mateix període,

el PP passa d'un 25,9% a un 63,7%. Pel que fa a les eleccions general passa el mateix, com es detalla al quatre següent⁷⁵:

	1986	1989	1993	1996	2000
PSOE	48,29%	47,71%	44,41%	42,18%	24,42%
PP	25,69%	16,43%	29,29%	39,11%	59,18%
Diferència:	22,60%	30,98%	15,12%	3,07%	-34,76%

Les pèrdues percentuals del vot socialista a les eleccions generals del 2000 són extremadament acusades, a la majoria dels casos de més de vint punts: a Balears 23,87 y a Canàries de 60 punts. Aquests resultats confirmen que el vot dels residents absents es decanta majoritàriament cap al partit que governa. Aquesta opinió ha estat corroborada per algun compareixent davant la comissió⁷⁶.

En conseqüència, no és d'estranyar que el PP obtengués el 63,63% dels vots del CERA a les passades eleccions autonòmiques a Balears, la majoria d'Argentina, on el PP té una infraestructura consolidada, principalment a Buenos Aires i d'altres províncies com Santa Fe. És cert que el percentatge de Formentera fou superior, però també és difícil explicar que en aquesta circumscripció, la COP, agrupació electoral desconeguda per a l'elector forà, obtingués 7 vots (9%). Com també resulta poc comú que UPB, a Menorca, tengués un suport del 10% dels vots procedents de l'estranger⁷⁷. Percentatges poc freqüents, superiors al 90%, han obtingut també el PNV en algun municipi a les darreres eleccions al Parlament Basc.

A les passades eleccions al Parlament Europeu (1999), el PSOE obtengué 54.581 vots, el 42,22% dels sufragis, mentre que el PP en sumà 44.462, quasi vuit punts percentuals menys.

En general l'anomenat "vot emigrant" afavoreix el PSOE a dotze comunitats autònomes, mentre que el PP el supera només a quatre (La Rioja, Galícia, Navarra i Balears). En el cas de Galícia i Múrcia, el vot de l'emigració ha estat decisiu per a l'obtenció d'un diputat: a la primera per al PP; a la segona, per al PSOE.

Quant a les darreres eleccions autonòmiques (13J), el vot dels residents absents afavorí el PSOE a la majoria de les comunitats autònomes. Contràriament, el PP només obtengué el suport a tres (Illes Balears, La Rioja i Navarra).

Aquest suport al PP s'ha manifestat de forma majoritària a les darreres eleccions generals (2000) a Balears: el PP obtengué el 59,18% dels vots vàlids emesos per al Congrés, el PSOE-Progressistes (24,42%), l'EVIB (5,09%), l'EUIB (2,86%), UM-INME (1,68%) i PSM-EN (1,43%). Quant al Senat, els majors percentatges de vot també foren per al PP: Menorca (65,8%), Eivissa i Formentera (64,91%), percentatges molt per damunt de la mitjana. Percentatges similars es donaren en el vot al Senat a l'illa de Mallorca.

⁷³ Actualment només és possible votar per correu certificat (l'elector remet el sobre a la junta electoral de la seva província) o el lliurament personal del sobre en el consolat.

⁷⁴ El PP publica un fullet titulat *Espanoles en el exterior, un compromiso permanente*.

⁷⁵ Font: *El voto de la Espana Exterior (1999)*. Elaboració pròpia.

⁷⁶ Vegeu acta de la comissió de 8 de maig del 2001.

⁷⁷ A les eleccions generals del 12M, UPB obtengué el 12,7% dels vots vàlids emesos al Senat.

En resum: Mai no hem sentit parlar de la manipulació del vot de l'emigrant a Andalusia ni a Extremadura. Mai no hem escoltat que el vot de l'emigració era manipulat allà on el PSOE obté un bon suport electoral del CERA: Astúries, Canàries, Cantàbria, Castella-La Manxa, Catalunya, Madrid, Múrcia, La Rioja i València.

1.2.8. Vuitena: Les actuacions realitzades pel Govern del Partit Popular a les cases de Balears a l'exterior es dugueren a terme dins del més estricte marc d'una política de foment de caràcter institucional.

En algunes polítiques, la nostra comunitat autònoma ha estat pionera, i les seves actuacions han tengut no només el reconeixement de les cases de Balears, sinó també d'altres institucions i organismes: "L'èxit de les polítiques amb les cases ha estat reconegut fora de Balears (...) Nosaltres hem anat per davant d'altres comunitats autònomes, en assumptes com joves i tercera edat"⁷⁸.

1.2.8.1. Introducció

Deia el senador socialista per Eivissa i Formentera, quan interpellava el Govern: "No és sorprenent la coincidència de l'itinerari argentí d'aquests membres del Govern amb els llocs de residència d'aquests nous votants?"

Aquesta pregunta és una interrogació retòrica. I ja se sap que aquesta figura del llenguatge és una afirmació. En aquest cas una asseveració que vol extreure una conclusió sobre una premissa falsa.

Quins llocs hauria d'haver visitat el Govern balear? La Patagònia?, les províncies del nord de la República Argentina? El Govern –els seus representants– han visitat sempre els llocs on tenien la residència: les cases de Balears a la República Argentina: Mar del Plata, Rosario, Córdoba, Buenos Aires, Mendoza, Santa Fe. Però també hi hagué viatges a altres països, allà on hi havia una casa balear (Cuba, Puerto Rico, Uruguai, etc.)⁷⁹. I també n'hi ha haguts amb el Govern de les Illes Balears actual, el primer a Cuba; els següents, Argentina i a Uruguai.

No és admissible aquesta crítica, molt menys quan presidents de comunitats autònomes amb governs socialistes visiten, des de fa anys, Xile, Uruguai, Argentina i d'altres països de la Unió Europea (França, Alemanya, Suïssa, etc.). Fins i tot, com és normal i aconsellable, fan precampanya en demanda del vot institucional allà on hi ha un nucli important d'emigració, ja sigui en territori nacional, ja sigui a països de la Unió Europea, ja sigui a Amèrica.

Tampoc no pot acceptar-se la crítica per l'edició d'una publicació destinada a les cases de Balears a l'exterior (*Balears, la niña de tus ojos*). Sobre aquesta s'ha arribat a escriure que: "La publicació és una elegia als alts càrrecs del PP, formació que amb aquesta revista efectua propaganda electoral a l'exterior amb doblers de tots els ciutadans ..." ⁸⁰.

Amb independència que una elegia és una composició poètica del gènere líric, que lamenta la mort d'una persona o qualsevol altre esdeveniment digne d'explorat –circumstància de la qual no se n'ocupà aquesta revista–, aquesta publicació és una actuació que d'altres comunitats fan des de fa temps. Només per esmentar un cas, assenyalarem la revista *Sementera*, publicació trimestral amb una tirada de 12.000 exemplars, les despeses de la qual van a càrrec de la Junta d'Extremadura⁸¹.

El mateix cal dir sobre les crítiques vessades contra la denominada "Operació enyorança", que fou objecte de polèmica. Nogensmenys, el Govern ha decidit continuar-la, però canviant-ne el nom ("Operació retorn")⁸². Així ho confirmà l'Hble. Sr. Conseller de Presidència en la seva compareixença davant la Comissió d'Assumptes Institucionals i Generals⁸³, notícia que la premsa ja havia avançat el mes anterior sota el titular "*La Operación Retorno del Govern traerá a Balears a 52 personas mayores el próximo mes*"⁸⁴.

No hem sentit emperons ni objeccions similars quan és l'esquerra qui organitza, dóna suport i subvenciona programes semblants. Res no s'ha objectat sobre l'operació "Andalucía por el mundo" que, durant 1998 i en col·laboració amb Unicaja i Iberia, digué a terme la Junta de Andalucía. Durant aquest any, milers d'andalusos residents a Cuba i a Argentina viatjaren a Andalusia. Pot deduir-se aleshores que el 78% dels vots del CERA per al PSOE a Almeria, són el resultat d'aquesta actuació política? I el 74% dels vots dels residents absents a Extremadura per al PSOE són, així mateix, la conseqüència d'una actuació similar?

1.2.8.2. Les actuacions del Govern balear i la seva política amb les cases de Balears.

Només cal afirmar que totes les actuacions empreses pel Govern, respecte de les comunitats assentades fora del territori balear, es realitzaren dins el marc d'una política de foment, de conformitat amb la norma que regula aquestes associacions⁸⁵. Aquesta política es féu amb total autonomia del cap del departament –com ell mateix recordà– "dirigisme en el meu departament de cap de manera"⁸⁶.

D'entre les finalitats d'aquesta política, en destaquen les següents⁸⁷:

- * La preservació i la difusió de la llengua i la cultura de Balears.
- * La realització de projectes d'investigació sobre l'emigració balear.
- * El suport a manifestacions artístiques i culturals.
- * La difusió del folklore i la gastronomia de les Illes Balears.
- * La confecció d'un cens de l'emigració balear.

⁸¹ Acaba d'aparèixer el seu número 39.

⁸² Vegeu *El Mundo/El Día de Baleares*, dijous 6 de juliol del 2000, pàg. 9.

⁸³ Vegeu *Diari de Sessions de la Comissió d'Assumptes Institucionals i Generals*, de data 11 d'octubre del 2000.

⁸⁴ Vegeu *Diario de Mallorca*, de data 28 de setembre del 2000, pàg. 12.

⁸⁵ Les memòries del Consell de Comunitats Balears assentades fora de les Illes en donen fe.

⁸⁶ Vegeu l'acta de la sessió de la comissió de dia 8 de maig del 2001.

⁸⁷ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de dia 5 de juny del 2001.

⁷⁸ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de dia 8 de maig del 2001. Declaracions del cap del departament on es fa referència al reconeixement de la política en aquesta matèria pel Consejo General de la Emigración.

⁷⁹ Vegeu acta de la comissió d'investigació de dia 5 de juny del 2001. Compareixença de l'Excma. Sra. Rosa Estaràs i Ferragut.

⁸⁰ Vegeu *Noves*, de data 29 d'abril del 2001, pàg. 10.

* L'edició de publicacions destinades especialment als balears residents a l'exterior.

* La realització d'obres de reforma, ampliació i millora de les seues socials.

* Redacció de projectes per a obres de nova planta.

* L'adquisició de material bibliogràfic.

* La dotació de mobiliari i equip.

* La concessió d'ajudes individuals per a situacions d'emergència social, malaltia o ancianitat.

* La realització de projectes de cooperació al desenvolupament⁸⁸.

* Subvencions per a la realització d'activitats associatives.

* La promoció comercial.

* La realització d'activitats per al foment de l'associacionisme juvenil.

* El retorn dels emigrants.

* L'adquisició de la nacionalitat espanyola.

* La informatització de les cases.

* La tramesa periòdica de diaris i revistes per a la creació d'hemeroteques.

1.2.9. Novena: La visita del president Matas a les cases de Balears a Argentina i Uruguai correspongué a una actuació de política institucional del Govern balear, similar en la programació, en el desenvolupament i en les finalitats als viatges que realitzen d'altres presidents de comunitats autònomes⁸⁹.

A mitjan abril del 1998 i per espai d'una setmana, el Molt Hble. Sr. President Jaume Matas realitzà un viatge per visitar Argentina i Uruguai, entre d'altres països. L'acompanyaven una vintena de periodistes i altres tants empresaris de la CAEB. La finalitat del viatge, comes després del programa corresponent, era visitar les cases de Balears per tal de conèixer-ne les necessitats i les inquietuds, i donar suport precís a la missió comercial que empresaris de Balears desenvolupaven a Argentina.

Ni del programa, ni de les actuacions realitzades pel Govern balear, ni de les feines preparatòries que realitzaren funcionaris del Gabinet de Protocol i d'altres acompanyants, no es desprèn cap irregularitat. Així ho ha expressat la Sra. Segura, que participà en el viatge preparatori: "Les nostres funcions en aquest viatge eren entrar en contacte amb les cases, amb els emigrants, per saber exactament què volien, què sentien, quines eren les seves inquietuds cap a les Illes, recaptar informació per als discursos que el president Matas havia de fet ..." ⁹⁰.

Cap irregularitat es desprèn de les declaracions de les persones que han comparegut davant la comissió. Fou un viatge merament institucional. Totes les activitats desenvolupades, que obtengueren un gran suport per part dels residents, es feren amb alguna de les finalitats que s'han apuntat anteriorment ⁹¹.

En resum: El viatge a Argentina i Uruguai del Molt Hble. Sr. President Jaume Matas i Palou tengué un caràcter estrictament institucional.

1.2.10. Desena: Les contractacions realitzades per l'Institut Balear de Desenvolupament Industrial (IBDI) amb el Sr. Mas i les Sres. Sapriz i Segura respongueren a l'interès de fomentar les relacions comercials. Tots els esmentats compliren fidelment amb les exigències contractuals. Hi ha constància documental dels informes corresponents que tots i cadascun remeteren a l'empresa pública esmentada.

1.2.10.1. Introducció.

Ja el 1992, el diari *Última Hora* es feia ressò d'una informació sobre les cases de Balears a l'exterior. S'hi apuntava que les cases no havien de cenyir les seves actuacions només a l'àmbit de les relacions culturals, sinó també a les econòmiques. Aquesta qüestió ha estat tractada a diverses reunions del Consell de les Comunitats de Balears a l'Exterior, i figura de forma expressa a l'acta corresponent de l'11 d'abril del 1996⁹². La creació d'una xarxa comercial per Amèrica del Sud també fou tractada en el Consell de Direcció de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria, als membres de la qual els sembla "una idea estupenda" ⁹³.

S'ha qüestionat la contractació per part de l'IBDI⁹⁴ del Sr. Antoni Mas i Olivares, representant de l'Oficina Comercial de Balears a Argentina⁹⁵. Fins i tot s'ha publicat que "*El IDI costé al menos 12,2 millones de los cientos que costó la Operación Mapau*" ⁹⁶.

1.2.10.1.1. Els contractes de l'IBDI

A aquest particular cal ressenyar el següent:

a) El Sr. Mas i Olivares estigué contractat per l'IBDI en el període comprès entre octubre del 1998 i juny del 1999. Els seus contractes (2) foren signats pel secretari general tècnic de la Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria. Fou contractat pels seus coneixements sobre el mercat argentí, per la seva experiència com a fabricant, distribuïdors, gerent i director d'empreses i perquè era un gran coneixedor de la Casa Balear de Buenos Aires, que presidí durant devers set anys.

Els contractes de referència tenien per objecte la realització d'accions comercials per a la promoció de productes de Balears a l'Argentina. Aquestes actuacions es recullen a diversos informes, referits a calçat, bijuteria, software, agroalimentació i sector del moble. Així mateix, el Sr. Mas remeté a l'IBDI d'altres informes relatius a empreses frigorífiques, estratègia comercial, tractament aranzelari, calendaris de fires de calçat i

⁹² Vegeu l'acta de la comissió de dia 12 de juny del 2001.

⁹³ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de data 15 de maig del 2001.

⁹⁴ El Grup Parlamentari Federal d'Izquierda Unida ha presentat una proposició no de llei en el Congrés dels Diputats, amb referència a aquest assumpte (Registre núm. 32969, d'11 de maig del 2001).

⁹⁵ El Sr. Mas i Olivares mantengué dos contractes amb l'IBDI: el primer, des d'1 d'octubre del 1998 a 31 de desembre del 1998; el segon, des d'1 de gener del 1999 a 30 de juny del 1999.

⁹⁶ Vegeu *Diario de Mallorca*, de 12 d'abril del 2001. Aquesta informació fou rectificada per escrit del Sr. Mas de 12 d'abril, publicat el 13 del mateix mes.

⁸⁸ Ajudes concedides de conformitat amb el Decret 29/1996, de 29 de febrer, pel qual s'aprova el programa d'ajudes per a la cooperació al desenvolupament i la solidaritat amb el tercer món.

⁸⁹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de dia 5 de juny del 2001. Compareixença de l'Excm. Sr. Jaume Matas i Palou.

⁹⁰ Vegeu acta de la comissió d'investigació de dia 22 de maig del 2001.

⁹¹ Vegeu les actes de la comissió d'investigació.

empreses frutícoles, entre d'altres. També prestà assessorament a empresaris de Balears⁹⁷, tasca que continua fent actualment com a professional liberal.

b) El Sr. Mas, amb la col·laboració del CDER d'Inca, realitzà una exposició en el marc d'una missió comercial inversa a principis de juliol del 1999.

c) Gràcies a l'Oficina de Promoció de Balears a Buenos Aires, es pogueren concretar algunes operacions d'exportació de perles i calçat.

d) A pesar del poc temps de funcionament d'aquesta oficina comercial, l'experiència ha resultat positiva. Lamentablement, el govern actual no ha continuat aquesta política⁹⁸. S'ha considerat un error, per part d'un compareixent, l'intent d'atendre comercialment Amèrica del Sud des d'un *show-room* ubicat a Miami (Florida)⁹⁹.

En resum: De les actuacions del Sr. Mas i de la seva relació contractual amb l'IBDI no es desprèn cap situació d'irregularitat i molt menys d'il·legalitat. De cap manera no pot acceptar-se l'acusació de malversació de fons públics ni d'haver dissenyat una trama per a la captació fraudulenta del vot dels residents a l'estranger¹⁰⁰.

El mateix cal dir de la contractació de la Sra. Sapriza, notària de Montevideo, que remeté a l'IBDI vuit informes de contingut divers, tots amb la finalitat de la promoció dels productes de Balears a Uruguai: "...*el interés que tenía el Govern de promocionar productos de Baleares en el mercado uruguayo*"¹⁰¹. Aquests informes, l'existència dels quals s'ha negat per part del Govern en declaracions de premsa¹⁰², s'han ocultat per l'executiu amb la intenció d'eliminar proves i mantenir les acusacions sense cap fonament¹⁰³. Com ha expressat el Sr. Mercant a la seva compareixença: "*Mi madre fue contratada (y yo le ayudé) en nuestras condiciones profesionales y en ese marco realizamos nuestras tareas (de lo cual existen además las pruebas en nuestro poder que el Govern debiera tener)*"¹⁰⁴. D'altres compareixents també han corroborat que els informes esmentats foren remesos a l'IBDI, quan pertocà¹⁰⁵.

El mateix pot afirmar-se de la contractació de la Sra. Segura, que mantengué diverses relacions contractuals amb l'IBDI¹⁰⁶. Una, d'arrendament de serveis amb l'objecte, com es desprèn del contracte, d'"*aportar sus conocimientos y labor profesional en orden al desarrollo institucional y comercial entre el Govern balear y las casas y centros de Baleares en el exterior*". I a més a més: "*...tendrá por objetivo la promoción y coordinación de las relaciones institucionales y comerciales entre el Govern y las casas y centros regionales en el exterior. Promover y en su caso organizar todos aquellos actos e iniciativas que puedan contribuir a un mayor nivel de establecimiento de relaciones humanas, institucionales, comerciales e incluso culturales entre el Govern y dichas entidades*"¹⁰⁷.

Dels informes de la Sra. Segura es desprèn que les iniciatives realitzades tenien per finalitat: "...*dar una respuesta a las insistentes demandas formuladas por las diferentes casas y centros de Baleares (...), que propugnaban la puesta en marcha de unos contactos de índole empresarial, como base y punto de partida de un amplio programa de cooperación y desarrollo de sus propias entidades. En el ánimo de los impulsores de este proyecto estaba el de ofrecer alternativas de futuro tanto a las nuevas generaciones de nietos y bisnietos de emigrantes, que reivindicaban un nuevo marco de relaciones con su tierra de origen, como a los propios empresarios de Baleares, siempre deseosos de abrir nuevos mercados*"¹⁰⁸.

L'objecte del contracte, com s'ha posat de manifest, justifica plenament que la Sra. Segura col·laboràs amb les cases de Balears. La ubicació del seu lloc de feina en el Departament de Joventut té molt a veure amb aquestes funcions de col·laboració que li exigia el seu contracte, i també a causa de la no disponibilitat d'espai a l'IBDI, que li impedia poder desenvolupar la seva tasca. Amb aquestes paraules ho expressà la mateixa compareixent davant la comissió: "Vaig començar treballant a l'Institut Balear de Desenvolupament Industrial, però donat que allà tenien molts de problemes d'espai, en aquell moment es feien obres a l'Institut, i no tenien una taula ni un telèfon per donar-me, i donat que també la meva tasca tenia a veure amb les cases i els centres balears a l'exterior, (...), es va demanar que m'adjudiquessin un despatx a la Conselleria de Presidència..."¹⁰⁹.

Actualment, aquesta mateixa circumstància també s'observa en alguns casos de contractacions realitzades per empreses públiques o d'altres organismes dependents de la comunitat autònoma¹¹⁰. Aquesta pràctica és habitual a l'administració, com ha indicat algun compareixent¹¹¹. Un altre ha expressat també que la presència de la Sra. Segura a la Conselleria de Presidència no tenia res d'estrany, ja que la seva tasca consistia fonamentalment en les relacions institucionals i culturals amb les cases de Balears, a més de la promoció comercial¹¹².

¹⁰⁶ El darrer contracte de la Sra. Segura amb l'IBDI fou de natura laboral i per un temps de sis mesos.

¹⁰⁷ Vegeu el contracte d'arrendament de serveis, clàusules tercera i cinquena. El subratllat és nostre.

¹⁰⁸ Vegeu l'informe del mes d'agost del 1998.

¹⁰⁹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 22 de maig del 2001, pàg. 3.

¹¹⁰ Ens referim al Parc Bit i a Ràdio Jove. Persones contractades per ambdues entitats presten els seus serveis a conselleries.

¹¹¹ Vegeu l'acta de la comissió, de dia 5 de juny del 2001.

¹¹² Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 15 de maig del 2001.

⁹⁷ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 12 de juny del 2001. El Sr. Mas reconeix haver remès a l'IBDI entre 25 i 30 informes.

⁹⁸ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 12 de juny del 2001.

⁹⁹ *Ibidem*.

¹⁰⁰ Vegeu la proposició no de llei d'IU al Congrés dels Diputats, l'exposició de motius de la qual parla de "...*una trama de captación fraudulenta de votos de españoles (...) residentes en el extranjero*".

¹⁰¹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 29 de maig del 2001.

¹⁰² Vegeu *El Mundo/El Día de Baleares*, de 8 de maig del 2001, pàg. 10. El titular de la informació fou el següent: "*El Govern mantiene que el IDI no conserva informes...*".

¹⁰³ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 29 de maig del 2001. El compareixent J.M.M.S. confirma l'existència d'aquests informes, que col·laborà en la redacció d'alguns, que foren remesos a l'IBDI i que aquest els va rebre.

¹⁰⁴ Vegeu *Ultima Hora*, de dia 30 de maig del 2001, i l'acta de la compareixença del Sr. Mercant.

¹⁰⁵ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 15 de maig del 2001, pàg. 13, 14 i 24.

En resum: Totes les contractacions realitzades per l'IBDI, com es desprèn de les declaracions dels compareixents davant la comissió, tenien per finalitat contribuir que les cases de Balears es convertissin en petites “ambaixades comercials” per a la promoció dels productes de Balears. La Conselleria d'Agricultura, Comerç i Indústria donà suport a aquesta iniciativa amb la finalitat d'obrir nous mercats als productes de Balears¹¹³.

Aquesta nova experiència començà a assajar-se a Argentina amb la creació d'una oficina comercial balear a Buenos Aires. Així, s'intentava satisfer la petició que havia expressat el Consell de Comunitats de Balears a l'Exterior, segons acord adoptat el 1997, petició que també havien formulat insistentment diferents cases d'Argentina¹¹⁴.

De les tasques de la Sra. Sapriza, així com de les del Sr. Mas i Olivares i de la Sra. Segura, hi ha constància documental corresponent (informes). Les seves obligacions respecte de l'IBDI, derivades de la seva relació contractual, es compliren de manera satisfactòria. Això, que és una evidència, també s'ha negat¹¹⁵.

1.2.11. Onzena: No hi ha evidències de la vinculació del PP o dels seus governs amb conductes reprovables.

De la manera més rotunda negam les acusacions gratuïtes i calumnioses que imputen al PP o a alguns dels seus militants més rellevants conductes punibles penalment per infracció greu de la Llei electoral.

Afirmam la netedat i la transparència del procés electoral a les Illes Balears a les passades eleccions autonòmiques i locals. Res no indueix a pensar el contrari. El dret al vot s'exercí lliurement.

Ni el govern del Partit Popular ni cap dels seus representants no han realitzat mai actuacions encaminades a forçar la voluntat individual dels electors.

1.2.11.1. Introducció.

Durant la campanya electoral de les eleccions autonòmiques i locals (1999), des dels partits que exercien l'oposició, es féu una crítica exacerbada al PP. Entre d'altres coses, se l'acusà de manipulació del cens electoral i de “partit no democràtic”.

Aquesta crítica, més o menys agra, també estigué present a Galícia, on el BNG formulà les mateixes acusacions pocs mesos abans. El líder del BNG afirmà durant la campanya electoral d'una “*presunta utilización del PP de los gallegos del exterior para inflar el censo y preparar un pucherazo*”. D'això se'n feia ressò la publicació *La Región Internacional*, de 31 de maig del 1999, que titulava “*Emigrantes argentinos se consideran agraviados por Beiras*”. I aquesta crítica es torna d'actualitat davant la propera convocatòria electoral a Galícia: “*El nacionalista Xosé Manuel Beiras está estos días en Cuba y en agosto volverá a crizar el Atlántico, en lo que él define como un intento de frenar el pucherazo del PP*”¹¹⁶.

¹¹³ *Ibidem*.

¹¹⁴ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació, de dia 22 de maig.

¹¹⁵ Vegeu les actes de la comissió, dels dies 8 i 17 de maig del 2001.

¹¹⁶ Vegeu *El País*, de 28 de maig del 2001, pàgina 18.

També aparegué la mateixa controvèrsia a Canàries (1999). Aquí Coalició Canària acusà el PSOE per la inscripció de residents veneçolans. Les mateixes crítiques i els mateixos arguments han estat difosos per l'esquerra a les Illes Balears i es continua a la precampanya de les eleccions al Parlament de Galícia, comunitat on aquest debat es produeix des de mitjans dels anys noranta.

Les acusacions han estat greus. S'ha acusat el PP de delictes electoral, de *pucherazo* i malversació de fons públics: “... *ustedes hicieron viajes a Sudamérica para captar, de forma fraudulenta, votos para el Partido Popular. Viajes pagados con fondos públicos ... El resultado fue un censo masivo de inmigrantes en las islas ...*”¹¹⁷. De tot això, un mitjà de comunicació ha estat especialment belligerant i ha publicat, com han denunciar els mateixos entrevistats, declaracions de forma parcial i intencionalment tergiversades¹¹⁸.

Com sol ser habitual, durant la campanya electoral, aparegueren les males formes i les acusacions gratuïtes de l'esquerra, que actuà sota el principi de “tot val”.

La campanya electoral fou concebuda pels que ara governen com una “lluïta sense regles”, aquesta imitació d'esport on tot és permès. Sembla com si haguessin fet seva aquella frase de l'historiador Tucídides, *inter armas silent leges*; és a dir, en traducció lliure: en temps de guerra tot s'hi val. Això influí notablement i en detriment dels resultats obtinguts per la candidatura que donava suport al PP a la pitiüsa menor.

Aquesta campanya, que ja dura més de dos anys, ha prosseguit després de la creació de la comissió d'investigació, paralitzada durant més d'un any. Amb el suport mediàtic d'un mitjà de comunicació i una emissora de ràdio, s'ha continuat amb gravíssimes acusacions al PP. S'ha intentat, a més, traslladar el debat a l'àmbit nacional, a través d'iniciatives parlamentàries en el Congrés i en el Senat, que han estat coincidents amb la tramitació del Pla Hidrològic Nacional¹¹⁹, i que han continuat amb els anomenats “*flecós*” parlamentaris que sol·liciten bé la intervenció del Tribunal de Comptes, bé la del Fiscal General de l'Estat, bé la modificació de la Llei electoral.

1.2.11.2. Els fets denunciats.

1.2.11.2.1. Les inscripcions al CERA de Formentera.

Cent quaranta-vuit residents absents conformaven el cens de Formentera. D'aquests, 74 tenien la residència a la província argentina de Santa Fe.

¹¹⁷ Vegeu el *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, de data 4 d'abril del 2001, pàg. 3.708.

¹¹⁸ Vegeu la carta de 25 residents a Santa Fe, de 14 de juny del 1999, on denunciaven que a les declaracions publicades al *Diario de Ibiza* i al *Diario de Mallorca*, s'havia canviat el sentit del que volien comunicar. Reconeixen, a més, en aquest escrit que “... *nuestro voto ha sido fiel reflejo de nuestra voluntad...*”.

¹¹⁹ Vegeu els *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados* i *Diario de Sesiones del Senado*, de data 4 d'abril del 2001.

Perquè aquests residents a Santa Fe escolliren Formentera? Perquè podien fer-ho. Aquest municipi fou elegit perquè allà es pensava promoure una denominada *Casa del emigrante balear santafesino*. Era una iniciativa privada, auspiciada per la Casa Balear de Santa Fe, per a la realització de la qual es recaptaria el suport institucional. Els que pensaven participar en una actuació similar al *time-sharing*, fixaren la seva residència a Formentera. I aquesta seria la seva residència a Espanya, que la determina el mateix elector. I així ho han manifestat els implicats, atenent els requeriments d'una comissió rogatòria: "... *ningú no els coaccionà, ...*"¹²⁰.

L'interès personal a participar a l'esmentat projecte era raó suficient per a la seva inscripció a Formentera. En paraules del ministre Piqué: "*Nada más natural que quienes han puesto en marcha un proyecto de este tipo y piensan disfrutar en un futuro próximo de una residencia en Formentera, deseen que el municipio de inscripción a efectos electorales sea aquél donde tienen, precisamente, intereses directos. Ello lo permite la orden del Ministerio de Economía y Hacienda del 24 de abril de 1996 ...*"¹²¹.

Aquesta mateixa opinió ha estat corroborada pel president del Govern: "... *setenta y cuatro de esos españoles se inscribieron en Formentera, ejercitando sus derechos, porque ... la Ley orgánica del régimen electoral general dice que el elector elige el lugar y la residencia donde se inscribe en el censo electoral español*"¹²².

La presidenta de la Casa Balear de Santa Fe, en una carta al director d'un diari, ho explicava així: "*Este proyecto, esbozado el año pasado, cobró forma como Círculo de Asociados Propietarios dentro de un sistema turístico similar al de tiempo compartido. A causa de que en Santa Fe existen mayoría de residentes de Ibiza y de Mallorca, en tradicional rivalidad, a la hora de decidir dónde emplazar nuestra casa se optó por Formentera como una tercera y no conflictiva posibilidad ...*".

En un altre escrit de la Sra. Riera de Kunte, adreçat al president del Parlament, de data 13 de maig del 2001, s'explica per què es decidiren per Formentera. A la pàgina 2 es pot llegir: "*El proyecto de comprar una casa para abaratar el costo de descendientes que desean visitar a sus familiares o a su tierra de origen nace en el año 1992 ...*". I afegeix més endavant: "*En la reunión del Círculo de Propietarios voté ligiendo Formentera por varias razones ...*". Entre aquestes raons, cal assenyalar la darrera, que figura a la pàgina 3 de la carta: "*Porque quise acentuar la rivalidad que se planteaba entre ibicencos y mallorquines, quienes deseaban que la compra se efectuara en su isla, y en zona cercana al pueblo de cada uno. Fue una solución elegir un tercer lugar para zanjar el conflicto*"¹²³.

D'altres residents a Argentina s'han manifestat en un sentit idèntic: "*Como en Santa Fe se habla de que tienen ganas de comprar unas casas en Formentera, decidí votar allí ...*"¹²⁴ o "... *elegí Formentera porque quería participar en la casa de*

vacaciones que quiren comprar en la isla"¹²⁵. D'altres compareixents a la comissió també han afirmat que coneixien l'existència d'aquest projecte¹²⁶. Així, per exemple, ho ha expressat el Sr. Mas i Olivares en referència a la Casa Balear de l'Emigrant: "Se n'havia parlat en diverses ocasions"¹²⁷. També ho ha corroborat una altra compareixent: "*Varias casas tenían el deseo, lo pidieron, de tener un sitio donde pudieran venir los viejitos aquí ...*"¹²⁸ o que la Sra. Riera havia parlat del projecte i havia demanat opinió al respecte¹²⁹.

El cens electoral de Formentera estava integrat per 3.973 residents (CER) i 148 residents absents (CERA), com ja s'ha indicat. D'entre aquests, 74 electors s'inscrivieren a la fase d'exposició de llistes i reclamacions (del 26 d'abril al 3 de maig del 1990)¹³⁰. Les reclamacions estaven signades pels mateixos interessats i tenien el vistiplau del Consolat de Rosario (República d'Argentina).

Altres tantes reclamacions es desestimaren perquè no s'ajustaven al que determina l'OM de referència. Per tant, no es critica en absolut aquesta actuació, que ha estat escrupolosa tant pel servei consolar com per l'Oficina del Cens Electoral de Balears.

1.2.11.2.2. Una campanya per desprestigiar el PP.

En un estat de dret tot es troba sota l'imperi de la llei. I la llei es modificà a instàncies del PSOE, que també la desenvolupà ell sol i en les circumstàncies apuntades -algú ho ha descrit com una regulació *in articulo mortis*-, dissoltes les Corts Generals i amb un govern en funcions. Ara, quan els resultats electorals han invertit la tendència, les conseqüències de l'aplicació de la llei i els seus reglaments s'han utilitzat de manera injusta i com a arma llancívola per a finalitats inconfessables. *Cui prodest?* La resposta es troba als resultats electorals de la circumscriptió formenterenga, que es resumeix en una frase d'un diputat de la comissió: "... tota la polèmica es va tornar en contra del Partit Popular i va afavorir la COP"¹³¹.

Podem convenir que aquest assumpte ha estat un escàndol, però un escàndol promogut pel PSOE amb la col·laboració d'IU. Hi ha hagut -i continua- una campanya orquestrada, que ja aconseguí un dels seus objectius: guanyar les eleccions a Formentera enganyant els electors i defensant conductes xenòfobes. "*¿Cómo cuatro argentinos van a decidir por nosotros?*", o "són autèntics marciats"¹³². Això deien per criticar els que legítimament tenen dret a l'exercici del vot a les consultes electorals.

El PSOE i els seus coalligats pogueren impugnar el cens electoral durant el període d'exposició al públic. No ho feren, i esperaren a formular les acusacions en el darrer moment per

¹²⁵ *Ibidem*, de data 12 de juny del 2001, pàg. 6.

¹²⁶ Vegeu acta de la comissió de 22 de maig del 2001.

¹²⁷ Vegeu acta de la comissió de 12 de juny del 2001.

¹²⁸ Vegeu acta de la comissió de 8 de maig del 2001.

¹²⁹ Vegeu acta de la comissió d'investigació de dia 22 de maig del 2001, pàg. 45.

¹³⁰ Vegeu articles 39.2 i 40 de la LOREG.

¹³¹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de dia 20 de març del 2001.

¹³² Vegeu Balears de dia 10 de juny del 2001.

¹²⁰ Vegeu *El Mundo-El Día de Baleares*, de 8 d'agost del 2001, pàg. 3.

¹²¹ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*.

¹²² Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*.

¹²³ Vegeu *Última Hora*, de data 23 de maig del 2001.

¹²⁴ Vegeu *Diario de Mallorca*, de 10 de juny del 1999, pàg. 24.

evitar una reacció del PP, que no tengué temps suficient per "llevar-se de damunt el mort" que li havien penjat.

Ningú no impugnà el cens electoral, que estigué exposat al públic per a les reclamacions entre el 26 d'abril i el 3 de maig. Ningú no digué res sobre aquest particular. No obstant això, iniciada la campanya electoral, el candidat del PSIB-PSOE a la Presidència del Govern arribà a manifestar que: "no és lògic que persones sense cap tipus de vinculació decideixin el futur de Formentera"¹³³.

A més a més, és quasi una apellació a la xenoòbia afirmar, com ho féu la COP a les seves al·legacions davant la Junta Electoral de les Illes Balears, que l'Estatut d'Autonomia prohibeix votar els residents absents. S'obliden, en aquest cas, les recomanacions recollides a un informe d'una subcomissió del Congrés¹³⁴. En aquest informe s'insta el Govern a facilitar el vot dels espanyols a l'exterior en igualtat de condicions amb els que són al país. Però sobretot s'ignora la legislació electoral, el mandat constitucional i l'Estatut d'Autonomia.

Els partits del pacte d'esquerres (agrupació d'electors COP) denunciaren els fets davant la Fiscalia, un cop que la Junta Electoral Provincial rebutjà la denúncia¹³⁵. La junta els posà en coneixement del jutjar núm. 2 d'Eivissa, que entén de l'assumpte. Amb anterioritat, la denúncia es presentà davant el TSJ, que es declarà incompetent.

Tot això forma part, segons el nostre parer, d'aquesta campanya orquestrada de la qual ja obtengueren fruits els que la dissenyaren. I s'ha continuat amb el propòsit d'obtenir nous rèdits electorals a les passades eleccions generals. Així ho hem observat en els mitjans de comunicació, en declaracions que indicaven la prolongació en el temps d'aquesta campanya. Hi ha hagut un judici paral·lel que ha assenyalat a més qui eren els responsables, sense cap respecte ni a la seva honorabilitat ni a la presumpció d'innocència.

I com era previsible, la campanya ha continuat, com s'ha indicat, fins i tot amb més virulència. El debat s'ha traslladat a l'àmbit nacional. Iniciatives parlamentàries de control del Govern, mocions, proposicions no de llei -tant en el Congrés com en el Senat- són una mostra d'aquest interès per mantenir la campanya viva perquè duri el màxim de temps possible, tot sabent que no obtindrà més resultats dels que ja obtengué el 1999 a Formentera.

El ministre Matutes, en debatir la interpellació a la qual ens hem referit, remeté als interpellants que formulassin les seves queixes al "mestre armero". És una expressió massa diplomàtica, com correspon a un ministre d'Assumptes Exteriors¹³⁶.

Així mateix, el ministre Piqué s'ha expressat en el Senat en els termes següents: "...rechazo de plano cualquier alusión que se refiera a que por parte de dicho servicio consular se haya

utilizado el CERA con fines fraudulentos y de que se pudieran haber cometido actos ilícitos por funcionarios consulares en la gestión de dichas inscripciones". I afegia, respecte de les altes en el CERA de Formentera, que: "Son altas debidamente justificadas ..."; "yo les puedo decir que los servicios consulares no han detectado ningún tipo de anomalía"¹³⁷.

En resum: Els 74 votants del CERA de Formentera, la presència dels quals s'hi ha qüestionat, foren inscrits de conformitat amb la normativa vigent. No s'ha detectat cap irregularitat en aquestes inscripcions.

1.2.12. Dotzena: El trasllat de la informació dels registres de matrícula consolar (RMC) al CERA ha originat errors censals, entre els que s'hi compta la inclusió de persones mortes.

La inscripció d'ofici ha incrementat notablement les inscripcions duplicades i el nombre de morts en el CERA. Dels 17 casos denunciats de difunts censats, 12 (inclosos els 3 de Formentera) s'inscrivieren sota mandat d'un govern socialista, un morí el juny del 1999 i la resta s'hi inscriví el 1998.

1.2.12.1. Introducció.

No fa falta dir que els censos no són perfectes, no ho han estat mai. Tampoc no ho són els padrons municipals, qualsevol que en sigui la natura. Aquesta és la conclusió que s'extreu quan s'observa el llistat definitiu a cada revisió anual i després de l'exposició pública.

Error censals n'hi ha hagut sempre i en el CERA més. El trasllat de les dades del Registre de Matrícula Consolar al CERA ha estat una qüestió que ha estat tractada amb assiduïtat pel CGE: "...disparidades existentes en el CERA de Mendoza: inscritos en el registro de matrícula consular hay 12.447 personas; en el CERA, a primeros de febrero, 3.339, pero se ha podido comprobar que no se ha recogido ... 4.318 inscripciones de oficio ..."¹³⁸. O també: "...con respecto al CERA de Nueva York, en el que aparecen 9.695 inscritos, mientras que los datos facilitados por el propio Consulado recogen 11.500, lo cual supone una discrepancia difícilmente explicable, pues en el Registro de Matrícula Consular aparecen cerca de 21.000 españoles ..."¹³⁹.

Fins a la reforma de la LOREG (1995), el cens electoral depenia de les revisions quinquennals del padró municipal d'habitants¹⁴⁰. Aquesta fou la causa del caos produït en el cens per a les eleccions generals del 1993, la composició del qual es referia al padró municipal d'habitants del 1991¹⁴¹. Això provocà devers 300.000 baixes o altes errònies. "Como consecuencia de esta situación, el mismo día de los comicios se produjo una espectáculo bochornoso de al menos 70.000 inscripciones realizadas el mismo día de las elecciones y el colapso de algunas oficinas provinciales del censo electoral ..."¹⁴².

¹³³ Declaracions a la premsa del candidat socialista a la Presidència de la comunitat autònoma.

¹³⁴ BOCG (VI Legislatura), núm. 308, de 15 de juliol del 1998.

¹³⁵ Denúncia dels fets, qualificats de delictes electorals, davant el jutjat núm. 2 d'Eivissa.

¹³⁶ En un sentit idèntic s'ha manifestat el ministre Piqué. Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*, de 4 d'abril.

¹³⁷ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*.

¹³⁸ Vegeu acta del CGE de data 26 d'abril del 1999, pàg. 6.

¹³⁹ *Ibidem*, pàg. 7.

¹⁴⁰ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Congreso de los Diputados*, núm. 125, de 16 de febrer del 1995.

¹⁴¹ Dades tancades a 31 de desembre del 1991.

¹⁴² Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*, de data 16 de maig del 2001.

1.2.12.1. La presència en el CERA de persones mortes.

No hi ha cap cens que reculli la realitat tal com és. En paraules del ministre Piqué, en la interpellació esmentada: *"Para el Gobierno, las cosas están sustanciadas y claras. Ya no se habla tanto de Formentera, sino de la inscripción de personas que están fallecidas, como sucede prácticamente en todos los censos electorales, porque siempre hay algún rtipode inexactitud de estas características ..."*.

El Cens d'Espanyols Residents (CER) incorpora persones mortes perquè la seva actualització no es fa diàriament (vegeu l'article 34 de la LOREG)¹⁴³. El CERA també conté persones mortes i una estimació aproximada de l'INE xifra el seu nombre entorn al 10% dels censats. La dificultat dels consolsats per conèixer les morts n'és la causa. A pesar d'això, *"... se están haciendo esfuerzos, dentro de las disponibilidades presupuestarias para continuar con la depuración del CERA"*¹⁴⁴.

Una observació detallada de la inexplicable longevitat dels censats en el CERA, és un motiu sobrat per pensar que moltes de les persones que superen certa edat avançada ja han mort. Sobre aquesta qüestió, el diari *El País* ha publicat que: *"... Esta sospechosa longevidad es la primera denuncia del BNG..."*¹⁴⁵. No obstant això, aquesta llarga vida dels censats que ara es denuncia i que sempre ha estat una constant en el CERA i a totes les comunitats autònomes, mai no ha merescut l'atenció d'aquest rotatiu ni del PSOE amb anterioritat. És com si la longevitat fos sospitosa només per als gallecs, però no per a andalusos i extremerys.

Els espanyols residents a l'estranger, segons dades del MAE, *"no superan la cifra de un millón quinientos setenta y un mil, que son los registrados en el SIGECO, pero en estas cifras están incluidas personas que o bien han fallecido o bien es una inscripción muy antigua, lo que exige continuar con el proceso de depuración en marcha"*¹⁴⁶. Ara bé, això requereix una col·laboració per part dels inscrits, que és indispensable per assolir una completa actualització de les dades.

Dues són les classes de difunts que apareixen en el CERA: els morts a l'estranger i els morts en territori nacional. Com es pot explicar això? Com es pot explicar que persones que han mort fa molts d'anys encara apareguin censades? Vegem-ho a continuació:

Quan una persona fixa la seva residència a l'estranger és aconsellable que s'inscriuï en el consolat de la seva demarcació (Registre de matrícula consolar). Nogensmenys, això no s'ha fet durant molt de temps, costum que en els darrers quinze anys ha anat canviant per la necessitat d'haver de realitzar tràmits administratius amb distintes finalitats: obtenció de passaport, sol·licitud de pensions no contributives, adquisició de nacionalitat, sol·licituds de beques, participació en viatges de l'Imerso, etc.

En molts casos, quan un ciutadà emigra i fixa la seva residència a l'estranger, s'inscriu en el consolat. En aquesta situació el ciutadà no apareix en el CER, sinó en el CERA. Quan mor, de vegades a mils de quilòmetres d'una oficina consolar, aquesta no té coneixement de l'òbit perquè no se li ha comunicat per les autoritats del país, obligació derivada del Conveni de Viena, ni tampoc per la família, que no té aquesta obligació que sí existeix a Espanya de donar-lo de baixa en el Registre Civil. Com ha expressat una consellera del CGE: *"... los trámites para dar cuenta al Consulado de los fallecimientos ocurridos son complejos por el gran número de documentos que exigen, lo que unido al coste y a las distancias dificulta que se pueda hacer ..."*¹⁴⁷. En no constar la baixa en el registre de matrícula consolar d'aquests difunts, continuen d'alta en el CERA. Aquesta és la raó per la qual apareixen en el CERA, que amb la inscripció d'ofici incorporà molts de morts.

En altres casos, quan els residents a l'estranger tornen a Espanya i causen alta en un municipi, en bolcar el RMC en el CERA automàticament causarien baixa a Espanya per aparèixer en el consolat corresponent. D'altres errors succeeixen quan es canvia de domicili o es traslladen a una altra demarcació sense comunicar al consolat aquest canvi.

El trasllat d'informació dels registres de matrícula dels consolsats al CERA ha plantejat una sèrie de dificultats derivades dels errors continguts en la informació d'origen. En incorporar aquesta informació al CERA, s'han produït situacions no desitjables que es van corregint pels serveis consolars:

- a) Inscripció de persones a domicilis antics, amb la qual cosa no arriba al seu poder la documentació per votar. Quasi una quarta part de les pameses electorals no arriben a la seva destinació per direccions errònies en la majoria dels casos¹⁴⁸.
- b) Inscripció de persones que ja resideixen a espanya.
- c) Inclusió en el cens de persones mortes¹⁴⁹.
- d) Inscripcions duplicades.

Tot l'anterior explica que les inscripcions en el RMC poden no correspondre a la realitat, entre d'altres raons perquè no s'han comunicat les baixes en el seu moment. La col·laboració dels ciutadans és fonamental per al manteniment d'un cens actualitzat.

1.2.12.2.1. La notícia dels difunts del CERA en els mitjans de comunicació.

La Región Internacional ha publicat que *"La labor de limpieza en las listas del CERA realizada por la Oficina del Censo Electoral, OCE, ha detectado 2.600 fallecimientos de electores inscritos..."*¹⁵⁰. No afegia cap comentari més, a no ser el dels treballs dels consolsats en la depuració de les dades.

Des d'un mitjà de comunicació escrit de Balears, en grans titulars a quatre columnes i durant els primers dies d'abril del

¹⁴³ Vegeu *España Exterior*, de 13 de febrer del 2001: *Detectats 1.200 errors en el CERA*.

¹⁴⁴ Vegeu l'acta del CGE, de data 13 de novembre del 2000 (intervenció del subsecretari del MAE).

¹⁴⁵ Vegeu *El País* d'1 de juny del 2001.

¹⁴⁶ Vegeu l'acta del CGE, de data 13 de novembre del 2001.

¹⁴⁷ Vegeu l'acta del CGE, de data 15 de novembre del 1999, pàg. 11.

¹⁴⁸ Vegeu l'acta del CGE, de data 13 de novembre del 2000, pàg. 22.

¹⁴⁹ Vegeu l'informe de referència, pàg. 1 i 2.

¹⁵⁰ Vegeu *La Región Internacional*, de data 3 d'agost del 1998.

2001, s'han fet gravíssimes acusacions que ens hem vist obligats a desmentir.

Dia 3 d'abril, un diari local publicava en grans titulars: "*La operación Mapau censó a muertos para que votaran al PP*". Es referia a C.S.F., J.G.R. i I.M.R., tots ells inscrits a Argentina i amb edats de devers 100 anys. De la primera difunta s'afirma que: "*Es uno de los casos que demuestran que la trama electoral urdida por el Gobierno del PP no se detuvo en consideraciones*". De la darrera esmentada es diu: "*...la inscripción figura en el CERA que Matas quiso alterar a su favor con la Operación Mapau*".

Sobre aquests casos, segons es pot constatar en la documentació pertinent, ha de dir-se que les persones esmentades foren inscrites en el CERA amb anterioritat al mes de juny del 1996. En aquesta data, Jaume Matas no presidia la comunitat autònoma, el Govern de la Nació era socialista, i la Sra. Segura no comença a fer feina fins al juny del 1998. On és la inscripció fraudulenta imputada gratuïtament al PP? ON és l'"operació" per censar els difunts?

Dia 5 d'abril, em mateix rotatiu insistia en el cas J.G.R., nascut el 1896 i inscrit al Consolat de Buenos Aires. Se'n diu: "*Sus restos ocupan un nicho en la Vía Santa Lucía del cementerio palmesano. Esta circunstancia no fue óbice para que el Gobierno del PP sufragara, el 1999, y con fondos públicos, su inscripción -por primera vez en su vida- en el censo de emigrantes de Manacor*". De l'esmentat difunt cal ressenyar que fou donat d'alta en el CERA abans del juny del 1996.

També en la mateixa edició de 5 d'abril del 2001, s'afirma en un titular que: "*La operación Mapau de Jaume Matas también censó a muertos en Formentera*". La informació es refereix als germans V.C.M. i J.C.M., les altres dels quals en el CERA es produïren el maig del 1996. Caldria afegir-hi un tercer difunt (P.M.F.) que també figurava en el CERA de Formentera i que fou inscrit en la mateixa data que els anteriors.

Aquestes falses afirmacions no s'han rectificat, sinó que s'han completat amb altres de posteriors del tenor literal següent: "*Muertos votaron al PP*"¹⁵¹. És evident que això, fins i tot en el supòsit d'un frau electoral, resulta impossible de comprovar per un tercer, a causa del caràcter secret del vot.

A data d'avui podem afirmar que de la relació dels 17 difunts que apareixen en el CERA de Balears del 1999, inscrits pels errors que ja hem explicat, 12 (inclosos els 3 de Formentera) foren donats d'alta sota mandat del darrer govern socialista¹⁵². De la resta cal indicar que: només quatre foren donats d'alta amb posterioritat al 1996, mentre que el cinquè morí el 1999 i causà baixa el juny d'aquest any.

1.2.12.3. Les acusacions d'un delictes.

Les acusacions realitzades per l'esquerra són imputacions d'un gravíssim delictes electoral, que és difícil que es produeixi

per les raons apuntades. Nosaltres les rebutjam de forma contundent per la seva falsedat, per la grolleria política de la seva formulació i perquè no resisteixen la mínima anàlisi de racionalitat.

En tot cas, aquestes imputacions es tornen contra qui les formularen, perquè abans del juny del 1996 apareixen censats dotze difunts inscrits en el CERA de Balears. A pesar d'això, nosaltres no formularem cap acusació contra el PSOE per haver censat difunts ni tampoc no direm que aquests han votat el PSOE. Per la mateixa raó i pel respecte que ens mereixen els difunts i les seves famílies, hem exigit una rectificació.

Sobre aquestes acusacions, que també qüestionen la professionalitat i la imparcialitat dels nostres serveis consolars, cal dir que únicament és explicable pel desconeixement del procediment que regula la inscripció i les rectificacions en el CERA. Però és evident, a més, que no només hi ha la mentida més burda, sinó també l'atribució d'una responsabilitat penal molt greu, que s'ha fet amb lleugeresa i amb evident mala fe.

Ni el Govern del PP ni el mateix Partit Popular, ni tampoc cap dels seus representants han tengut res a veure en les inscripcions de Formentera ni en l'acta de votació. Les primeres són correctes, com ja s'ha indicat pels que tenen competència en la matèria; el segon respon a la voluntat dels electors que emeteren el seu vot lliurement, sense coaccions ni amenaces i sense presents o recompenses perquè votassin a favor d'una determinada opció política.

Aquesta és la realitat i no una altra, com s'ha volgut presentar amb mentires i manipulacions, fins i tot amb amagades amenaces als que havien votat, adduint que una llei argentina prohibia l'exercici del dret al vot i que els votants podrien perdre ajudes o beneficis en aquesta república. No es pot dir, sens dubte, que aquestes afirmacions contribueixin a millorar l'índex de participació dels residents absents, sinó més aviat tot el contrari.

Em resum: El Cens d'Espanyols Residents Absents (CERA) pateix dels defectes ressenyats. Són problemes d'índole menor que només són esmenables a instància de part. El Govern treballa per tal de corregir-los, però és imprescindible la col·laboració dels ciutadans, que han de comunicar als consolars les variacions que afecten la seva inscripció.

L'aparició de difunts només són errors censals que s'han donat en tots els temps i en totes les circumscripcions¹⁵³. El canvi a la modalitat d'inscripció -d'inscripció prèvia sol·licitud de l'elector a la inscripció d'ofici- recollida a la reforma de la LOREG (Llei Orgànica 3/1995, de 28 de març) ha incrementat els errors en el CERA.

D'un total de 17 casos denunciats de difunts en el CERA de Balears i que possiblement siguin molt més, 12 s'inscrivieren sota mandat d'un govern socialista. D'entre aquests 12 casos, 3 estaven inclosos en el CERA de Formentera.

L'obligació de retirar personalment el sobre amb la documentació electoral impedeix el frau generalitzat en el vot per correu.

¹⁵¹ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Senado*, de data 16 de maig del 2001, amb motiu del debat d'una moció presentada pel GPP, que resultà aprovada per 140 vots a favor i 77 en contra.

¹⁵² Vegeu l'escrit del Ministeri d'Assumptes Exteriors (Direcció General d'Assumptes Consolars i Protecció dels Espanyols a l'Estranger), de data 24 de maig del 2001.

¹⁵³ El Ple del Senat, a instàncies del Grup Parlamentari Popular, aprovà una moció on s'instava el Govern a la realització d'un estudi sobre el CERA.

1.2.12.4. La llibertat de residència, el domicili i el cens electoral.

La Constitució reconeix la llibertat per elegir residència lliurement. Aquest dret, com tots, està limitat al que determini la legislació ordinària i als estats d'excepció o de setge.

La Llei reguladora de les bases de règim local, a l'article 15, determina que: *"Toda persona que viva en España está obligada a inscribirse en el Padrón del Municipio en el que resida habitualmente"*. Aquesta norma, així mateix, dedica un precepte a la creació d'un Padró Especial d'Espanyols Residents a l'Estranger (article 17.5 de la modificació de la LRBRL)¹⁵⁴.

La doctrina del Tribunal Constitucional sobre l'assumpte de l'epígraf es conté, entre d'altres, a les sentències 148 i 149 del 1999, de 4 d'agost. En aquestes s'hi aborda la qüestió d'un presumpte frau electoral que s'hauria produït a les eleccions de 13 de juny del 1999 per haver "inflat" artificialment el cens electoral.

La denúncia presentada davant els TSJ competents posava de manifest un increment desmesurat del cens amb anterioritat a les eleccions, fins al punt que en els dos municipis afectats el nombre d'electors s'havia duplicat sense causa justificada. En els escrits de denúncia es feia referència que els inscrits poc abans del 13 de juny no residien habitualment a la localitat. En un dels casos s'esmenta expressament que la major part dels nous censats -devers setanta aproximadament- havien fixat el seu domicili a dues cases: una, la del batle; una altra, la del jutge de pau, casualment cunyat del primer.

Els Tribunals Superiors de Justícia estimaren els recursos interposats i declararen la nul·litat dels comicis a les localitats en qüestió. No obstant això, contra aquestes sentències es presentaren recurs d'amparo que el Tribunal Constitucional estimà en anul·lar les sentències anteriors¹⁵⁵.

Aquestes sentències recullen, en els fonaments jurídics, que: *"En el caso de los electores que deben participar en la elección cabría, por ejemplo, una anulación de la elección, si hubieran participado en ella electores no incluidos en las listas; pero el control de que sólo participen en las elecciones los electores incluidos en las listas no puede sustituirse, como se ha hecho en la Sentencia, por el control de las listas, que está confiado a una administración distinta de aquélla, cuyos actos constituyen el objeto del recurso"*.

Amb això queda patent que el cens electoral definitiu, competència de l'administració electoral, sigui quina sigui la seva composició i amb les irregularitats censals que contengui -inclosos els difunts- és que habilita per a l'exercici del vot als que hi són inclosos. Per una altra part, la voluntat de l'elector, que s'empadrona on manifesta, li permet votar en el municipi on s'ha inscrit, a pesar que no hi tengui la residència habitual. El que prima és el criteri volitiu del ciutadà, una llacuna legal de la LOREG, però aquesta és la llei, que *"... posibilita de hecho, en la medida en que no existe remedio adecuado, que eventuales maniobras auténticamente fraudulentas lleguen a*

*alcanzar su torpe designio, al margen de la hipotética reacción penal"*¹⁵⁶.

D'igual manera, l'espanyol resident a l'estranger pot manifestar aquesta voluntat de fixar la seva residència allà on vulgui sense haver d'explicar ni tan sols per quin motiu ho fa. Basta veure el document d'inscripció per comprovar que una de les seves caselles diu: municipi on vol inscriure's¹⁵⁷. És a dir, com ha recordat el Govern en resposta a una pregunta parlamentària d'un diputat: *"...los españoles residentes en el extranjero que se inscriben en el CERA para votar en España por correo no están obligados a razonar por qué eligen determinado municipio para inscribirse"*. I afegeix: *"...al señalar el municipio y la provincia en el que desean ser censados, la normativa no exige que razonen su elección ni, por tanto, que el funcionario que reciba dicha declaración deba realizar cualquier averiguación al respecto"*¹⁵⁸.

Aquesta és la norma que ha de complir-se mentre sigui vigent. A pesar d'això la critiquen els que l'aproven i en ara sol·liciten la prompta derogació, com ja hem indicat.

En resum: la inscripció en el CERA, a partir del 1995 i en els casos en què l'elector participa per modificar les seves dades censals, és un acte declaratiu que signa el mateix interessat. Aquest, que elegix el municipi d'inscripció segons la seva voluntat, no és obligat a donar cap explicació del perquè de la seva preferència.

1.2.13. Tretzena: S'ha qüestionat la col·laboració de les cases de Balears a l'exterior amb l'Oficina del Cens Electoral, que s'han vist afectades per una campanya política que n'ha deteriorat la imatge.

Des de l'esquerra s'ha reputat que les cases de Balears a l'exterior hagin col·laborat amb l'Oficina del Cens Electoral. Aquesta censura ha estat especialment agra amb la presidenta del Centre Balear de Santa Fe. Aquesta crítica no té fonament, com veurem a continuació.

És sabut que l'Oficina del Cens Electoral recapta la col·laboració de les cases regionals a l'estranger a cada consulta electoral. Així ho demana el CGE i així ho ha expressat un compareixent qualificat en la matèria: *"En general, para facilitar la mayor participación de los españoles residentes en el exterior, es habitual que se pida el auxilio de las propias casas..."*¹⁵⁹.

Una mostra n'és la carta remesa per la directora de l'Oficina del Cens Electoral a la Sra. Paulina Riera. N'extreim algun paràgraf: *"Con motivo de la próxima convocatoria de elecciones a Cortes Generales..., interesa hacer llegar al mayor número posible de españoles residentes en el extranjero la necesidad de que figuren inscritos en el censo electoral y con sus datos correctos. Aunque la inscripción en el mismo es de oficio, la colaboración de los ciudadanos es importante para evitar posibles errores u omisiones. Por tal motivo, le envío una nota informativa con el ruego de que..., procure su*

¹⁵⁶ Ibidem.

¹⁵⁷ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 8 de maig del 2001.

¹⁵⁸ Vegeu despatx de l'Agència EFE de 28 de maig del 2001.

¹⁵⁹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 8 de maig del 2001.

¹⁵⁴ L'article 17.5 fou objecte de desenvolupament en el Reglament de Població i Demarcació Territorial de les entitats locals (articles 93 a 106).

¹⁵⁵ Vegeu recursos d'amparo núm. 3186/1999 i 3272/1999.

difusión entre los españoles que se pongan en contacto con ese centro".

Aquesta sol·licitud de col·laboració és reconeguda també per la Sra. Riera, en escrit adreçat al president del Parlament de data 13 de maig del 2001: *"...se ha impulsado la participación cívica, publicitando afiches enviados por el CRE (...), se han expuesto notas informativas sobre el mecanismo del sufragio por correo (...) y se ha dado respuesta a las consultas que se nos formularan, siendo, nuestra participación, exclusivamente informativa y objetiva"*¹⁶⁰.

En termes semblants s'ha expressat un compareixent: *"Las casas de Baleares han colaborado en la adquisición de nacionalidad a descendientes de españoles"*. Segons sembla era una tasca habitual, com es desprèn de la informació publicada en un número del *Boletín de la Casa Balear de Buenos Aires*: *"Continuamos con el censo de Baleares para conocer el mapa de la emigración"*¹⁶¹.

Respecte del perjudici causat a la imatge de les cases de Balears a l'exterior i també al dany a l'honorabilitat dels seus dirigents i d'altres persones rellevants, la carta pública del Sr. Juan Manuel Mercant és molt expressiva i reveladora de l'estat d'ànim que aquest assumpte ha causat entre els associats: *"...me siento en el deber de expresar que todo este episodio ha provocado una gran desilusión en mucha gente al ver cómo se ha intentado destruir todo el esfuerzo realizado por muchas personas a través de muchos años (...) La impunidad, frivolidad y liviandad con la que se menciona nuestro nombre y el de mi familia en algunos medios periodísticos demuestran una falta de respeto (cuando habla de personas que no se conocen y que no se pueden defender) y genera un sentimiento que es muy difícil de explicar"*¹⁶².

En resum: ha estat una pràctica habitual que els centres i les associacions espanyols d'una demarcació consolar col·laborin en la difusió de les convocatòries electorals i ajudin els seus associats per a una inscripció correcta en el CERA. Aquesta funció de col·laboració s'ha qüestionat, i les cases de Balears a l'exterior s'han vist afectades per una diatriba política que no els ha beneficiat en res¹⁶³.

1.2.14. Catorzena: Les subvencions a les cases de Balears a l'exterior, així com les ajudes individuals, es concediren conformement a la normativa que les regula.

Ha quedat de manifest, segons els testimonis dels compareixents, que hi ha hagut un increment pressupostari amb destinació a les cases de Balears a l'exterior al llarg de diversos anys. No obstant això, cal recordar dues coses: una, que l'aprovació dels pressuposts és competència del Parlament; dos, que aquest augment no ha estat en tant per cent superior al que altres comunitats autònomes han destinat a la mateixa finalitat en els seus pressuposts anuals¹⁶⁴.

El 1998, els crèdits pressupostaris destinats a les cases de Balears a l'exterior arribaren a la xifra de 152 mp i altres tants el 1999. El capítol pressupostari majorera el VII (transferències de capital), els crèdits del qual es destinaven a inversions a les distintes cases (projectes de reforma i millores)¹⁶⁵, actuacions que s'han continuat en exercicis pressupostaris següents.

S'ha criticat la inversió a Argentina, país que té el major nombre d'emigrants i de cases regionals. No s'ha sentit cap objecció, no obstant això, de Cuba. Aquí la inversió destinada a una única seu social (50 mp) superà amb escreix la realitzada a qualsevol altre lloc.

És evident que també totes les ajudes i subvencions, qualssevol que en sigui la natura i la destinació, es tramitaren i es concediren conformement a la normativa vigent (Decret 13/1994, de 27 de gener, modificat per Decret 97/1994, de 7 de setembre i pel Decret 170/1996, de 9 d'agost). Amb un "per suposat" corroborà l'anterior una compareixent, en resposta a la pregunta: "és a dir, que vostè em confirma que totes les subvencions s'ajustaren a la normativa reguladora ...?"¹⁶⁶.

Per altra banda, mai no hi ha hagut inconvenients o objeccions, ni observacions a les liquidacions pressupostàries, pel que fa a aquesta qüestió. A cap dels informes elaborats per la Comissió Tècnica Assessora del Parlament o pel Tribunal de Comptes no s'ha detectat cap irregularitat en la gestió dels crèdits pressupostaris destinats a l'emigració.

A pesar de l'anterior, el Grup Federal d'Izquierda Unida en el Congrés dels Diputats arribà a proposar una comissió d'investigació amb la finalitat d'inspeccionar l'ús fraudulent del CERA pels governs autonòmics *"... que podían estar creando un sistema de voto cautivo, o compra de voto a cambio de prebendas, actos o ayudas"*¹⁶⁷, crítica que es reitera dies després denunciant: *"El uso de fondos públicos por parte del Gobierno de distintas comunidades autónomas -de distintas; no quito ninguna- para captar votos emigrantes para el partido, ..., la utilización de campañas institucionales de invitación al voto o de las redes de casas regionales, fundamentalmente en América, para el mismo fin y el voto efectivo de muertos o emigrantes centenarios ..."*¹⁶⁸.

En resum: la gestió pressupostària dels crèdits destinats a l'emigració, tant les subvencions a les cases de Balears a l'exterior com les ajudes individuals, els convenis subscrits i els projectes de cooperació, es féu d'acord amb la normativa vigent. Totes les ajudes públiques es tramitaren i es concediren amb la convocatòria pública prèvia, d'acord amb el Decret 13/1994, de

¹⁶⁴ *Ibidem*.

¹⁶⁵ Vegeu acta de la comissió de data 8 de maig del 2001.

¹⁶⁶ *Ibidem*.

¹⁶⁷ Vegeu *Diario de Sesiones del Pleno del Congreso*, de 8 de juny del 2001, pàg. 10.

¹⁶⁸ Vegeu *Diario de Sesiones del Congreso de los Diputados*, de 19 de juny del 2001, pàg. 4503.

¹⁶⁰ En negreta en el document original.

¹⁶¹ Vegeu l'acta de la comissió de 12 de juny del 2001.

¹⁶² Vegeu *Última Hora* de 30 de maig del 2001 i l'acta de la comissió de 29 de maig del 2001.

¹⁶³ Vegeu la carta de la Sra. Riera: *"...este tema se ha politizado y ha recibido un desproporcionado tratamiento por parte de algunos medios de difusión de Baleares, es mi obligación y mi deseo preservar la imagen de la institución. (...) En concreto, les pido a todos que nos ayuden a recuperar la imagen de nuestros centros de Baleares ante el pueblo insular, porque en él están nuestros familiares, de distintos partidos políticos, que nos miran con suspicacia. Esto provoca en emigrados y descendientes un profundo dolor, y temo seriamente que se debilite la voluntad de trabajo de tantos colaboradores voluntarios y se resquebrajen de modo irreparable los lazos con la tierra de origen"*.

27 de gener, modificat pel Decret 97/1994, de 7 de setembre i pel Decret 170/1996, de 9 d'agost.

No hi ha cap evidència de frau de llei ni de malversació de fons públics, ni d'irregularitats pressupostàries.

1.2.15. Quinzena: La majoria dels censats en el CERA de Balears resideixen a Argentina i a Uruguai.

L'afirmació que encapçala aquest epígraf és tan evident com dir que la major part dels censats a Andalusia resideixen a França o a Alemanya¹⁶⁹. Igual de simples són altres afirmacions com les següents: que els gallecs a l'exterior estan censats a Argentina, Uruguai i Veneçuela¹⁷⁰ o que els canaris estan censats a aquesta darrera república¹⁷¹. A pesar d'això, s'ha criticat aquesta realitat inqüestionable: "... que l'increment d'inscripcions en el CERA, justament coincidís amb els dos llocs on l'IDI havia contractat delegats comercials, per a nosaltres és, no diré greu, però com a mínim sorprenent ..." ¹⁷². L'interpel·lant, com pot observar-se, erròniament intenta establir un nexa causa-efecte entre la contractació i l'increment del CERA. No hi ha cap relació entre ambdós, sí una explicació: les contractacions es produeixen en aquests països, com hem detallat, perquè allà és on resideix el major nucli de població de persones d'origen balear i aquests països era on es duria a terme la promoció comercial perquè hi havia possibilitats d'exportació dels productes de Balears.

És cert que la majoria dels censats en el CERA de Balears són ciutadans residents a Argentina i Uruguai¹⁷³. També n'hi ha d'altres països europeus, però en menor proporció, amb excepció de França (717) i Alemanya (481)¹⁷⁴.

L'explicació que el CERA de Balears tengui la seva major composició de residents a Argentina i a Uruguai, i molt menys de Cuba, respon a circumstàncies de la mateixa emigració i no entenem per què aquest fet ha estat objecte de crítica i de manipulació tan burda i descarada.

Una de les característiques comunes al fenomen migratori és la concentració espacial, no només en un país determinat sinó també en les seves zones més desenvolupades. D'aquí que Buenos Aires i la seva província a Argentina, Caracas a Veneçuela, Montevideo a Uruguai i Sao Paulo a Brasil fossin els àmbits d'atracció i influència més importants per als emigrants espanyols. També ho foren per als d'origen balear que tenen una presència molt significativa en els primers tres països esmentats. Com s'afirma a l'informe esmentat del Congrés dels Diputats: "*La población española que vive en Iberoamérica se concentra ... en pocos países, siendo Argentina el país más importante (270.000), país donde reside la mitad de la población española desplazada a aquella parte del mundo. Es*

seguida de Venezuela (127.000), Brasil (82.000) i Uruguai (28.000)"¹⁷⁵.

Dins un mateix país apareixen altres concentracions amb menor nombre d'emigrants. Determinades zones exerceixen un efecte cridada a l'emigrant, que s'hi desplaça perquè allà hi ha un bon nombre de paisans. Així s'explica que a Argentina els eivissencs es concentren a Tucumán i a Santa Fe; els menorquins (ciudadallencs) a Córdoba; els emigrants de Felanitx¹⁷⁶ a San Pedro, o els d'Alcúdia a La Plata, per posar alguns exemples¹⁷⁷.

La major o menor influència dels focus d'atracció sobre l'emigrant determinen la demografia de l'emigració i la seva concentració a l'àrea geogràfica concreta. Juntament a aquesta, cal ressenyar dues notes característiques més que són comunes a la població espanyola a Iberoamèrica: l'ocupació urbana, centrada majoritàriament en el sector terciari, i l'envelliment de la població (la meitat té més de setanta anys).¹⁷⁸

No ha d'estranyar, en conseqüència, que mentre Argentina té un CERA amb 176.490 electors, i Uruguai de 42.079, Cuba només en tengui 13.995¹⁷⁹. Les dades referides al Registre de Matrícula Consolar (RMC) són també concloents: a Argentina hi ha 254.073 residents; a Cuba, 17.266¹⁸⁰.

Els inscrits al CERA del 1999 de Balears (residents a Amèrica) es distribuïen així¹⁸¹:

Argentina	1.670
Uruguai	455
Veneçuela	395
Estats Units	336
Brasil	295
República Dominicana	132
Mèxic	113
Xile	86
Perú	60
D'altres	237
TOTAL	3.779

El mateix cal dir d'Uruguai, que té com a residents al seu Registre de Matrícula Consolar 70.000 espanyols. Tampoc no és estranya la presència de residents uruguians inscrits a Valldemossa.

Cal tenir en compte que, entre els anys 1948-1963, 68 persones d'aquest municipi (20% del total d'emigrants de Balears en aquest període) emigraren a Uruguai i que les primeres manifestacions de l'associacionisme en aquest país es remunten al 1875, data en què es fundà una societat de socors

¹⁶⁹ El 64,89% dels andalusos censats a Europa resideixen en aquests països. Vegeu *El voto de la España Exterior*, pàg. 31.

¹⁷⁰ *Ibidem*, pàg. 115. El 78,19% dels electors gallecs a Amèrica resideixen en aquests països.

¹⁷¹ *Ibidem*, pàg. 60. El 81,30% dels residents a Amèrica estan censats al Consolat General de Caracas.

¹⁷² Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 15 de maig del 2001, pàg. 16.

¹⁷³ Per aquesta circumstància i justament per ella, s'havia pensat iniciar en aquests països diverses actuacions de promoció comercial.

¹⁷⁴ *Ibidem*, pàg. 54.

¹⁷⁵ Vegeu l'informe de referència, pàg. 22.

¹⁷⁶ Aquest municipi mallorquí s'agermanà amb el de San Pedro (província de Buenos Aires) el 1978.

¹⁷⁷ Vegeu *Así emigraron los balears a la Argentina*, pàg. 105.217.

¹⁷⁸ Vegeu l'informe del Congrés dels Diputats esmentat, pàg. 23.

¹⁷⁹ Font: Ministeri d'Assumptes Exteriors. Dades a 31 de desembre del 2000.

¹⁸⁰ *Ibidem*.

¹⁸¹ Font: *El voto de la España Exterior*, pàg. 54.

mutus¹⁸², i es creà el Centre Balear de Montevideo el 1916. Aquestes relacions entre Valldemossa i Uruguai estan documentades a la història de l'emigració. En record seu, aquest municipi mallorquí ha dedicat un carrer a aquesta república sud-americana.

El mateix podem assenyalar respecte d'Argentina, el fenomen migratori de la qual pel que fa a Balears ha estat estudiat per la Dra. Ana Jofre. Aquesta professora de la Universitat de la Plata xifra en 20.000 el nombre d'emigrants de Balears residents en aquesta república, un 5% de la població de les Illes, el 1930¹⁸³. Aquesta mateixa dada, referida als emigrants d'origen balear i als seus descendents, ha estat l'estimació feta per un compareixent a la comissió: "*La población balear puede llegar a los 20.000...*"¹⁸⁴.

En resum: La majoria dels censats en el CERA de Balears tenen la residència a Argentina. Aquesta circumstància es deriva del fet migratori balear a aquest país. El nombre de residents inscrits en el Registre de Matrícula Consular (RMC) confirma aquesta tesi.

1.2.16. Setzena: Mai no existí un llistat dels inscrits en el Cens d'Espanyols Residents Absents amb anterioritat a dia 3 de maig del 1999.

En alguna sessió de la comissió s'han interrogat els compareixents sobre l'existència d'un llistat que, segons sembla, contenia el nom dels 74 inscrits en el CERA de Formentera. Fins i tot s'ha publicat que la famosa llista havia estat vista a les dependències del GPP amb anterioritat a l'exposició pública: "*El Sr. C. me comentó que había visto una lista de unos posibles votantes de españoles residentes en Argentina, y que la había visto justamente aquí, en el Parlamento, en una oficina... del Partido Popular*"¹⁸⁵. I afegeix el compareixent: "*Fui al Ayuntamiento de Formentera, solicité esa lista y me fue entregada...*"¹⁸⁶.

Sobre aquesta qüestió, uns compareixents han afirmat que aquesta llista existia perquè els ho havien contat, però que mai no arribaren a veure-la; d'altres, als quals se'ls atribuïa haver-la vista, ho han negat a les seves declaracions davant la comissió.

Persuposat, ningú no ha mostrat aquesta llista, a no ser que s'entengui que és el document que un dels compareixents aportà a la comissió. Aquest document no és altra cosa que un llistat oficial de l'INE, que recull la inclusió de les rectificacions del CERA de Formentera. És un document oficial, per tant, públic.

Atès que:

a) Dos compareixents afirmaren que tengueren coneixement de l'existència del llistat esmentat a finals de febrer o a principis de

març. Així els ho havia contat un tercer, identificat com A.C.V., que no ha comparegut.

b) El període d'exposició al públic per a rectificacions fou del 26 d'abril al 3 de maig del 1999.

c) El document, que com a prova es deposità a la comissió, no pogué existir abans del 3 de maig.

Resulta impossible, per tant, que el document de referència estigués en poder d'algú abans del període d'exposició al públic i molt menys el mes de febrer o el mes de març.

En declaracions a la comissió, J.R.M., a qui s'atribuïa tenir aquest document, en negà l'existència: "...aquest document, no l'havia vist mai, és la primera vegada que el veig"¹⁸⁷. El compareixent es referia a la fotocòpia lliurada pel Sr. M.A.F.R., que declarà que tenia aquest llistat: "...un documento que yo tengo, que voy a dejar a esta comisión"¹⁸⁸.

En resum: La llista esmentada és la relació de reclamacions al CERA, estimades per l'Oficina del Cens Electoral, un document públic elaborat per l'INE.

1.2.17. Dissetena: Els "informes" del Sr. i de la Sra. Segura recullen notes personals que ningú no encarregà ni ningú no rebé. Aquests documents foren sostrets i manipulats en el seu contingut amb evident intencionalitat de causar un dany polític al PP i als seus dirigents més rellevants.

La Sra. Segura, com s'ha publicat, ha reconegut que els denominats "informes" no ho eren: "...jo li he de dir que maino vaig escriure cap informe". "*Afirmó que se trataba de simples anotaciones personales de su viaje...*". "*Ni siquiera, lo que yo escribí, puede calificarse de informes. Son apreciaciones personales que yo iba anotando y que luego plasmé en un papel*". No anaven dirigits a ningú ("...jo mai no vaig entregar aquests informes a ningú..." o "jo simplement li puc dir que això no s'ha entregat a ningú ni va ser encarregat per ningú mai..."¹⁸⁹), no tenien encapçalament i anaven impresos en paper sense capçalera. Per altra part, el contingut n'era de caràcter fabulador: "...aquests informes no són totalment reals, jo els vaig inflar de qualque manera per fer punts meus, per fer mèrits"¹⁹⁰.

Aquests informes foren furtats d'un ordinador personal i han aparegut impresos en paper amb capçalera oficial del Govern:

"- ¿Esa copia escrita eran los papeles que han aparecido publicados, que llevan los folios el membrete del Gobierno?
- No, porque los imprimí en mi casa, en mi casa yo no tengo folios del Govern..."¹⁹¹.

¹⁸² Vegeu Buades Crespi, J. i d'altres: *Emigrants illencs al Río de la Plata*. Vicepresidència del Govern Balear. Palma, 1995. Pàg. 134 i següents.

¹⁸³ Jofre Cabello, Ana: *Así emigraron los balears a la Argentina*. Conselleria de Presidència del Govern balear. Palma, 1997, pàg. 44.

¹⁸⁴ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 12 de juny del 2001.

¹⁸⁵ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 6 de març del 2001.

¹⁸⁶ *Ibidem*.

¹⁸⁷ *Ibidem*.

¹⁸⁸ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 6 de març del 2001.

¹⁸⁹ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 22 de maig del 2001, pàg. 48.

¹⁹⁰ Vegeu l'acta de la comissió d'investigació de 22 de maig del 2001.

¹⁹¹ *Ibidem*.

De la resposta de la Sra. Segura a la pregunta formulada cal deduir que el contingut d'aquests papers ha estat manipulat¹⁹².

Quant a la nota manuscrita, relativa a la inscripció dels emigrants, denominada interessadament "acta fundacional de l'operació Mapau" -terminologia que recorda uns fets gravíssims ja jutjats pel Tribunal Suprem-, la Sra. Segura ha reconegut que "era un manuscrito de cómo desarrollar el voto institucional; son notas que yo tomé y nunca se dijo a nadie a quién votar (...). En ninguna de sus anotaciones sale la isla de Formentera"¹⁹³.

A parer nostre, també segons els compareixents, aquesta nota manuscrita recull un disseny per a actuacions de caràcter institucional i de promoció comercial, i aprofita la infraestructura de les cases: "...el tema que se trató (...) era que las relaciones comerciales en las casas de Baleares, ..., después trató el tema de cómo promocionar la parte del voto institucional de las casas (...) Los asociados de las casas, lo que más pedían era cómo ejercer sus derechos como ciudadanos y cómo podían hacerlo para votar..."¹⁹⁴.

El Sr. Segura, com s'ha publicat a la premsa i com ha reconegut davant la comissió, afirmà que aquests documents eren notes personals, no informes, que foren sostrets del seu ordinador particular, on figuraven en un arxiu amb contingut no ordenat, i que no tenien cap destinatari. Totes les referències al vot, que figuren en aquests documents, s'han d'entendre com "vot institucional", segons paraules de l'autor.

D'igual manera que en el cas de la Sra. Segura, aquests "informes" mai no foren impresos, ni tenien capçalera ("no iban dirigidos ni al Sr. Matoni a la Sra. Estarás") ni anaven signats. Cal deduir que aquests documents, que ara apareixen amb capçalera, impresos en paper amb capçalera del Govern i ordenats en el seu contingut, han estat manipulats¹⁹⁵.

En paraules d'un compareixent i en referència a aquest informe: "Todo lo que escribe es una novela. Como novela se puede aceptar, pero no como algo que se ajuste a la realidad. Hay una desproporción evidente"¹⁹⁶. El contingut de la carta del Sr. Escandell, secretari de la Casa Balear de Buenos Aires, escrit que fou llegit a la comissió, corrobora aquesta opinió del compareixent¹⁹⁷. Igualment, la Sra. P. Riera "...rechaza las apreciaciones de signopolítico realizadas por Miguel Segura en sus informes y dice que se mencionan nombres tergiversando ofensivamente los motivos de sus acciones e intenciones"¹⁹⁸. Eren, en definitiva, apreciacions personals del Sr. Segura, que disten molt de la realitat.

1.2.18. Divuitena: Ni el PP ni el Govern al qual donava suport parlamentari no han participat mai en operacions polítiques per a la captació fraudulenta del vot dels espanyols residents abstents.

1.2.18.1. Introducció.

La participació dels electors residents a l'exterior a les eleccions al Parlament de Balears ha oscil·lat en les distintes consultes electorals al voltant del 20%. El 1999, l'abstenció fou del 83,29%. Si tenim en compte que el CERA de Balears el 1999 tenia 6.902 electors i que el percentatge mitjà de participació era d'un poc menys del 20%, podem concloure que una estimació de vot per a les eleccions esmentades seria inferior a 1.250 vots. I atès que tots aquests vots es repartirien entre totes les candidatures, i la més votada podria obtenir entre un 80% i un 90% dels vots, parlem d'una "bossa de votants" d'entre 800 i 900 vots per al PP (el PP obtengué 734 vots).

D'acord amb aquestes dades, quin cap pot dissenyar una operació per obtenir un benefici tan exigü, que representa un 5 per mil dels vots del PP?

1.2.18.2. Una operació política que mai no va existir.

D'acord amb l'anterior, com es pot explicar que, si hi hagués hagut aquesta denominada trama per orientar el vot a favor del PP, la participació electoral a les eleccions al Parlament de les Illes Balears el 1999 disminuís quasi quatre punts respecte del 1995? El 1995 l'abstenció fou del 79,97%, i el 1999 del 83,29%¹⁹⁹.

Però sobretot es descarta l'existència d'una operació concebuda per alterar el cens electoral, com es desprèn de l'escrit de la presidenta del Centre Balear de Santa Fe: "Si les quedan dudas de la existencia de una trama pueden verificar en los padrones que, en mi caso (y en el de otras familias), se da la situación de que personas del mismo grupo familiar se encuentran inscriptas (sic) en diferentes municipios,... Por ejemplo, mi padre, está inscripto (sic) en San Joan de Labritja (Ibiza)... y mis hijos han optado por Ibiza (ciudad), lugar donde residen algunos primos".

D'haver-se produït aquesta trama, és clar que, a qui s'ha acusat de ser la promotora de la inscripció a Formentera (la Sra. Riera), també hagués inscrit allà el seu progenitor (89 anys) i els seus fills. I no ho féu, perquè aquests familiars apareixen censats a diversos municipis de l'illa d'Eivissa. Aquesta és una prova palpable que no existí cap operació política per captar vots de forma fraudulenta. En paraules d'un compareixent, la feina realitzada per a l'IBDI "...no encubría ninguna operación para la captación del voto"²⁰⁰.

De la mateixa manera s'ha expressat el Sr. Juan Manuel Mercant a la seva compareixença, respecte de la imparcialitat de les cases en els processos electorals: "En Uruguay no se intentó incidir de manera alguna para que las personas legalmente habilitadas para votar lo hicieran por algún partido político en particular. En consecuencia, todas las personas que ejercieron su derecho cívico votaron en forma libre y cualquier otra información es no sólo (injusta y mal intencionada) sino una ofensa a la dignidad de las personas que votaron

¹⁹² Vegeu *Última Hora* i *El Mundo/El Día de Baleares* de 23 de maig del 2001 i l'acta de la comissió de 22 de maig del 2001.

¹⁹³ Vegeu *Última Hora* de 23 de maig del 2001.

¹⁹⁴ Vegeu l'acta de la comissió de 5 de juny del 2001.

¹⁹⁵ Vegeu l'acta de la comissió de 29 de maig del 2001.

¹⁹⁶ Vegeu l'acta de la comissió de 12 de juny del 2001.

¹⁹⁷ *Ibidem*.

¹⁹⁸ Vegeu *Última Hora* de 23 de maig del 2001.

¹⁹⁹ Vegeu *El voto de la España exterior*, pàg. 56.

²⁰⁰ Vegeu l'acta de la comissió de 29 de maig del 2001.

*legítimamente en dichas elecciones o en otras*²⁰¹. I afegeix: *"Reitero que no tenemos, ni mi madre ni yo, ninguna idea sobre presuntos arreglos para captar votos para un partido político en particular ni actividades electorales proselitistas en Uruguay"*²⁰².

1.2.19. Dinovença: És notòria l'existència d'una pràctica generalitzada d'empadronaments amb finalitats distintes a la residència.

L'acte d'empadronament té per finalitat fixar la residència a un municipi. No obstant això, sol ser habitual que a molts de municipis l'empadronament es faci amb una finalitat distinta. Així succeeix, per exemple, amb molts de residents, que viuen la major part de l'any a la península i que han fixat el seu domicili a Balears, als efectes del descompte del 33% en el transport.

D'igual manera, cal demanar-se quants d'altres s'empadronen als efectes de matricular els seus fills en un centre escolar determinat²⁰³. Els mateixos col·legis concertats han denunciat el frau massiu per obtenir plaça, un problema que es repeteix any rere any²⁰⁴.

Respecte d'aquesta darrera qüestió el diari *Última Hora*, a la seva edició de 25 d'abril del 2001, estimava que: *"durante el plazo de preinscripciones se realizarán unos 3.000 cambios de domicilio"*.

En tots aquests casos, els empadronats emeten el vot en el municipi d'empadronament i no en el municipi on resideixen habitualment. No obstant això, a pesar d'aquestes evidències, la comissió no ha estudiat aquesta pràctica, molt evident i generalitzada durant cada any, també amb anterioritat al 1999. Aquesta feina s'hauria d'haver fet perquè també corresponia a l'objecte de la comissió, com es desprèn de l'acord de la seva creació.

En resum: Es una pràctica habitual molt estesa l'empadronament en un municipi sense fixar-hi la residència habitual. No obstant això, la comissió no ha estudiat aquest costum generalitzat i que afecta quasi tots els municipis.

1.2.20. Vintena: La comissió s'ha extralimitat en les seves funcions. Per un costat, ha citat a comparèixer persones que res no tenien a veure amb els fets investigats; per un altre, s'ha obligat a comparèixer persones que s'havien empadronat abans de les eleccions del 1995.

1.2.20.1. Les compareixences.

1.2.20.1.1. Introducció.

Com hem manifestat en diverses ocasions, no hem cregut convenient la necessitat de fer comparèixer determinades persones. No compartim que, amb criteri general, compareguessin els 74 inscrits en el cens de Formentera i residents a la província argentina de Santa Fe. La raó era evident: per un costat, no hi estaven obligats; per un altre, ja existia una comissió rogatòria enviada a Argentina; en tercer

lloc, perquè el seu desplaçament i la seva estada suposaria un cost molt elevat.

En determinats casos hem considerat que, a pesar que no hi hagués l'obligatorietat de comparèixer, era convenient cursar la petició corresponent (la Sra. Paulina Riera de Kunte i Antoni Mas Olivares, entre d'altres).

D'altres molts compareixents no han estat convocats, a pesar de l'interès que les seves declaracions podien tenir per a la comissió (el batle de Muro, el batle de Santa Margalida, la batlessa de Calvià, el diputat Sr. Ferrer, i d'altres).

També s'han citat compareixents que res no tenien a veure amb els fets investigats. És el cas del Sr. Mercant, resident a Montevideo (Uruguai), que mai no tengué cap relació contractual amb l'IBDI, o de la Sra. Palau, exdiputada per a Eivissa, la compareixença de la qual davant la comissió durà a penes tres minuts, després d'una espera de diverses hores.

Cal afegir que sempre considerarem inoportunes les peticions de compareixença del cònsol general de Rosario, de l'ambaixador de la república d'Argentina a Espanya i del cònsol d'Argentina a Barcelona. El motiu de la nostra oposició a aquestes compareixences era evident: no interferir en les relacions exteriors.

Com era d'esperar, aquestes compareixences no s'han produït. Voler fer comparèixer un diplomàtic a la seu del Parlament balear, sobretot si és estranger, no només és un desig pretensió, sinó una petició fora de lloc perquè suposa una ingerència en els assumptes interns d'un altre país. La Llei d'enjudiciament criminal reconeix un fur especial en matèria de compareixences, entre d'altres, per als agents diplomàtics que són exempts del deure de declarar.

1.2.20.1.2. La convocatòria dels compareixents.

La resolució de la Presidència de la Cambra, publicada al BOPIB núm. 50, de 9 de juny del 2000, determina el contingut de la citació per comparèixer davant les comissions d'investigació. A l'apartat 2.d) s'indica que l'escrit de citació haurà de fer constar "els extrems sobre els quals ha d'informar la persona requerida".

No és suficient, al nostre parer, que s'hagi fet constar a les citacions l'objecte de la comissió. També s'haurien d'haver indicat els assumptes sobre els quals versaria el testimoni dels compareixents. Cal ressenyar que aquest requisit s'ha incomplert, de forma reiterada, i els compareixents s'han personat sense saber sobre quins aspectes de la qüestió -objecte d'estudi de la comissió- havien d'informar. Aquesta circumstància pot haver propiciat la indefensió d'alguns compareixents davant la comissió, on han comparegut amb retards de fins a sis hores i no per causes imputables a ells.

Així mateix, en algun cas, no s'ha observat la cortesia parlamentària exigible. S'han formulat preguntes que afectaven l'àmbit privat del compareixent (*"...usted tuvo una experiencia en política, ...me gustaría saber si es cierto"*²⁰⁵) i s'ha posat en dubte la veracitat d'algunes declaracions, perquè la resposta no era la desitjada pel diputat interpellant. Cal indicar, així mateix,

²⁰¹ *Ibidem* (compareixença del Sr. Mercant).

²⁰² Vegeu *Última Hora* de 30 de maig del 2001.

²⁰³ Vegeu *Última Hora* de 25 d'abril del 2001, pàg. 15.

²⁰⁴ Vegeu *Diario de Mallorca* de 12 de maig del 2001, pàg. 2.

²⁰⁵ Vegeu l'acta de la comissió de 29 de maig del 2001.

que un compareixent demanà empara a la Presidència davant les preguntes que li formulava un diputat²⁰⁶.

No obstant això, excepte en els casos indicats, els drets dels compareixents han estat efectivament tutelats.

L'objecte de la comissió d'investigació era "l'estudi de les possibles irregularitats a l'empadronament de ciutadans no residents a les Illes Balears abans de les passades eleccions autonòmiques i locals del 13 de juny". Aquesta investigació no s'ha ajustat a la seva estricta comesa i ha fet comparèixer ciutadans que ja eren electors el 1995 i, en conseqüència, ja estaven empadronats en aquesta data. Així ha succeït amb la majoria dels compareixents empadronats a Escorca.

1.2.20.1.3. Les declaracions dels compareixents.

Les comissions d'investigació es caracteritzen per la *cognitio limitata* a la detecció de les responsabilitats polítiques que, de forma directa o indirecta, puguin atribuir-se al govern.

A tenor de l'anterior, sobre les declaracions d'alguns compareixents que s'ha estès en el seu torn d'intervenció a qüestions de caràcter intern del Partit Popular o a la crítica dels seus dirigents i militants. S'ha arribat al cas de parlar d'expedients disciplinaris, amb plec de càrregues lliurat com a documentació a la comissió, i de cartes que recullen correspondència interna del PP, que res no tenien a veure amb l'objecte de la comissió.

La llibertat d'expressió no és il·limitada, però la Presidència de la comissió ha permès aquests casos i altres disbarats que res no tenien a veure amb el que s'investigava.

Per altra part, el Grup Parlamentari Popular no comparteix el contingut d'algunes declaracions, en tot o en part, per les raons que exposam a continuació:

a) La credibilitat dels compareixents:

- Quina credibilitat mereix un compareixent que inicia la seva declaració de la manera següent: "*Me siento bastante ofendido con mis excompañeros de partido*"²⁰⁷?

- Quina credibilitat s'ha de concedir a un compareixent que acusa, a les seves declaracions, d'irregularitats censals, quan ell mateix i una dotzena de familiars seus estan censats irregularment? Aquest és el cas de J.V.C., resident a Sóller, però empadronat a Escorca, a un solar (núm. 5)?

- Quina credibilitat té un testimoni que acusa d'altres persones d'incomplir el que ell denuncia: l'obligatorietat d'inscriure's en el padró del municipi en el qual es resideix habitualment (article 15 de la LRBRL)?

b) L'animadversió, propera a la xenofòbia, cap a un batle i cap al PP, d'un compareixent, militant i exregidor del PSM a Escorca: "Un batle castellanoparlant, encara si haguessin tengut una mica més de dignitat i haguessin cercat un poc arrelat a la Serra, hagués anat bastant millor"²⁰⁸.

c) Les afirmacions clarament errònies: "*El secretario está censado irregularmente*" (el declarant es refereix a Escorca). S'oblida que els funcionaris són obligats a residir en el terme municipal.

d) L'enemistat manifesta d'alguns declarants²⁰⁹ amb persones afectades per la investigació, com es desprèn de les següents paraules referides a un alt dirigent del PP: "*...cómo alguien de la talla política de este caballero (con perdón) puede ser el responsable del partido*"²¹⁰.

e) El ressentiment d'alguns compareixents cap al PP i als seus dirigents: "*... yo iba al partido y prácticamente no me hacían ni caso*", "*... nos imponían los candidatos ... nos mandan una serie de señores de nuestro partido a trabajar para otro partido bien distinto*", "*... no me hacían ni puñetero caso*"²¹¹.

f) Les declaracions basades en opinions i no en fets.

g) La persecució política: "*En cuanto a si me siento perseguido políticamente, es que no hay que ser muy espabilado para darse cuenta de que sí ...*"²¹².

1.2.21. Vint-i-unena: La comissió d'investigació no ha estudiat irregularitats denunciades als municipis de Calvià, Muro, Santa Margalida i es Migjorn Gran (Menorca), ajuntaments on hi ha indicis suficients d'irregularitats censals amb la clara intenció d'incidir en els resultats electorals.

1.2.21.1. Municipis sobre els quals ha recaigut la investigació.

Ja hem fet referència a l'objecte d'estudi, que no exclou cap dels municipis de les Illes Balears. Així i tot, la comissió ha ajustat la seva acció investigadora només a Formentera i a Escorca, municipi, aquest darrer, al qual pertanyen la majoria dels compareixents que han comparegut sense saber per què i així ho han manifestat. D'aquí s'en dedueix una clara intencionalitat política, que és evident: la investigació s'ha dirigit no amb criteris objectius, sinó partidaris.

1.2.21.1.1. Municipi de Formentera²¹³.

El CERA de Formentera, des del 1996 fins al 1999, passà de 74 a 178 electors. Aquest augment significà un increment percentual de l'1,7 en el nombre total de censats en el període de temps esmentat.

Les altes incorporades estaven degudament justificades, com ja s'ha dit reiteradament. El Consolat General d'Espanya a Rosario acomplí fidelment la normativa vigent d'inscripció dels espanyols residents a l'estranger al CERA. En cap dels casos no s'ha utilitzat el CERA amb finalitats fraudulentos n'hi s'ha comès actes il·lícits per part dels funcionaris consolars en la gestió de les inscripcions esmentades.

²⁰⁹Vegeu l'acta de la comissió de 29 de maig del 2001.

Compareixença de l'Hble. Sr. Diputat Josep Juan i Cardona.

²¹⁰Vegeu l'article d'opinió del Sr. Manuel Alonso Fernández-Reuelta, president del PREF, en el *Diario de Ibiza*, de 29 de maig del 2001.

²¹¹Vegeu l'acta de la comissió de 20 de març del 2001.

²¹²Vegeu l'acta de la comissió de 24 d'abril del 2001.

²¹³Vegeu apartat 4.1.1.

²⁰⁶Vegeu l'acta de la sessió de la comissió de 8 de maig del 2001.

²⁰⁷Vegeu l'acta de la sessió de la comissió de 20 de febrer del 2001.

²⁰⁸*Ibidem*.

No s'ha estudiat, no obstant això, el Padró Municipals d'Habitants per determinar si hi havia irregularitats, obligació establerta d'acord amb l'objecte de la comissió d'investigació.

1.2.21.1.2. Municipi d'Escorca.

En el Jutjat núm. 1 d'Inca es presentà una denúncia per delictes electoral contra el batle d'aquest municipi, governat pel PP. Aquesta querella, sense perjudici de la decisió judicial corresponent, cal emmarcar-la dins d'una campanya d'empaitament al primer edil, per part d'una família. Els interessos molt concrets d'aquesta família en el municipi, que manté amb l'ajuntament diversos contenciosos per assumptes de caràcter urbanístic, expliquen el motiu de la denúncia.

De la relació de persones censades desconegudes o sense habitatge (lloc: plaça dels Peregrins de Lluc), segons l'acta notarial corresponent, s'ha donat complida informació a la comissió per part dels compareixents. De les seves declaracions, en especial de la del batle, es desprèn que:

a) Els censats d'aquesta relació estan empadronats en les dates següents: 1 des del 1973, 2 des del 1974, 1 des del 1986, 2 des del 1991, 10 des del 1993, 9 des del 1994, 2 des del 1995, 3 des del 1996, 5 des del 1997 i 4 des del 1998.

b) Tres persones de la relació denunciada havien causat baixa: 2 el 1996 i 1 el mes d'abril de 1999.

c) Una de les persones denunciades no figurava inscrita en el cens electoral.

d) Tots els inscrits estaven inclosos en les rectificacions anuals del Padró Municipal, relació que sempre s'ha aprovat per unanimitat pel ple de la corporació, sense que mai no s'hagin formulat queixes o reclamacions al respecte. En donen fe les actes de les sessions plenàries corresponents.

e) És cert que A.C.D. i A.R.R. (ambós guàrdies municipals) no resideixen a l'adreça esmentada anteriorment, però és notori que són veïns del municipi. El mateix cal dir del secretari de l'ajuntament que a més és obligat a residir-hi.

f) Ha quedat provat que C.V.M., J.A.B., A.V.T., G.G.B., L.C.B., A.V.LL. i G.B.B., tots ells capellans del monestir de Lluc, estan empadronats en el municipi, a pesar de no residir-hi des de fa anys. Així es reconegué a la comissió per un compareixent.

Tots els esmentats anteriorment, no obstant això, no figuren a l'acta notarial de referència, que només s'interessava per alguns residents, que fins i tot han declarat que pagaven el rebut de lloguer de la cella que tenien llogada.

En resum: exceptuant algun error administratiu esmenable, pel que fa al domicili, les inscripcions en el Padró Municipal ha estat correcte. Si l'objecte de la comissió era estudiar les altes en l'empadronament abans de les eleccions del 1999, és clar que en aquest cas aquesta circumstància només afecta els inscrits entre 1996 i 1999; això és, 12 persones entre les quals hi ha tres baixes: dues el 1996 i una el 1999. Per la inscripció de 9 persones, correctament donades d'alta en el padró, s'ha sotmès a investigació un ajuntament i s'ha presentat una querella contra un batle.

1.2.21.2. D'altres municipis d'interès exclosos de la investigació.

La decisió de la majoria de la comissió només ha acceptat la investigació referida als municipis de Formentera i Escorca. Aquest acord de la majoria parlamentària de la comissió ha reduït l'àmbit de la investigació, l'objecte de la qual era molt més ample, com es desprèn de l'acord del ple corresponent.

No deixa de ser sospitosa aquesta actitud, ja que en altres municipis s'han denunciat davant els jutjats fets relatius al cens electoral, com ha succeït a Muro i a Santa Margalida, o hi ha evidències clares d'irregularitats censals amb finalitat fraudulenta (es Migjorn Gran).

Inexplicablement, tampoc no s'ha investigat Calvià, a pesar que el denominat "document Maquiavelo" dissenya una operació per controlar el cens electoral. La premsa s'ha referit al cas de forma reiterada i recentment ho ha fet en els termes següents: "*Estrategia Local impulso en 1996 la celebración de una jornada de reflexión con participación de los cinco miembros más destacados del equipo de gobierno. Esta sesión de trabajo se celebró el 19 de septiembre de 1996 y el acta de la misma es lo que se conoce como documento Maquiavelo. Fue una reunión para preparar la estrategia de cara a las elecciones municipales del 99 y entre las conclusiones de la misma (...) se decide poner en marcha dos tipos de actuaciones en los distintos núcleos urbanos del municipio, unas dirigidas a los que se denominan MC (mallorquines conservadores) y otras dirigidas específicamente a los IP (inmigrantes progresistas). El objeto era aumentar las expectativas de voto entre la población progresista y por otra parte captar votos entre la población supuestamente conservadora (...) El documento de estrategia electoral es portante fruto del trabajo realizado por Estrategia Local y pagado por el ayuntamiento*"²¹⁴.

1.2.21.2.1. El cas de Muro.

El representant del partit polític Convergència Democràtica Murera denuncià els fets que es relaten a continuació: "... en la fincasita endisseminats 424, propiedad del suegro del alcalde, residen 10 personas; en la calle Ramon Llull 51, propiedad del consuegro del alcalde, residen 7; en la calle Ramon Llull 3, propiedad del suegro del alcalde y que físicamente es un garaje, residen 3 personas; en la calle Santos Apóstoles, domicilio del suegro del alcalde, residen 4 personas; en la de Compte d'Ampuries 7, domicilio del padre del alcalde, 3 personas más. Además hay que añadir los residentes habituales y conocidos que viven en los domicilios configurados como tales"²¹⁵.

Més d'un centenar de persones censades irregularment²¹⁶, d'entre elles 27 a domicilis amb alguna vinculació amb la família del batle, no ha merescut l'atenció de la comissió. Quina ha estat la raó? Amb independència del sectarisme que aquesta decisió comporta, la resposta és que això no afectava el Partit Popular.

²¹⁴ Vegeu *El Mundo/El Día de Baleares* de 16 de maig del 2001.

²¹⁵ Vegeu l'escrit de la denúncia.

²¹⁶ És un fet significatiu que s'investigui la inscripció de 9 persones a Escorca i no es faci respecte de més de 100 a Muro.

Tot l'anterior és una mostra més per demostrar que la investigació anava dirigida contra el PP, els seus batles i les seves persones més significatives.

1.2.21.2.2. El cas de Santa Margalida.

L'Ajuntament de Santa Margalida, a principis de l'any 2000, acordà practicar informació reservada a efecte de la qual procedí a nomenar instructor i secretari. L'objecte de la investigació era la depuració de les responsabilitats que poguessin derivar-se per les irregularitats detectades en el cens electoral durant el període d'exposició pública.

Coma resultat de la investigació interna es derivaren greus irregularitats, que podien ser constitutives de delictes. Aquestes irregularitats es concretaven en la confecció falsa de les reclamacions al cens electoral, que es feren sense la intervenció dels serveis municipals i de forma fraudulenta, amb la intenció d'alterar la composició del cens electoral abans de la celebració de les eleccions municipals i autonòmiques del 1999. De l'expedient corresponent es remeté còpia a la Fiscalia del Tribunal Superior de Justícia de les Illes Balears i al jutjat de guàrdia de la demarcació.

La majoria de la comissió, a pesar de la gravetat dels fets denunciats, que poden ser constitutius dels delictes tipificats en el Codi Penal (articles 390.2 i 235.3) i en la LOREG (article 140.1.i), no ha considerat convenient l'estudi d'aquest cas. S'ha rebutjat també la compareixença del batle d'aquest municipi, que expressament es dirigia la Presidència del Parlament per tal de compareixer davant la comissió d'investigació²¹⁷.

És una mostra més de com ha actuat la majoria de la comissió, que no s'ha interessat per les irregularitats censals manifestes en determinats municipis. És una cosa inexplicable, quan el Jutjat núm. 4 d'Inca ja ha pres declaració a diverses persones per aquest presumpte frau electoral²¹⁸.

1.2.21.2.3. El cas Maquiavelo²¹⁹.

Coms'ha assenyalat, s'ha denominat així el cas recollit en un document de 4 pàgines que dissenta una estratègia per al control del cens electoral. S'hi ret compte de la reunió, celebrada el 19 de setembre del 1996²²⁰, de la comissió de govern de l'Ajuntament de Calvià amb el Sr. Albert Calderó, representant de l'empresa Estrategia Local, SL.

Prèviament a l'elaboració del document esmentat, l'entitat mercantil Estrategia Local, SL fou contractada per a una "*investigación y análisis de los datos existentes sobre la situación actual del municipio desde los puntos de vista demográfico, de empleo, económico, institucional y organizativo*..."²²¹.

En el document esmentat es dissenya una estratègia i s'estableixen unes actuacions per guanyar les eleccions municipals del 1999. Entre d'altres qüestions es dissenya un denominat "Projecte Demografia", explicat amb les paraules

següents: "Consistent a frenar la tendència demogràfica que es condemna a perdre, frenant la venguda de nous residents a les zones MC i potenciant 3.000 habitatges socials, per als treballadors del turisme que, encara, no viuen a Calvià i per aquells treballadors que treballen a Palma, que vulguin venir a viure al nostre municipi. És necessari un control (sic) inicial i permanent del cens"²²².

1.2.21.2.4. El cas d'es Migjorn Gran (Menorca).

En el municipi d'es Migjorn Gran (Menorca) es produïren 79 altes abans de les eleccions del 1999, moltes en el període d'exposició pública per a rectificacions. D'aquestes inscripcions, la majoria corresponen a persones que no resideixen en el municipi. Aquest és el cas dels quatre cunyats del batle, empadronats en el domicili del seu sogre (carrer de Sant Llorenç, 18), a pesar de no residir a la localitat. Igualment ha ocorregut amb G.F.C., cunyat de l'actual regidora de Medi Ambient d'Esquerra Unida, domiciliat en el núm. 18 del carrer Major, però amb residència a Tarragona²²³. D'altres inscrits tenen el domicili habitual a Barcelona, Viladecans, Ametllardel Vallès i Ciudad Real.

En un municipi on les eleccions es decidiren per un marge de 33 vots, aquestes inscripcions fraudulentos són molt més greus. És d'esperar que aquestes denúncies que s'han publicat siguin investigades per depurar les responsabilitats que pertocuen. Correspon al PSOE i a Esquerra Unida donar una explicació dels fets i adoptar les mesures pertinents respecte dels seus militants.

1.2.22. Vint-i-dosena: De les manifestacions dels compareixents i de la documentació examinada no s'ha observat cap conducta de la qual es derivi responsabilitat política ni tampoc cap indici racional de criminalitat que afecti els membres de l'anterior executiu.

Ja hem exposat anteriorment la compatibilitat de la via jurisdiccional i la via parlamentària, perquè ambdues tenen finalitats i procediments diferents.

La comissió d'investigació té per objecte la depuració de les responsabilitats polítiques. A aquests efectes ha elaborat un dictamen que recull, com s'ha fet habitualment, els antecedents, la creació i la constitució de la comissió, el resum de les compareixences, les sol·licituds de documentació i les conclusions, entre d'altres aspectes.

El nostre Reglament, a l'article 51, apartats 4 i 5, fa referència a les conclusions. En aquest darrer apartat diu: "Les conclusions aprovades... seran publicades (...), sense perjudici que la Mesa del Parlament en faci trasllat al Ministeri Fiscal per a l'exercici, quan així pertoqui, de les accions oportunes".

A més a més i amb més precisió, la Llei Orgànica de compareixences davant les comissions d'investigació, a l'article 3.2, determina que: "*Si de las declaraciones del compareciente se dedujeran indicios racionales de criminalidad para alguna persona, la comisión lo notificará a la Mesa de la Cámara*

²¹⁷ Vegeu els escrits RGE núm. 2199/2000, de 16 de maig, i RGS núm. 1825/2001, de 8 de març.

²¹⁸ Vegeu *El Día de Baleares* de 12 de setembre.

²¹⁹ Vegeu també l'apartat 8.6.

²²⁰ L'any no figura en el document, però correspon a aquest, perquè la data és dijous 19 de setembre.

²²¹ Vegeu *El Mundo/El Día de Baleares*, pàg. 1 i 2.

²²² Les sigles MC corresponen a "mallorquins conservadors". També apareixen en aquest informe les sigles IP (immigrants progressistes).

²²³ Vegeu *Última Hora* (edició de Menorca) de 19 i 21 de setembre del 2001.

para que ésta, en su caso, (...), lo ponga en conocimiento del Ministerio Fiscal".

Vetaquí, doncs, els denominats efectes jurídics respecte de les conseqüències que poguessin reportar les feines de la comissió d'investigació.

Al marge dels resultats que poguessin derivar-se del procediment judicial incoat en el jutjat corresponent, i sense perjudici de la independència i del respecte que mereixen les actuacions que es duen a terme a l'àmbit jurisdiccional, de la investigació realitzada per la comissió no es desprenen responsabilitats polítiques. Tampoc no hi ha raons fonamentades que permetin apreciar que de les declaracions dels compareixents o de la documentació examinada es dedueixin indicis de criminalitat que afectin algun membre de l'anterior executiu.

1.2.23. Vint-i-tresena: L'obligació de retirar personalment la documentació electoral, compromís establert per la Unió Postal Internacional, impedeix el frau electoral generalitzat en el vot per correu.

En algun cas aïllat, és possible l'existència de frau aprofitant la documentació electoral remesa al domicili d'un difunt. El frau aïllat, del qual n'ha de respondre l'autor, es pot donar i necessita de la col·laboració de la família del difunt. Però el frau generalitzat en el vot per correu és impossible. La raó és la següent: ningú no pot retirar per un altre la documentació electoral. Quan aquesta es trameta (correu certificat), només pot retirar-la directament l'interessat. La majoria dels països respecten aquest compromís establert per la Unió Postal Internacional. Sense cap dubte, la República d'Argentina el compleix. Per això, és impossible el frau electoral generalitzat en el vot per correu²²⁴.

2. Recomanacions.

Les conclusions constitueixen el nucli essencial de l'informe de qualsevol comissió d'investigació. Però també, tant les comissions d'estudi com les d'investigació, inclouen en el dictamen propostes o recomanacions *pro futuro* amb la finalitat que l'executiu les tenguí presents en les seves actuacions.

En aquest cas, ja que el Govern de les Illes Balears no ha estat investigat, poques recomanacions se li poden fer, excepte que no sol·liciti, empari o promogui comissions d'investigació que afecten a tercers i no a ell, com pertoca.

Primera:

El Parlament de les Illes Balears recomana al Govern de la Nació la modificació del Codi Civil per tal d'afavorir l'adquisició de la nacionalitat espanyola.

Segona:

El Govern de les Illes Balears col·laborarà amb els centres i les cases de Balears a l'exterior en la tramitació de les

sol·licituds per a l'adquisició de la nacionalitat espanyola als descendents dels emigrants d'origen balear.

Tercera:

El Govern de les Illes Balears destinarà els mitjans econòmics necessaris per fomentar el retorn dels emigrants i els seus familiars a l'illa d'origen i augmentarà els crèdits pressupostaris per a les ajudes individuals a les persones en estat de necessitat.

Quarta:

El Govern de les Illes Balears, a través de l'Institut Balear d'Estadística, elaborarà un informe sobre els errors censals del CERA de Balears del 1996 i del 1999.

Cinquena:

El Govern de les Illes Balears insta els ajuntaments a la depuració dels padrons municipals per tal d'evitar el frau generalitzat en les altes que tenen per objecte finalitats diferents a la de la pròpia residència.

Sisena:

El Govern de les Illes Balears donarà suport als centres i a les cases de Balears a l'exterior, fomentarà una política d'associacionisme i els dotarà de subvencions amb caràcter d'estabilitat, especialment si realitzen prestacions socials.

Palma, 7 de setembre del 2001.

El portaveu de la comissió:

Manuel Jaén i Palacios.

El portaveu:

José María González i Ortea.

4. INFORMACIONS

Ordre de Publicació

A)

Llista definitiva dels aspirants admesos i data del segon exercici de la convocatòria per cobrir la plaça d'administrador de l'entorn ofimàtic, coma contractat laboral del Parlament de les Illes Balears.

Resolució

Atès que dia 13 de novembre del 2001, es publicà per part de l'Oficialia Major, la llista provisional d'admesos i exclosos, relativa a la convocatòria publicada al *Butlletí Oficial del Parlament de les Illes Balears* núm. 111, de 19 d'octubre del 2001, per cobrir la plaça d'administrador de l'entorn ofimàtic, en règim de contractació laboral.

Atès que no s'han efectuat reclamacions en el termini establert de 10 dies naturals des del dia 13 de novembre del 2001, per part de l'aspirant exclòs Sr. Antoni Costa i Soler.

Atès que tots els aspirants admesos han presentat la documentació i els certificats exigits a la base segona de la convocatòria, en relació amb el coneixement de la llengua

²²⁴ A les eleccions generals del 2000, es trameteren 930.000 sobres per correu certificat a persones inscrites en el CERA. Al final del procés electoral, foren tornats més de 200.000 sobres a l'Oficina del Cens Electoral. Això evidencia, entre d'altres coses, que el CERA conté dades no actualitzades.

catalana, aquests estaran exempts de realitzar les proves de suficiència en el coneixement d'aquesta previstes a l'exercici primer.

En conseqüència, tot d'acord amb l'establert a la base tercera de la convocatòria publicada al BOPIB núm. 111, de 19 d'octubre del 2001, i amb l'aprovat a la reunió constitutiva del tribunal de dia 21 de novembre del 2001.

RESOLC:

1. Convocar els aspirants admesos per al proper dia 30 de novembre del 2001, a les 9.30 hores, a la seu del Parlament, a fi de realitzar el segon exercici corresponent a la prova teòrica.

2. Publicar la llista definitiva dels aspirants admesos següent:

1. Avià Rosselló, Daniel. DNI núm. 43.095.146.
2. Ferrer Ramis, Pere Joan. DNI núm. 18.235.609.
3. Jiménez Cortés, María del Pilar. DNI núm. 78.209.975.
4. Guí March, Maria Antonia. DNI núm. 43.062.297.
5. Madroñal Oliver, José María. DNI núm. 43.052.952.
6. Mesquida Perpiná, Javier. DNI núm. 43.099.472.

3. Ordenar la publicació d'aquesta resolució i de la llista definitiva d'aspirants admesos al BOPIB.

4. Que no se celebrarà el primer exercici corresponent a les proves de suficiència en el coneixement de la llengua catalana, atès que tots els aspirants han presentat les certificacions i els títols exigits a la base segona de la convocatòria, i per tant estaran exempts de realitzar-les.

A la seu del Parlament, a 23 de novembre del 2001.

El president del tribunal:

Maximilià Morales i Gómez.

BUTLLETÍ OFICIAL

DEL

PARLAMENT

DE LES

ILLES BALEARS

PREU DE LA SUBSCRIPCIÓ

Un any	2.000 pessetes.
Sis mesos	1.000 pessetes.
Tres mesos	500 pessetes.
Preu de l'exemplar	100 pessetes.

Redacció i Administració
PARLAMENT DE LES ILLES BALEARS
C/ Palau Reial, 8
07001 PALMA

Imp. Parlament de les Illes Balears. Palma